

Anamarija KURILIĆ

Odjel za povijest
Sveučilište u Zadru
Obala kralja Petra Krešimira IV., 2
HR-23000 Zadar
anamarija.kurilic@zd.t-com.hr

UDK: 94(398 Liburni):316.66

Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno:
Received:

05. travnja 2011.

KOMEMORATORI I POKOJNICI S LIBURNSKIH CIPUSA: TKO SU, ŠTO SU I ODAKLE SU?

*COMMEMORATORS AND DECEASED ON LIBURNIAN CIPPI: WHO WERE
THEY, WHAT WERE THEY AND WHERE HAVE THEY COME FROM?*

Apstrakt

U radu se analizira grupa ljudi s područja antičke Liburnije koja je za nadgrobni spomenik odabrala liburnski cipus. Analizirani su njihova etnička pripadnost i građansko-pravni status, pri čemu se zaključilo da su te spomenike podjednako često postavljali doseljenici i oni koji su mogli biti bilo starosjedilačkog bilo doseljeničkog porijekla, za razliku od malobrojnih sigurno identificiranih pripadnika starosjedilačkog stanovništva. Podjednako su malobrojni cipusi koji su pripadali robovima. Liburnske cipuse postavljali su i oslobođenici, no ne i vojnici. Analiza je pokazala da su liburnski cipusi među najskupljim epigrafskim spomenicima Liburnije, što sve vodi ka zaključku da su oni bili svojevrsan statusni simbol imućnih

Abstract

This article analyses a group of individuals in the territory of antique Liburnia, who chose a Liburnian cippus as their tombstone. Their ethnicity and civic status have been analyzed, which led to the conclusion that these monuments were erected equally by immigrants and those who might have been either of immigrant or native origin, as opposed to the few erected by confirmed members of autochthonous population. Cippi belonging to the slaves were equally scarce. Liburnian cippi were erected also by freedmen, but not by soldiers. The analysis has shown that Liburnian cippi had been one of the most expensive Liburnian epigraphical monuments, which indicates that they were a

žitelja Liburnije, neovisno o njihovoj etničkoj pripadnosti, društvenom sloju ili građansko-pravnom statusu.

specific status symbol of the wealthy population of Liburnia, regardless of their ethnicity, social class or civic status.

Ključne riječi: rimska Liburnija, antroponimija, liburnski cipusi, socijalna povijest, ekonomska povijest

Key words: Roman Liburnia, anthonymy, Liburnian cippi, social history, economic history

Liburnski su cipusi posebna vrsta nadgrobnih spomenika koja se javlja isključivo na području antičke Liburnije,¹ pa se kod nekih autora znala pojaviti pomisao da su stoga i osobe koje su ih odabirale za sebe i svoje bile i liburnskog porijekla.²

Međutim, već i površna analiza pokazuje da stanje nije tako jednoznačno, već su se njima koristili komemoratori i pokojnici koji su pripadali raznim društvenim, građansko-pravnim i etničkim skupinama.³ Stoga je cilj ovoga rada prikupiti na jednom mjestu sve one liburnske cipuse čiji su tekstovi dovoljno sačuvani da pruže podatke o njihovim korisnicima. Takvih se spomenika skupio nemali broj, čak njih 75, što ne začuđuje s obzirom na to da je do sada poznato čak preko stotinu takvih nadgrobnih spomenika.⁴

Određivanje etničke pripadnosti i građansko-pravnog statusa osoba zabilježenih

Liburnian cippus is a special kind of tombstone, found exclusively on the territory of antique Liburnia,¹ and therefore some authors thought that the people who chose them for themselves and their families must have been of Liburnian origin.²

However, even a superficial analysis shows that the situation was not so unambiguous, but that they were used both by commemorators and deceased from various social, civic and ethnic groups.³ Therefore the aim of this article is to gather all of the Liburnian cippi that have sufficiently preserved inscriptions which could give information about their users. The number of such tombstones is quite significant, as many as 75 of them, which is not surprising given the fact that over one hundred of such monuments was discovered up to this day.⁴

Ethnicity and civic status of people recorded on the inscriptions from the Liburnian

¹ Liburnskim se cibusima već duže vremena sustavno bavi I. FADIĆ (1988.; 1989.; 1990.; 1991.; 1992.; 2003.; 2004.; 2006.; 2007.), pa čitatelja upućujem na njegove radove u kojima je navedena i starija relevantna literatura.

² V. npr. M. GLAVIČIĆ, 1994, 72.

³ U tom smislu v. i I. FADIĆ, 2003, 115.

⁴ V. npr. preglednu tablicu kod I. FADIĆ, 2006, 75 i Grafikon 2 na str. 88. Većina cipusa su iz Aserije (za sada ih je ukupno 52), što je posljedica dugogodišnjih arheoloških istraživanja na tom lokalitetu; I. FADIĆ, 2007, 114-115.

¹ I. FADIĆ (1988; 1989; 1990, 1991; 1992; 2003; 2004; 2006; 2007) has been studying Liburnian cippi for some time, and therefore I refer the reader to his works and to there quoted relevant older literature.

² See e.g. M. GLAVIČIĆ, 1994, 72.

³ On that topic see also I. FADIĆ, 2003, 115.

⁴ See e.g. reference table in I. FADIĆ, 2006, 75 and Chart 2 on p. 88. The majority of the cippi are from Asseria (52 in total, for now), which is the result of ongoing archaeological excavations at that site; I. FADIĆ, 2007, 114-115.

u tekstovima s liburnskih cipusa slijedilo je nekoliko osnovnih načela, a zasnivalo se na jedinim sačuvanim kriterijima: njihovim imenima i imenskim obrascima.⁵

Za određivanje etničke pripadnosti osoba obično su informativnija njihova osobna imena (*cognomen*) od gentilnih imena, jer su ova druga stjecana, a prva su davana. Rimsko gentilno ime (ili latinizirano domorodačko kolektivno⁶ ime) stjecalo se na više načina: 1) rođenjem i 2) oslobađanjem iz ropstva, i 3) dodjelom građanskog prava. Ista gentilna imena, širenjem rimske vlasti i procesa romanizacije, nose ljudi različitih etničkih pripadnosti i na vrlo različitim područjima, pa su ona zato vrlo često etnički “neprozirna”. Ipak, pri tome se zapaža da su

cippi were determined by observing several simple principles based on the only preserved criteria: their names and naming patterns.⁵

In determining individual's ethnicity, personal names (*cognomen*) are usually much more informative than the *nomen gentile*, since the latter was acquired and former was given. Roman *nomen gentile* (or Latinized native collective⁶ name) could be acquired in several ways: 1) by birth or 2) by being released from slavery or 3) by acquiring Roman citizenship. Through the process of Romanization and expansion of Roman domination, same *gentilicia* were given to the people of different ethnicities and in very different territories, and as such they are quite often ethnically “unintelligible”.

⁵ Naime, niti jednom u tekstovima s liburnskih cipusa nije izrijekom navedeno porijeklo osoba (rodno mjesto ili narodnost), što se zna nalaziti na drugim natpisima, usp. A. KURILIĆ, 1999, 167 i dalje. Za utvrđivanje rasprostranjenosti i određivanje etničke pripadnosti pojedinih imena prvenstveno sam se služila sljedećim radovima: G. ALFÖLDY, 1969; OPEL; A. MÓCSY, 1983; I. KAJANTO, 1965; za kriterije v. i A. KURILIĆ, 2002, 124 i dalje.

⁶ Za razliku u terminologiji između “gentilno” i “kolektivno” ime, v. A. KURILIĆ, 2002, 125. Ovdje želim upozoriti na još jednu terminološku diferencijaciju koja će se dosljedno provoditi u cijelome djelu, a to je razlikovanje pojmova “familija” i “obitelj”, jer se onaj prvi koristi za označavanje pripadnika rimske agnatske *familiae* (a u širem smislu, i rimskoga gensa) koja obuhvaća sve članove podložne vlasti *patris familias* (uključujući i robove i oslobođenike, ali vrlo često ne majke i žene), a onaj drugi za krvne srodnike (roditelji, djeca, ...); za razliku od članova obitelji, svi pripadnici jedne familije nose isto gentilno ili latinizirano kolektivno ime; v. A. KURILIĆ, 2006a, 10.

⁵ Not once has the origin of the person been explicitly stated in the inscription on the Liburnian cippi (birth place or nationality), which can be sometimes present on the other inscriptions, cf. A. KURILIĆ, 1999, 167 etc. For the establishing the distribution and ethnicity of certain names I primarily used the following works: G. ALFÖLDY, 1969; OPEL; A. MÓCSY, 1983; I. KAJANTO, 1965; for the criteria see also A. KURILIĆ, 2002, 124 etc.

⁶ On the difference in terminology between “*nomen gentile*” and “collective” names see A. KURILIĆ, 2002, 125. I would like to emphasize another terminological differentiation, which is going to be applied consistently throughout the entire article, and that is the difference between “familia” and “family”, because the former is used to denote members of Roman agnate *familia* (and in the broader sense, Roman gens as well) that includes all members subordinate to the rule of *patris familias* (slaves and freedmen included, but quite often mothers and wives excluded), and the latter denotes blood relatives (parents, children, ...); unlike the members of family, all members of one familia have the same *nomen gentile* or Latinized collective name; see A. KURILIĆ, 2006a, 10.

na pojedinim područjima neka latinska imena ili tvorbe češći nego drugdje, u čemu se može prepoznati i određena lokalna tradicija u imenovanju, osobito ako su takva imena u sprezi s osobnim imenima karakterističnima za to usko područje.⁷ Među takva se gentilna imena na području Liburnije uvrštaju *Arruntii*, *Iulii*, *Op(p)ii*, *Raecii*, *Trosii*, i drugi;⁸ međutim, među njima uvijek ima i onih njihovih nositelja koji su sigurno bili stranci u Liburniji.⁹

Osobna imena, osobito kod slobodno-rođenih osoba, djeci su davali njihovi najbliži i obično stoga odražavaju tradiciju zajednice (dakle, i naroda) kojemu pripadaju. Jedan od najsigurnijih načina za određivanje pripadnosti nekog imena određenom narodu je određivanje njegove teritorijalne rasprostranjenosti. To prije svega vrijedi kod onih imena za koja se pokaže da su ograničena samo na jedno određeno područje; ukoliko se distribucija imena poklapa s granicama neke već na druge načine definirane zajednice (naroda), tada je opravdano imena povezati s tom zajednicom, odnosno narodom. Na taj se način

However, some Latin names or expressions are found more often in certain territories than in others, and through that a degree of local naming tradition could be identified, especially if the names are in connection with personal names characteristic for that limited area.⁷ *Arruntii*, *Iulii*, *Op(p)ii*, *Raecii*, *Trosii* and others could be classified as such *gentilicia* in Liburnia.⁸ However, some of the people bearing these names were certainly not of native descent, but were foreigners.⁹

Personal names, especially of freeborn persons, were given to the children by the people closest to them, and as such they usually portray the tradition of their community (and therefore the people, i.e. the nation). One of the most accurate ways to determine the affiliation of a certain name to the specific nation is by determining its territorial expansion. This is especially true with names that are unique for a certain limited territory; if the name is distributed exclusively or almost exclusively within the borders of a community (or nation) the territory of which has already been defined by other means, then it is justifiable to associate that name with that community, i.e. nation.

⁷ Detaljnije za to pitanje v. kod A. KURILIĆ, 1999, 167 i d., gdje v. i za relevantnu literaturu.

⁸ A. KURILIĆ, 1999, 170; A. KURILIĆ, 2002, 124 i dalje.

⁹ Neki od njih su vojnici, kao na pr. *Q. Iulius Q. f. Ouf. Mansuetus Como* (*ILJug* 836 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1066), a neki bi mogli biti njihovi potomci (odnosno potomci naseljenih veterana) te pripadnici ostalih slojeva civilnog stanovništva. Ne smije se zaboraviti ni – zacijelo brojne – oslobođenike koji su u ime svojih odsutnih patrona poslovali na ovom području, a koji su se tu naselili i stvorili potomstvo.

⁷ In detail about that question see A. KURILIĆ, 1999, 167f with relevant bibliography.

⁸ A. KURILIĆ, 1999, 170; A. KURILIĆ, 2002, 124f.

⁹ Some of them were soldiers like e.g. *Q. Iulius Q. f. Ouf. Mansuetus Como* (*ILJug* 836 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1066) and some might have been their descendants (i.e. the descendants of settled veterans) and members of other classes of civil society. One must not forget – certainly numerous – freedmen who would conduct business transactions for their patrons in this territory, and who settled there and had offspring.

iskristaliziralo nekoliko imenskih skupina na području rimskog Ilirika: sjevernojadranska, srednjedalmatinska, panonska, keltska i jugoistočnoiliriska. Za razliku od ostalih, jedino se ova posljednja spomenuta može povezati s etničkim Ilirima.¹⁰ Prvospomenutom imenskom području – onom sjevernojadranskom – pripada i liburnska antroponimija, zajedno s histarskom. Ona ima svoj zaseban, prepoznatljiv imenski korpus i zato ju treba tretirati kao samostalnu i samosvojnu cjelinu, a ne – kako se to znalo činiti u starijoj literaturi – kao “ilirsku” ili “venetsku”.¹¹

Međutim, drugačije je kod imenovanja robova i oslobođenika pa se na njih ne mogu primijeniti iste metode. Naime, imena koja su do nas stigla na njihovim natpisima

As a result, several onomastic groups were determined within the territory of Roman Illyricum: Northern-Adriatic, Central Dalmatian, Pannonian, Celtic and South-eastern Illyrican. Unlike the others, only the latter can be associated with the Illyrian ethnos.¹⁰ Liburnian, together with Histrian anthroponymy, belongs to the aforementioned Northern-Adriatic group. It has a separate and recognizable corpus of names and therefore should be treated as a distinct and independent unit, and not – as it was sometimes indicated in the older literature – as “Illyrian” or “Venetic” group.¹¹

However, the same methods cannot be applied to the names of slaves and freedmen as they were named in a different way. In fact,

¹⁰ Za ta imenska područja pregledno i sa starijom literaturom v. R. KATIČIĆ, 1976, 178-184; usp. i J. ŠAŠEL, 1977², 124-142; A. KURILIĆ, 2002, 123 i d.; M. ŠAŠEL KOS, 2005, 228 i dalje. Katičić ondje jasno ističe da se jedino jugoistočno-iliričko imensko područje može vezati uz ilirsko ime, odnosno, uz ilirski narod. Imena sjevernojadranske imenske skupine neko su se vrijeme nazivala venetskim (G. ALFÖLDY, 1969.), no, već je i sam G. Alföldy (1978, 127 i d.) zamijetio da izraz “venetski” nije primjeren za označavanje drugih dviju sastavnica tog imenskog područja, histarske i liburnske; prije njega je na neprimjerenost takvog označavanja upozorio i J. UNTERMANN, 1970, 5 i dalje.

¹¹ Izraze “ilirski” i “venetski” stavljam u navodnike jer u ovom kontekstu ne opisuju stvarno stanje stvari. Naravno, navodnici se neće korsitite kad se pridjevom ilirski doista opisuje nešto što pripada Ilirima (tj. narodima koji pripadaju jugoistočnoj iliričkoj imenskoj skupini) i kad se pridjev venetski stvarno odnosi na Venete, narod na sjeveroistoku Italije, a ne na sve narode sjevernojadranske imenske skupine. Za liburnski imenski korpus, v. A. KURILIĆ, 2002.

¹⁰ On these onomastic regions systematically and with older literature see R. KATIČIĆ, 1976, 178-184; cf. also J. ŠAŠEL, 1977², 124-142; A. KURILIĆ, 2002, 12f.; M. ŠAŠEL KOS, 2005, 228ff. Katičić clearly states that only the South-Eastern Illyrican onomastic region might be connected with the Illyrian name, i.e. with the Illyrian people. The names of Northern Adriatic onomastic group were for a while named as Venetic (G. ALFÖLDY, 1969), but, even G. Alföldy himself (1978, 127f.) perceived that the expression “Venetic” was not appropriate to denote other two elements of that onomastic region, Histrian and Liburnian; before him J. UNTERMANN, 1970, 5ff. also commented on such inappropriate designation.

¹¹ The terms “Illyrian” and “Venetic” I put in quotation marks because in this context they do not describe the real situation. Of course, the quotation marks will not be used when the adjective Illyrian truly denotes that which is Illyrian (i.e. it belongs to people who belonged to the SE Illyrican group of names) and when the adjective Venetic truly refers to the Veneti, the people in the NE Italy, and not to all people of Northern Adriatic group of names. On Liburnian corpus of names see A. KURILIĆ, 2002.

i literarnom predajom vrlo često nisu ona koja su dobili rođenjem u svom rodnom kraju, već su im ih nadjenuli trgovci robljem ili njihovi gospodari (a ponekad zacijelo i jedni i drugi). Vrlo često su im nadjevana imena iz grčkog imenskog repertoara (koja obično nazivamo orijentalna imena), i to osobito ona povezana s mitologijom i književnošću. Oni ta imena zadržavaju i nakon oslobođanja iz ropstva, pa su ona karakteristična za servilno pučanstvo (i robove i oslobođenike) neovisno o njegovom stvarnom etničkom porijeklu.¹²

Pripadnici različitih etničkih skupina su se sigurno međusobno ženili i stvarali potomstvo,¹³ koje će nakon nekoliko generacija takve izmiješanosti postati građanima svoga grada i regije, što će nakon još koje generacije izmijeniti dotadašnju etničku sliku, koja više nije "crno-bijela", već mješovitija i utoliko znatno kompleksnija. Vjerujem da su upravo takvog porijekla bile mnoge od osoba koje su ovdje opredijeljeni kao oni koji su mogli biti podjednako starosjedilačkog liburnskog i doseljeničkog (uglavnom italčkog),¹⁴ osobito tijekom odmaklog principata.

Za određivanje građansko-pravnog statusa osoba, u nedostatku drugih podataka na natpisu (poput npr. karijere) ponajviše

their names, which survived till this day on the inscriptions and through literary works, quite often were not the names they were given at birth in their homeland but were given to them by their slave-traders or masters (and surely sometimes by both of them). Quite often, they were given names of Greek origin (usually referred to as "Oriental names"), especially those associated with mythology or literature. Such names would remain even after their release from slavery and have been regarded as characteristic for the servile population (both slaves and freedmen) regardless of their true ethnicity, since ex-slaves kept them even after their release from slavery.¹²

Members of different ethnical groups would intermarry and procreate,¹³ creating offspring that would, in a few generations, become the citizens of their town or region and in a few more generations change the overall ethnical situation, which would in turn no longer be "black and white" but much more heterogeneous and therefore much more complex. I believe that, especially during the late Principate, many of the individuals defined here as being of either native Liburnian or foreign (mostly Italic) origin, were basically of such mixed origin.¹⁴

¹² H. SOLIN, 1971, 121 i d., nar. 152, 157; v. i A. KURILIĆ, 1999, 158 i d.; I. KAJANTO, 1968, 528.

¹³ Takvi se primjeri mogu posvjedočiti osobito u familijama elite (v. A. KURILIĆ, 2008, 92-94), ali to je jamačno bilo jednako učestalo, ako ne i češće, kod ljudi iz srednjih i nižih slojeva.

¹⁴ Usp. i A. KURILIĆ, 2006a, 16-17.

¹² H. SOLIN, 1971, 12ff., esp. 152, 157; see also A. KURILIĆ, 1999, 15ff.; I. KAJANTO, 1968, 528.

¹³ Such examples can be found especially in the *familiae* of the elite (see A. KURILIĆ, 2008, 92-94), but were surely just as common, if not even more frequent, with people of middle and lower social class.

¹⁴ Cf. also A. KURILIĆ, 2006a, 16-17.

pomažu imenski obrazac i njegovi sastavni elementi. Imenovanje na rimski način povlastica je i isključivo pravo rimskih građana, dok se peregrini imenuju svojim tradicijskim obrascima (najčešće samo osobnim imenom i neskrćenim imenom oca u genitivu; samo se kod malog broja naroda - među kojima su i Liburni – u imenskom obrascu javlja i domaće kolektivno ime). U rimskom imenskom obrascu navod filijacije pomaže odrediti je li osoba bila slobodnorodena (*ingenuus*) ili oslobođena iz ropstva (*libertus*); kod onih prvih iza imena oca navodi se skraćeni- ca riječi *filius/filia* (*f.*; *fil.*), a kod onih drugih riječi *libertus/liberta* (*l.*; *lib.*). Oslobođenič- ki je status znao biti označen još i riječima *co(n)libertus/co(n)liberta* označavaju su- oslobođenika. Osim toga, on se može iščitati i iz jednakog gentilnog imena majke i njene djece; pri tome ipak treba biti oprezan, jer se ponekad - osobito kod vrlo raširenih gen- tilnih imena poput carskih (*Iulius, Aurelius, ...*) – **zna naći da supružnici nose isti genti- licij** iako nisu bili u krvnom srodstvu. Robo- vi su bili imenovani samo jednim imenom, nakon kojega se obično navodi i ime gospo- dara u genitivu te skraćeni- ca *s.* (ili *ser.*) za riječ *servus/serva* (rob/robinja). Oni se na natpisima još prepoznaju iz izraza *conser- vus/conserva* (surob/surobinja), *verna* (rob rođen u kući) ili iz nekih zanimanja koja su obično rezervirana za njih (kao npr. *vilicus/ vilica*). Osim toga, građansko-pravni status se može iščitati iz konteksta, i to prije svega iz međusobnih odnosa osoba: tako, iako di- jete ne donosi filijaciju u svom imenovanju, ako natpis imenuje i njegovog/njenog oca i/

In the absence of any other data on the inscription (e.g. career), naming patterns and their basic elements are of the greatest help in determining civic status of individuals. Roman nomenclature was a privilege and exclusive right of Roman citizens, while the peregrines were usually named according to their tradi- tional patterns (mostly only personal name and full non-abbreviated father's name in genitive; only few ancient nations, among them Libur- nians, had a native collective name in their name form). In the Roman nomenclature, fili- ation helps to determine whether a person was free-born (*ingenuus*) or freed from the slavery (*libertus*); the former usually had the abbrevi- ated form of *filius/filia* (*f.*; *fil.*) written after the name of the father, and the latter had the word *libertus/liberta* (*l.*; *lib.*). The status of the freed- man was sometimes indicated by words *co(n) libertus/co(n)liberta* (which referred to the co-freedman/co-freedwoman). Furthermore, such status could be read from the same gen- tile name of the mother and her children. Still, one must be careful while determining such relations because sometimes – especially with widely spread gentile names like the imperial ones (*Iulius, Aurelius, ...*) – spouses could carry the same *gentilicium* even though they were not related by blood. Slaves were named with only one name, followed by their master's name in genitive, as well as the abbreviation *s.* (or *ser.*) for the word *servus/serva* (slave). Some ex- pressions like *conservus/conserva* (co-slave), *verna* (slave born in the household) or occupa- tions specific for slave population (like *vilicus/ vilica*) would also indicate slave status. Apart from that, civic status could also be read from

ili majku (ili braću i sestre, pa čak i druge rođake, poput baka, itd.), tada se može rekonstruirati i status tog djeteta sukladno statusima njegovih/njenih rođaka.¹⁵

Analiza etničke pripadnosti osoba spomenutih na liburnskim cibusima pokazala je da ih većina pripada onima koji su podjednako mogli biti starosjedilačkog kao i doseljeničkog porijekla (24 spomenika; = **III.** u Katalogu spomenika; /v. Grafikon 1/); među njima je zacijelo lijepi broj onih koji su već toliko romanizirani Liburni da im se u imenovanju izgubio (gotovo) svaki trag starosjedilačke pripadnosti. Čak 21 liburnski cipus može se pripisati doseljeničkom stanovništvu (ponajčešće italskom), odnosno, doseljenicima i njihovim potomcima (= **IV.** u Katalogu spomenika). Za razliku od monumentalnih portretnih stela koje su sve povezane s liburnskim starosjediocima,¹⁶ broj jasno prepoznatljivih Liburna na liburnskim cibusima jako je jako mali - tek 8 (a još su 3 vrlo vjerojatno također pripadala Liburnima; = **I.** i **II.** u Katalogu spomenika). Gotovo je jednak broj onih liburnskih cipusa koje su postavili robovi (6 spomenika; = **V. C.** u Katalogu spomenika), nego onih koje su postavili liburnski starosjedoci. Također, zamjetan je udio oslobođenika među onima koji su odlučili da će njihov grob označavati liburnski cipus (osim onih koji se već

context, specifically from the personal relationships of individuals: so, even though the child does not carry the filiation in his/her name form, if the inscription specifies his/her father and/or mother (or brothers and sisters, or even other relatives like grandmothers etc.), the status of that child could also be reconstructed from the status of his/her relatives.¹⁵

The analysis of the ethnicity of people mentioned on the Liburnian cippi has shown that most of them could equally belong to the group of either autochthonous or immigrant origin (24 monuments; = **III.** in the Catalogue of the monuments /see Chart 1/); among them there is certainly a number of Romanized Liburnians whose nomenclature has lost (almost) all trace of autochthonous affiliation. As much as 21 Liburnian cippi can be associated with foreign (mostly Italic) population, i.e. immigrants and their descendants (= **IV.** in the Catalogue of the monuments). Unlike the monumental portrait *stelae* which were all associated with the Liburnian indigenous population,¹⁶ the number of Liburnians that can be clearly identified on the Liburnian cippi is quite small – only 8 (and 3 more that probably belonged to Liburnians; = **I.** and **II.** in the Catalogue of the monuments). Almost equal number of Liburnian cippi was erected by slaves (6 monuments; = **V. C.** in the Catalogue of the monuments). Also, a significant number of ex-slaves decided to mark

¹⁵ Detaljno o kriterijima za određivanje građansko-pravnog statusa v. kod A. KURILIĆ, 1999, 110-111, 146, 157 i d., 166, 243-244; usp. i M. A. BIRARDI, 1980, 197 i dalje.

¹⁶ A. KURILIĆ, 1993, 62-63.

¹⁵ In detail on the criteria for determining civic status see in A. KURILIĆ, 1999, 110-111, 146, 15f., 166, 243-244; cf. also M. A. BIRARDI, 1980, 197ff.

¹⁶ A. KURILIĆ, 1993, 62-63.

vode kao rimski građani ili oslobođenici, još se sedam spomenika može s velikom vjerojatnošću pripisati oslobođenicima; = **V. B.** u Katalogu spomenika). Sve to vodi ka zaključku da liburnski cipus - iako ograničen na prostor antičke Liburnije – nije vrsta spomenika koju koriste ni isključivo, pa čak ni pretežito, starosjedioci Liburni, već sve etničke skupine, pri čemu su gotovo rasvno-pravno zastupljeni doseljenici i romanizirano stanovništvo Liburnije. To ne treba čuditi jer je liburnski cipus, jednako kao i monumentalna portretna stela kao, uostalom, i svi drugi oblici epigrafskih spomenika, u osnovi strano tkivo na ovom prostoru koje je tu dospjelo zajedno s drugim tekovinama romanizacije. Na poseban oblik spomenika, specifičan samo za ovu regiju, zacijelo su veliku – ako ne i presudnu ulogu – imale lokalne radionice, pri čemu, naravno, nikako ne smijemo isključiti utjecaj lokalnih elita na njegovo oblikovanje.¹⁷

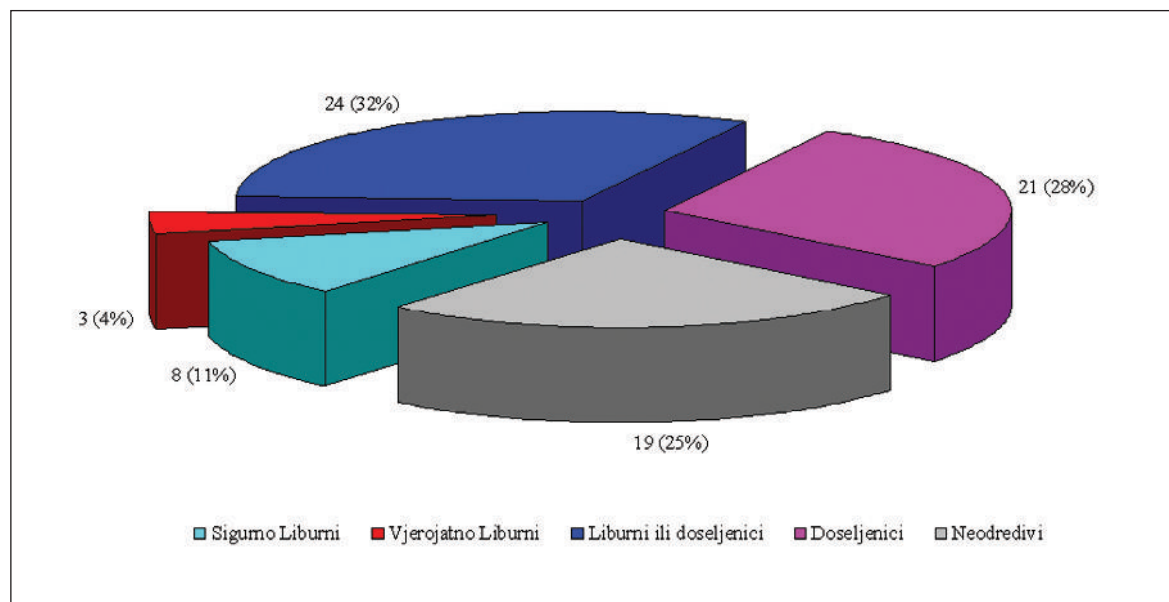
Kad god je bilo moguće, uz spomenik je navedena njegova procijenjena vrijednost koja je izračunata na osnovi dimenzija kamenog bloka iz kojeg je spomenik napravljen, vrste kamena, zanat-skoj i umjetničkoj razini ukrasa koje nosi (kao i izvedbe samoga natpisa), čime je uspostavljena hijerarhija vrijednosti među

their graves with Liburnian cippi (apart from those already attributed to the Roman citizens or freed individuals, seven more monuments could be attributed with great certainty to freedmen/freedwomen; = **V. B.** in the Catalogue of the monuments). All of the above leads to a conclusion that Liburnian cippi, even though limited to the territory of Roman Liburnia, were not the type of monuments which were exclusively, or even mostly, used by the autochthonous Liburnians, but rather by all ethnical groups, equally represented by immigrants and Romanized population of Liburnia. Such situation is not surprising because the Liburnian cippus, as well as the monumental portrait stele and, after all, every other form of epigraphical monument, was essentially a foreign influence in this territory, acquired alongside other features of Romanization. While we cannot exclude the influence of local elites on its formation, local workshops must have had a big, if not crucial role in creating such a specific form of the monument, unique only for this region.¹⁷

Whenever it was possible, the estimated value of the monument, based on the dimensions of the block of stone out of which it was carved, the type of the stone, craftsmanship and the artistic level of the ornament carved in it (as well as the execution of the text itself), was listed and in doing so the hierarchy

¹⁷ Liburnski cipusi, jednako kao i monumentalne portretne stele, dijele jednu zajedničku pojavu, a to je prilagođavanje novih, rimskih formi liburnskom ukusu, pri čemu nastaje nešto novo, nepoznato na drugim prostorima; v. A. KURILIĆ, 2008, 28-29.

¹⁷ Liburnian cippi, as well as the monumental portrait *stelae*, share one common occurrence and that is the adaptation of new, Roman forms to the Liburnian taste, which resulted in creation of something new, unknown to other territories; see A. KURILIĆ, 2008, 28-29.

Grafikon 1. Etnička pripadnost osoba zabilježenih na liburnskim cipusima
 Chart 1. Ethnicity of people recorded on Liburnian cippi.

spomenicima.¹⁸ Prema tome se vidi da su liburnski cipusi najčešće pripadali u najviše vrjednosne razrede (7-9).¹⁹ Liburnski cipusi se pri tome ističu kao jedna prilično homogena skupina skupih proizvoda, za razliku od drugih vrsta kako nadgrobnih tako i ostalih epigrafskih spomenika, koji se ili grupiraju u niže i srednje vrjednosne razrede (kao npr. urne i tituli) ili se nalaze u svim ili gotovo svim vrjednosnim razredima (kao npr. stele ili are).²⁰ Stoga je opravdano zaključiti da su njihovi naručitelji bile imućne i vrlo imućne osobe.

of value for the monuments was established.¹⁸ According to that hierarchy, Liburnian cippi mostly pertain to the highest value categories (7-9).¹⁹ Therefore, Liburnian cippi stand out as a quite homogenous group of expensive products, unlike other types of tombstones and epigraphical monuments, which are all grouped in lower or middle value categories (e.g. urns or tituli) or are found in all or almost all categories (e.g. stelai or arae).²⁰ Therefore, it is reasonable to assume that those who commissioned such monuments were wealthy or very wealthy individuals.

¹⁸ Za metodologiju izračuna v. A. KURILIĆ, 1999, 22-25.

¹⁹ A. KURILIĆ, 2003, 77-92.

²⁰ Pregledno u tablicama v. kod A. KURILIĆ, 2006a, 64-65, Prilog 1.

¹⁸ On the methodology of the calculation see A. KURILIĆ, 1999, 22-25.

¹⁹ A. KURILIĆ, 2003, 77-92.

²⁰ Systematically in charts see A. KURILIĆ, 2006a, 64-65, Add. 1

S obzirom na to, očekivalo bi se da se češće u natpisima pojavljuju spomeni karijera pojedinaca, međutim, one su rijetkost; tek je na jednom liburnskom cipusu navedena služba gradskog vijećnika (*decurio*; kat. br. **10**) i jednom služba svećenice božanske Auguste (*sacerdos divae Auguste*; kat. br. **2**). Za razliku od svih ostalih vrsta epigrafskih spomenika, na liburnskim cipusima niti jednom nije spomenuta - pa čak ni aludirana - vojna karijera, već svi pripadaju civilnom pučanstvu. To je zanimljiva pojava, koja zaslužuje posebno razmatranje, no, čini se da je to dijelom posljedica svjesnog reduciranja sadržaja natpisa na najosnovnije podatke (imena i odnose između pokojnika i komemoratora),²¹ dijelom ukusa naručitelja, a velikim dijelom i udaljenosti aktivne vojne populacije od radioničkih središta liburnskih cipusa.

Prema svemu sudeći, čini se da je liburnski cipus bio neka vrsta statusnog simbola, kojim su mjesta ukopa za svoje bližnje (a ponekad i za sebe same, kako to pokazuju kat. br. **1, 4, 32, 48, 56, 58, 61 i 68**) označavali pripadnici raznih društvenih slojeva, neovisno o njihovoj etničkoj pripadnosti: osim slobodnorodenih građana, kao što se već naglasilo, njih postavljaju i oslobođenici i njihovi potomci (v. npr. kat. br. **32, 62 i 64-65**), ali i robovi (kat. br. **68-71**).

Taking all of the above into account, one would expect individual's careers to be inscribed more frequently on the monuments. However, they are rare; the function of town councilor (*decurio*; cat. no. **10**) was mentioned only on one Liburnian cippus and the function of priestess of divine Augusta (*sacerdos divae Auguste*; cat. no. **2**) was mentioned once on the other. Military career, unlike on other types of epigraphical monuments, was never mentioned, or even alluded on Liburnian cippi - they all belong to civilian population. This is an interesting occurrence, which deserves a special consideration; however, it seems that it was partly due to the deliberate reduction of the content to the most basic information (names and relations between deceased and commemorators),²¹ and partly to the preference of the client, and greatly to the distance between active military population and manufacturing centers of Liburnian cippi.

All things considered, it seems that Liburnian cippus was a type of a status symbol that members of different social groups, regardless of their ethnicity, would use to mark the burial place of their loved ones (and sometimes for themselves, as seen at cat. nos. **1, 4, 32, 48, 56, 58, 61 and 68**): beside freeborn citizens, as emphasized before, they were erected by freedmen/freedwomen and their descendants (see e.g. cat. nos. **32, 62 and 64-65**), as well as slaves (cat. nos. **68-71**).

²¹ U prilog toga bi moda išla i činjenica da se dob pokojnika navodi prilično rijetko (na tek 13 ili 14 od ovdje obrađenih 75 spomenika).

²¹The fact that the age of the deceased was rarely inscribed might also speak in favor of that (only in 13 or 14 of 75 monuments described here).

KATALOG SPOMENIKA**Tumač**

E – etnička pripadnost i građansko-pravni status osobe su sigurni jer su eksplicitno navedeni u natpisu

IN – etnička pripadnost i građansko-pravni status osobe su vrlo vjerojatni, a mogu se odrediti na osnovi antroponimijskih i drugih podataka iz natpisa

I – etnička pripadnost i građansko-pravni status osobe su mogući (ali bez čvrstih dokaza)

I. SIGURNA LIBURNSKA PRIPADNOST OSOBA**I.A. Rimski građani****1. Aenona (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)²²**

Iulia Ce/uni f(ilia) Lucu/lla v(iva) f(ecit) si/bi et Vetu^sriae Ceuni / f(iliae) Paullae / matri, Sex(to) / Iulio [--- / -----?]

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Veturia Ceuni f. Paulla	pokojnik, majka komemoratorice	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN
Sex. Iulius [-----]	pokojnik, možda brat komemoratorice	neodrediva	<i>cives Romanus</i> I
Iulia Ceuni f. Luculla	komemorator, kći Paulle i Ceuna	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN

2. Asseria²³ (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)²⁴

Iuliae Turi / f(iliae) Tertul[lae?] / sacerdoti] / Divae A[ug(ustae)]^s Arrunti[a . f.] Severa ma[tri?].

²² *ILJug* 1963, 214; M. SUIĆ, 1952a, 208, n. 9; I. FADIĆ, 1990, 266, br. 31, T. 9, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 988.

²³ I. FADIĆ, 1990, 253 i d., br. 5, T. 2, 4; *AE* 1993, 1260; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2785; A. KURILIĆ, 2006a, 10 i d., br. 1. Fadić restituira kraj 2. retka u *Tertul[linae]* (I. FADIĆ, 1990, 253 i d., br. 5, a tako i *AE*), no oštećenje nije dovoljno veliko za primiti više od dva-tri slova, pa ga radije restituiram u *Tertul[lae]* (usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2785).

²⁴ Sačuvana visina spomenika je 134 cm, a promjer je 54 cm; na osnovi toga i ostalih faktora nužnih za izračun, i ovaj se cipus može procijeniti na vrlo visoku vrijednost (vrjednosni razred 8).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Iulia Turi f. Tertulla	pokojnik, svećenica božanske Auguste	liburnsko IN	<i>cives Romana</i> IN
Arruntia (?) f. Severa	komemorator	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> I

3. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)²⁵

Q(uinto) Rubrio / Apli f(ilio) Rufo / Rubria Rufina / patri p(osuit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Q. Rubrius Apli f. Rufus	pokojnik	liburnska IN	<i>cives Romanus</i> IN
Rubria Rufina ²⁶	komemorator, kći pokojnika	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN

4. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)²⁷

Rubria Q(uinti) f(ilia) / Rufina / infelicis(s)i/ma sibi p(osuit)

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Rubria Q. f. Rufina ²⁸	komemorator (sama sebi)	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN

5. Nedinum²⁹

C. Lucil[ius] / C. f. Ma[xim(us)?] / C. Lucilio C(?) [f.] / Volso pa[tri] / [Luc]iliae [--] / [-----?].

²⁵ I. FADIĆ, 2007, 117 i d., 130-131, br. 1. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam na osnovi ondje donešenih dimenzija, pri čemu sam promjer spomenika izračunala iz opsega pomoću matematičke formule $O = 2r\pi$ ($O = 173$ cm, $r = 27,54$, pa je d [promjer] koji je potreban za izračun = 55,08 cm).

²⁶ Ona je ista osoba kao i komemoratorica s kat. br. 4; usp. I. FADIĆ, 2007, 120-121.

²⁷ I. FADIĆ, 2004, 74 i d., 93-94, br. 2. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

²⁸ Ona je ista osoba kao i komemoratorica s kat. br. 3; usp. I. FADIĆ, 2007, 120-121.

²⁹ *CIL* 3, 13259 (i str. 2272); I. FADIĆ, 1990, 268, br. 35, T. 11, 3; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2463.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
C. Lucilius [C(?) ³⁰ ----? f.] Volsus	pokojnik	liburnsko IN	<i>cives Romanus</i> IN
Lucilia [----] (?)	pokojnik	liburnsko I	neodredivo
C. Lucilius C. f. Maximus ³¹	komemorator, sin pokojnika	liburnsko IN	<i>cives Romanus</i> IN

I.B. Neodrediv građansko-pravni status

6. Aenona³²

T.(?) Iulio T. f. Nicep(horo), / T.(?) Iulio [T.? f. H]ilaro, / T.(?) Iulio [T.?] f. S[e]r(gia tribu) Caro, [Pe]tillia Volsoni f. ♀ Maxima / v(iva) f(ecit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
T.(?) Iulius T. f. Nicephorus	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus</i> IN
T.(?) Iulius (T. f.?) Hilarus	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I
T.(?) Iulius (T. f.?) Ser. Carus	pokojnik	italska IN	<i>cives Romanus</i> IN
Petillia Volsoni f. Maxima	komemorator (nije poznat odnos s pokojnicima)	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN

³⁰ Slovo je sačuvano manjim dijelom, a možda se može čitati kao C ili O, koji bi pripadali filijaciji bilo rimskog tipa (poput *C. f.* ili *Cn. f.*) bilo domorodačkom liburnskom patronimiku (npr. *Ceuni f.* ili *Oepli f.*); v. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2463.

³¹ U *CIL*-u (*CIL* 3, 13259) kognomen se restituira u *Ma[gnus?]*, ali se čini da bi bio umjesniji *Ma[ximus]* s obzirom na učestalost tog kognomena kod rimskih građana domaćeg (liburnskog) porijekla (v. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2463; usp. i isto kod G. ALFÖLDY, 1969, 95, 242, ss. vv. Lucilius, Maximus).

³² *CIL* 3, 14322⁰; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2502.

7. Asseria³³*Tito Ma/maestro / Prisca fr/atri p(osuit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Tit(i)us Mamaester	pokojnik	liburnsko IN	neodrediv
Prisca	komemorator, sestra pokojnika	liburnsko IN	neodrediv

8. Varvaria (srednja vrijednost – vrjednosni razred 4)³⁴*[-----] / [...]r Rufo / Tit(ae?) matri / Titu(a?) vi(va?) f(ecit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[-----] Rufus	pokojnik	liburnsko I	neodredivo
Tita	pokojnik	liburnsko I	neodredivo
Titua ³⁵	komemorator, kći pokojnika	liburnsko IN	neodredivo

II. VJEROJATNA LIBURNSKA PRIPADNOST OSOBA**II.A. Rimski građani****9. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)³⁶***Tito / Laelio / Maximo / an(norum) XIX, Trosia [♀] Severa mater / f(ilio) p(osuit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Titus Laelius Maximus	pokojnik	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN
Trosia Severa	komemorator, majka pokojnika	liburnska IN	<i>cives Romana</i> IN

³³ *ILug* 864; M. SUIĆ, 1952, 234 i d., br. 3; I. FADIĆ, 1990, 264 i d., br. 28, T. 8, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1009.

³⁴ I. FADIĆ, 1992, 100, br. 4, T. 1, 4; *AE* 1993, 1256; *ILug* 946; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2689.

³⁵ To se ime ranije u literaturi donosilo kao kolektivno ime *Tituvia/Tituvius*; *ILug* 946. Tekst je emendirao I. FADIĆ, 1992, 100, br. 4; v. i A. KURILIĆ, 1999, 2689.

³⁶ *CIL* 3, 15033; I. FADIĆ, 1990, 254, br. 6, T. 2, 5; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1004.

10. Asseria³⁷

T. Iulio / Clemen/ti, dec(urioni) As/seria(e), Iulia / T. f(ilia) Procli/na fratri / p(osuit)

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
T. Iulius (T. f.) Clemens	pokojnik, dekurion Aserije	liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia T. f. Proclina	komemorator, sestra pokojnika	liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

11. Curicta insula³⁸

D(is) M(anibus). Oppiae / L. f(iliae) Proclae / Aurelia P. f(ilia) / Maxima matri / pientissimae / v(iva) f(ecit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Oppia L. f. Procla	pokojnica	liburnsko IN	<i>cives Romana</i> IN
Aurelia P. f. Maxima	komemorator, kći pokojnice	liburnsko IN	<i>cives Romana</i> IN

III. OSOBE KOJE SU ILI LIBURNSKE ETNIČKE PRIPADNOSTI ILI DOSELJENIČKE**III.A. Rimski građani****12. Aenona (vrlo visoka vrijednost – vrijednosni razred 8)**³⁹

Laeliae L. f. Max(imae) / matri et T. / Iul{io} C. f. / Proculo / fratri Iul/ia C. f. Proc/la v(iva) f(ecit).

³⁷ CIL 3, 2850 (9930); I. FADIĆ, 1990, 256, br. 9, T. 3, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1868.

³⁸ CIL 3, 1313 (i str. 1648); I. FADIĆ, 1989, 57, br. 8, sl. 8; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1292.

³⁹ *ILLug* 1978, 906; I. FADIĆ, 1990, 265 i d., br. 30, T. 9, 1; B. NEDVED, 1992, 166 i d., n. 168; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 992.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Laelia L. f. Maxima	pokojnik, majka sljedećih dvoje	italska / liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
T. Iulius C. f. Proculus	pokojnik, sin	italska / liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia C. f. Procla	komemorator, kći i sestra pokojnikâ	italska / liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

13. Alveria⁴⁰

Plaetori/[ae] T. f(i)liae) Maxi/[millae, an]/nor(um) XXIII, / T. Plaetori/us Victor, pa/ter infelix fec(it).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Plaetoria T. f. Maximilla	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
T. Plaetorius Victor	komemorator, otac pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN

14. Asseria⁴¹

[------] / anno[r(um) ----] / Virat[ius -] / Maximi[nus?] / mat[ri posuit] / [-----??]

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Virati() Maximin() ili Virat() Maxim()	neodredivo	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I

15. Asseria⁴²

C. Arrun[tio] Celeri / C. Arrun[t]tius Seda^{us} pater

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
C. Arruntius Celer	pokojnik, komemoratora	sin italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN

⁴⁰ Spomenik je nađen na području Ostrovice, odnosno, antičke Alverije (S. ČAČE, 2006, Pl. 1); drugačije (tj. teritorij Varvarije), ali sa znakom pitanja, A. KURILIĆ, 1991, kat. br. 1331.

⁴¹ *ILLug* 2839; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2714.

⁴² *CIL* 3, 15029²; *ILLug* 883; I. FADIĆ, 1990, 252 i d., br. 4, T. 2, 3; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1001.

C. Arruntius Sedatus⁴³ komemorator, otac italaska ili liburnska I *cives Romanus* I
pokojnika

16. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁴⁴

Arruntiae / C. f(iliae) / Celerinae C. Arrunti/us [♂] *Sedatus / filiae carissimae.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Arruntia C. f. Celerina	pokojnica	italaska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
C. Arruntius Sedatus ⁴⁵	komemorator, otac pokojnice	italaska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> I

17. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁴⁶

Veratiae / C. f(iliae) / Priscillae / C. Ar/runtius [♂] *Sedatus / uxori / p(osuit)*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Veratia C. f. Priscilla	pokojnica	italaska ili iz neke zapadne provincije I	<i>cives Romana</i> IN
C. Arruntius Sedatus ⁴⁷	komemorator, muž pokojnice	italaska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> I

18. Asseria⁴⁸

[Arrun?]tiae [.] / [f. Sec?]undillae / [-----] f. Quinta / mater.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[Arrun]tia(?) [?. f. Sec?]undilla	pokojnica	italaska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> I
[-----] f. Quinta	komemorator, majka pokojnice	neodredivo	<i>cives Romana</i> IN

⁴³ Ista se osoba spominje na još dva aserijatska liburnska cipusa (kat. br. 16 i 17); usp. i I. FADIĆ, 1990, 715, gdje donosi i genealoško stablo prema sva tri spomenika.

⁴⁴ I. FADIĆ, 1990, 251 i d., br. 2, T. 2, 1; *AE* 1993, 1258; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1015.

⁴⁵ Ista osoba kao i na još dva liburnska cipusa (kat. br. 15 i 17); I. FADIĆ, 1990, 715.

⁴⁶ I. FADIĆ, 1990, 252, br. 3, T. 2, 2; *AE* 1993, 1259; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1014.

⁴⁷ Ista osoba kao s još dva druga liburnska cipusa iz Aserije (kat. br. 15 i 16); I. FADIĆ, 1990, 715.

⁴⁸ I. FADIĆ, 1990, 256, br. 10, T. 3, 3; *AE* 1993, 1263; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1013.

19. Asseria (izuzetno visoka vrijednost – vrjednosni razred 9)⁴⁹*L(ucio) Petilio / Celeri / soror / pos(u)it.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Petilius Celer	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> I
anonimna	komemorator, sestra pokojnika	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> I

20. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁵⁰*Oppiae / L. f(iliae) / Paul(l)inae.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Oppia L. f. Paullina	pokojnica	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

21. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁵¹*Rubriae / T. f(iliae) Maximilla(e) / Valeria M. f(ilia) / Marcella / f(ilia? vel -iliae?) p(osuit)*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Rubria T. f. Maximilla	pokojnica	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
Valeria M. f. Marcella	komemorator, kći(?) ili majka (?)pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

22. Asseria(?)⁵²*Arrun/tiae T. f(iliae) / Secundi/nae ^ϕ ann(orum) VII / Cla(u)dia Sec/unda n{i=e}p{i=t}i*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Arruntia T. f. Secundina	pokojnica, dijete	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
Claudia Secunda	komemorator, baka ili tetka pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> I

⁴⁹ *ILLug* 861; M. SUIĆ, 1952a, 209, br. 12; I. FADIĆ, 1990, 258 i d., br. 14, T. 4, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1010.

⁵⁰ I. FADIĆ, 1990, 259 i d., br. 16, T. 4, 4; *AE* 1993, 1267; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2790.

⁵¹ I. FADIĆ, 1990, 259, br. 15, T. 4, 3; *AE* 1993, 1266; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2789.

⁵² *CIL* 3, 2190 = *CIL* 5, 2200 (8852); I. FADIĆ, 1988, 73 i d.; I. FADIĆ, 1990, 262 i d., br. 24, T. 7, 1; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1495.

23. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrijednosni razred 8)⁵³*Sex. Livio / Maximo / Iulia / Maximilla / p(osuit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Sex. Livius Maximus	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia Maximilla	komemorator	liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

24. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrijednosni razred 8)⁵⁴*Trosiae C(ai) f(iliae) / Secundillae / Veratia L(uci) f(ilia) / Maximilla / mater inf/elicissima / p(osuit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Trosia C. f. Secundilla	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
Veratia L. f. Maximilla	komemorator, majka pokojnice	italska I	<i>cives Romana</i> IN

25. Asseria⁵⁵*[-----]ae / [---]inae / C[ae]sia Tert/ulla mater ^f infelicis(s)ima / p(osuit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[-----]	pokojnica	neodredivo	neodredivo
Caesia Tertulla	komemorator, majka pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

26. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrijednosni razred 8)⁵⁶*Iulia Secundilla*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Iulia Secundilla	pokojnik(?)	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

⁵³ I. FADIĆ, 2003, 117, br. 1. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁵⁴ I. FADIĆ, 2003, 118-119, br. 3. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁵⁵ I. FADIĆ, 2003, 121-122, br. 5.

⁵⁶ I. FADIĆ, 2004, 74 i d., 92-93, br. 1. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

27. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁵⁷*Elviae L(uci) filiae / Maximillae / L. Cassius / p(osuit)*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Elvia L. f. Maximilla	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
L. Cassius	komemorator	italska I	<i>cives Romanus</i> I

28. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁵⁸*Baebiae / Saturninae / Iulia Iadestina / amicae et sodali / bene merita / viva posuit.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Baebia Saturnina	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
Iulia Iadestina	komemorator, prijateljica i <i>sodalis</i> pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

29. Corinium (izuzetno visoka vrijednost – vrjednosni razred 9)⁵⁹*M. Iulio / T. filio Procu/lo patri, L. / Iulio Pro^oculo fratri, / M. Iulius / Severus.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
M. Iulius T. f. Proculus	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
L. Iulius (M. f.) Proculus	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
M. Iulius (M. f.) Severus ⁶⁰	komemorator, sin i brat pokojnikâ	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN

⁵⁷ I. FADIĆ, 2006, 75 i d., 92, br. 2. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁵⁸ I. FADIĆ, 2006, 75 i d., 91, br. 1. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁵⁹ *CIL* 3, 2894 (usp. i *CIL* 3, 2886); I. FADIĆ, 1990, 269, br. 37, T. 12, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 30.

⁶⁰ Smatra se da bi bio ista osoba kojoj je u Sv. Martinu (Pridraga) spomenik postavila njegova majka, romanizirana Liburnka *Calpurnia Volaesa* (*CIL* 3, 2886 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 25); v. *CIL* 3, 2894. Istina je da te dvije osobe nose ista imena, ali bez navođenja filijacije na spomeniku iz Pridrage i uz tako česta imena kao što su *Iulius* i *Severus*, mora se računati s time da su oni bili različite osobe.

30. Corinium, AK 1081⁶¹

D(is) M(anibus) / C. Calpurnio / Polioni [abavo], / C. Calpurnio f^oMaximo avo, / C. Calpurnio / Polioni Sexti/liae Proculae / parentibus, ^{Λ0} L. Calpurnio Polio/ni fratri, L. Calpurnius Ag[ape?]tus.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
C. Calpurnius Polio	pokojnik, pradjed(?) komemoratora	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
C. Calpurnius (C. f.) Maximus	pokojnik, djed komemoratora	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
C. Calpurnius (C. f.) Polio	pokojnik, otac komemoratora	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
Sextilia Procula	pokojnik, majka komemoratora	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
L. Calpurnius (C. f.) Polio	pokojnik, brat komemoratora	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN
L. Calpurnius (C. f.) Agapetus(?)	komemorator	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN

31. Corinium, AK 2271⁶²

*Iuliae / Iaeti / f(iliae) Secund/ae.*⁶³

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Iulia Iaeti f. Secunda	pokojnica	liburnska ili delmatsko I	<i>cives Romana</i> IN

⁶¹ *CIL* 3, 9976; I. FADIĆ, 1990, 271, br. 42; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1081.

⁶² *CIL* 3, 2896 (9978) (i str. 1634; i str. 2273); I. FADIĆ, 1990, 269 i d., br. 38, T. 12, 3; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2271.

⁶³ Ime *Iaetus* se u nekim izdanjima čita kao *IAEFI* (*CIL* 3, 2896; I. FADIĆ, 1990, 270, br. 38), no, lekcija imena je nesumnjivo *Iaeti*, a ne *Iaefi* (*CIL* 3, 9978; G. ALFÖLDY, 1969, 220, s.v.; A. KURILIĆ, 1999, spom. br. 2271); v. i A. KURILIĆ, 2002, 125.

32. Corinium⁶⁴*Iulia Valen/til(l)a sibi / et Iuliae / Virnoni /^s patronae / v(iva) f(ecit).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Iulia Virno	pokojnica	liburnska I	<i>cives Romana</i> I
Iulia Valentilla	komemorator, oslobođenica(?) pokojnice	neodrediva	<i>liberta</i> IN

33. Iader (?) (viša srednja vrijednost – vrjednosni razred 5)⁶⁵*Valeriae T. f. / Lucullae / A. Caecina [A.?] f.(?) / Miracula(? vel Vernacula?) uxori.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Valeria T. f. Luculla	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
A. Caecina [A.?] f.(?) Miracula(?) (ili Vernacula?) ⁶⁶	komemorator, muž pokojnice	italska (područje Etrurije) IN	<i>cives Romanus</i> IN

34. Iader (?)⁶⁷*Feresiae / Valentinae ann(or)um IV / fecit / C. Feresius Clytus del(i)c(ata)e.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Feresia Valentina	pokojnik	doseljenička ili liburnska I	<i>liberta</i> I (<i>delicata</i> IN)
C. Feresius Clytus	komemorator	doseljenička ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> IN

⁶⁴ *CIL* 3, 2897 (i str. 1634); I. FADIĆ, 1990, 268 i d., br. 36, T. 12, 1; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1076.

⁶⁵ I. FADIĆ, 1990, 272 i d., br. 45, T. 13, 2 (ženin kogomen čita kao *Iuculla*); njegovo čitanje slijede i *AE* 1993, 1273; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 98; drugačije (*Luculla*) A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2074.

⁶⁶ Za poteškoće oko čitanja Cecinina kognomena v. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2074.

⁶⁷ I. FADIĆ, 1991, 197-8, br. 9, T. 2, 4; njegovo čitanje, uključujući nomen u obliku *Teresia* i izostavljanje cijelog 4. retka slijedi *AE* 1992, 1383; čitanje ispravlja B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 101; tako i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2977.

35. Nedinum⁶⁸*Octaviae / C. f(iliae) / Quintilliae / Iulia Q. f(ilia) / Paula mater / fecit.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Octavia C. f. Quintillia	pokojnik	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN
Iulia Q. f. Paula	komemorator, majka pokojnice	italska ili liburnska I	<i>cives Romana</i> IN

IV. VRLO VJEROJATNA ITALSKA ILI DRUGA DOSELJENIČKA PRIPADNOST OSOBA**IV.A. Rimski građani****36. Aenona⁶⁹**

T. Clod[i]/u[s] Sabinus

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
T. Clodius Sabinus	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I

37. Argyruntum⁷⁰[----- / ----/?] *Metiniu/s Nilu[s]*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[.?] Metinius Nilus (osoba AK 6124)	najvjerojatnije komemorator	italska ili zapadna I	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I

38. Asseria (Lepuri)⁷¹L. Clodio / Q. f. (*annorum*) IIII.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Clodius Q. f.	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus</i> IN

⁶⁸ *CIL* 3, 2872 (i str. 1632), opisuje spomenik kao *columna*, ali je razložno zaključiti da je time označen liburnskih cipusa; usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1318.

⁶⁹ Prvi ga objavljuje I. FADIĆ, 1990, 266 i d., br. 32, T. 10,1; *AE* 1993, 1274; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2799.

⁷⁰ M. ABRAMIĆ – A. COLNAGO, 1909, Bb. 60, br. 5; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2799.

⁷¹ *ILLug* 2838; I. FADIĆ, 1990, 263, br. 25, T. 7, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2713. Prijašnji izdavači daju nešto drugačije restitucije završnog dijela teksta, što ne utječe na spoznaje o imenovanju pokojnika.

39. Asseria⁷²*L. Antes[tius] / [L.?] f. Secun[dus] / [-----]*⁷³

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Antestius (L?). f. Secundus	neodredivo (pokojnik?)	italska I	<i>cives Romanus</i> IN

40. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁷⁴*{I}(L?)(ucio?) Papirio / C(ai) {r}(f?)(ilio?) [-----?]*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L.(?) Papirius C. (f.) [----?]	komemorator	italska IN	<i>cives Romanus</i> I

41. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁷⁵*Vesiae T. f(iliae) Paullinae*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Vesia T. f. Paullina	pokojnica	italska IN	<i>cives Romana</i> IN

42. Asseria⁷⁶*Vesiae / Modera/tae Gel/lius Chry^sogonus uxo/ri*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Vesia Moderata	pokojnica	italska I	<i>cives Romana</i> I
Gellius Chrysogonus	komemorator, muž pokojnice	neodredivo	<i>cives Romanus</i> / oslobođenik I

43. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)⁷⁷*Caesiae / T. f(iliae) / Tertyllinae*⁷² *CIL* 3, 15029¹; I. FADIĆ, 1990, 260, br. 17, T. 5, 1; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2564.⁷³ Ime je moglo biti i u dativu: *L. Antes[tio] / [L.?] f. Secun[do] / [-----]* (usp. I. FADIĆ, 1990, 260, br. 17).⁷⁴ *CIL* 3, 2853 (i str. 2167); I. FADIĆ, 1990, 265, br. 29, T. 8, 3; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2251.⁷⁵ I. FADIĆ, 1990, 255, br. 7, T. 2, 6; *AE* 1993, 1261; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2786.⁷⁶ I. FADIĆ, 1990, 255, br. 8, T. 3, 1; *AE* 1993, 1262; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2787.⁷⁷ *CIL* 3, 15031; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 102; I. FADIĆ, 1990, 257 id., br. 13, T. 4, 1a, b.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Caesia T. f. Tertyllina	pokojnica	italska IN	<i>cives Romana</i> IN

44. Asseria (niže visoka vrijednost – vrjednosni razred 6)⁷⁸

Aufidiae / C. f(iliae) Balbin(a)e / an(norum) V Caesia / L. f(ilia) Paula avia /⁸ nepti suae / v(iva) f(ecit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Aufidia C. f. Balbina	pokojnica, dijete	italska IN	<i>cives Romana</i> IN
Caesia L. f. Paula	komemoratorica, baka pokojnica	italska IN	<i>cives Romana</i> IN

45. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁷⁹

Cae[l]iae / Facundae / [C]aelius [F]a/cundus pat(er) / filiae infeliciss(imae) / pos(uit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Caelia Facunda	pokojnik	italska IN	<i>cives Romana / liberta I</i>
Caelius Facundus	komemorator, otac pokojnice	italska IN	<i>cives Romana / liberta I</i>

46. Asseria, (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁸⁰

L(ucio) Veratio / Martiali / L(ucius) Veratius / Lupus patri /⁸ p(osuit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Veratius Martialis	pokojnik	doseljenička IN	<i>cives Romanus / libertus I</i>
L. Veratius Lupus	komemorator, sin pokojnika	doseljenička IN	<i>cives Romanus libertus I</i>

47. Curicta insula (srednja vrijednost – vrjednosni razred 4)⁸¹

D(is) M(anibus). / P() Q. f(iliae) Se/cundae / L. Luriu/⁸s Ursus / coniugi / b(ene) m(erenti)

⁷⁸ I. FADIĆ, 1990, 260 i d., br. 18, T. 5, 2; *AE* 1993, 1268; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2791.

⁷⁹ I. FADIĆ, 2003, 119-121, br. 4. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁸⁰ I. FADIĆ, 2007, 117 i d., 132-133, br. 2. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam na osnovi ondje donešenih dimenzija, pri čemu sam promjer spomenika izračunala iz opsega pomoću matematičke formule $O = 2r\pi$ ($O = o. 155$ cm, $r = 24,68$, pa je d [promjer] koji je potreban za izračun = 49,36 cm).

⁸¹ *CIL* 3, 13298 (i str. 2328¹⁷⁶); I. FADIĆ, 1989, 51 i d., br. 5, sl. 5; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1290.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
P() Q. f. Secunda	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romana</i> IN
L. Lurius Ursus	komemorator, muž pokojnice	italska ili keltska I	<i>cives Romanus</i> IN

48. Iader⁸²

D(is) M(anibus) / P.(?) Fabi[us] Secundus / sibi suisque t(estamento) f(ieri) i(ussit) h(oc) m(onumentum) h(eredem) / n(on) s(equetur).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
P.(?) ⁸³ Fabius Secundus	komemorator (sebi i svojima)	doseljenička I	<i>cives Romanus</i> IN

49. Iader⁸⁴

Egnatia / Spendus[a] / Iuliae Ho/norat(a)e ♀ mater mi/sera fecit / annorum / XXXIII.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Iulia Honorata	pokojnik	afrička ili keltska I	<i>cives Romana</i> IN
Egnatia Spendusa	komemorator, majka pokojnice	afrička ili keltska I	<i>cives Romana</i> IN

50. Iader⁸⁵

Helviae Satur/ninae coniugi / P. Titienus Nepos.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Helvia Saturnina	pokojnik	italska (sjevernoitalska)	<i>cives Romana</i> IN
P. Titienus Nepos	komemorator, muž pokojnice	IN italska IN	<i>cives Romanus</i> IN

⁸² *ILJug* 886; M. SUIĆ, 1952a, 212, br. 30; I. FADIĆ, 1991, 195, br. 4, T. 1, 3; B. NEDVED, 1992, 158 i d., br. 83; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1123.

⁸³ Na početku 2. retka slovo P preklesano je preko slova L, pa bi stoga i njegov prenamen zacijelo trebao glasiti P(ublius) (tako A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1123 i B. NEDVED, 1992, br. 83); ipak, dio autora drži da mu je prenamen bio L(ucius) (L.(?); *ILJug* 886; M. SUIĆ, 1952a, br. 30), a dio dopušta obje mogućnosti (P. ili L. Fabi[us]; I. FADIĆ, 1991, 195, br. 4).

⁸⁴ *CIL* 3, 2945; B. NEDVED, 1992, 153 i d., n. 33; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1145.

⁸⁵ *CIL* 3, 3112 (i str. 2275); A. KURILIĆ, 1994, 231-232, br. 40; B. NEDVED, 1992, 166, n. 173; I. FADIĆ, 1995, 25, br. 5; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1269.

51. Iader (srednja vrijednost – vrjednosni razred 4)⁸⁶*Q. Petronio / Gallioni / Appuleia Pau[l(l)]ina / uxor posuit*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Q. Petronius Gallio	pokojnik	italska (sjevernoitalska) IN	<i>cives Romanus</i> IN
Appuleia Paullina	komemorator, žena pokojnika	italska IN	<i>cives Romana</i> IN

52. Iader (srednja vrijednost – vrjednosni razred 4)⁸⁷*Cursineiae / Fortunatae / Kaninius Vales / coniugi bene [♂] merit(ae).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Cursineia Fortunata	pokojnik	italska I	<i>cives Romana / liberta</i> I
Kaninius ⁸⁸ Vales	komemorator, muž pokojnice	italska I	<i>cives Romanus</i> IN

53. Iader (niža srednja vrijednost – vrjednosni razred 3)⁸⁹*M. Magio / Galatae / posuit / Novia Severa [♂] uxor.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
M. Magius Galata	pokojnik	italska ili orijentalna I	<i>cives Romanus</i> IN
Novia Severa	komemorator, žena pokojnika	italska ili galska I	<i>cives Romana</i> IN

54. Iader (niže visoka vrijednost – vrjednosni razred 6)⁹⁰*Q. Medulio / Ursioni.*

⁸⁶ *CIL* 3, 10009; I. FADIĆ, 1991, 194 i d., br. 3, sl. 5 na str. 189; B. NEDVED, 1992, 156 i d., n. 69; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1130.

⁸⁷ *ILLug* 2886; I. FADIĆ, 1991, 193 i d., br. 1, T. 1, 1; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 94; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1125.

⁸⁸ Njegov se nomen znao tumačiti i kao Ianinius te se smatralo da je bi ovo bila njegova prva potvrda; za različita tumačenja Valesova nomena v. A. KURILIĆ, 1999. kat. br. 1125.

⁸⁹ *ILLug* 899; M. SUIĆ, 1952a, 213, br. 35; I. FADIĆ, 1991, 197, br. 8, T. 2, 3; B. NEDVED, 1992, 158 i d., br. 91; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1122.

⁹⁰ I. FADIĆ, 1991, 201, br. 17, T. 5, 1; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 100; *AE* 1992, 1388; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2076.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Q. Medulius ⁹¹ Ursio	pokojnik	panonska I	<i>cives Romanus</i> IN

55. Iader⁹²

C. Cursineio / Dextro / Varena Quieta / coniugi bene /⁵ merito.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
C. Cursineius Dexter	pokojnik	italska IN	<i>cives Romanus</i> IN
Varena Quieta	komemorator, žena pokojnika	italska IN	<i>cives Romana</i> IN

56. Senia (viša srednja vrijednost – vrjednosni razred 5)⁹³

Quarta / Livia / se viva / sibi fecit.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Quarta Livia	komemorator (sebi živa)	italska (sjever) IN	<i>cives Romana</i> IN

V. NEDOREDIVA ETNIČKA PRIPADNOST

V.A. Rimski građani

57. Asseria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁹⁴

T. Iulio / Ampliato

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
T. Iulius Ampliatus	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus / libertus</i> I

⁹¹ Njegov nomen raniji autori čitaju kao *Medullo* (I. FADIĆ, 1991, 201, br. 17; B. NEDVED, 1992, br. 100); za emendaciju u *Medulio* v. *AE* 1992, 1388 i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2076.

⁹² *ILug* 2885; I. FADIĆ, 1991, 194, br. 2, T. 1, 2; B. NEDVED, 1992, 158 i d., n. 93; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1126.

⁹³ *AE* 1981, 700 = *AE* 1980, 685; *EDH* HD003409; I. FADIĆ, 1992, 98, br. 1, T. 1, 1; M. GLAVIČIĆ, 1994, 71 i d., br. 3b, T. V, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1264.

⁹⁴ I. FADIĆ, 1990, 251, br. 1, T. 1, 1; *AE* 1993, 1257; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2784.

58. Asseria (visoka vrijednost – vrijednosni razred 7)⁹⁵*L(ucio) Papirio Rufo S(?) / L(ucius) Papirius Didim(us) / pater f(ilio et) se viv(us) / posuit.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Papirius Rufus	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus</i> IN
L. Papirius Didimus	komemorator, otac pokojnika (i sebi)	neodrediva	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I

59. Curicta insula (srednja vrijednost – vrijednosni razred 4)⁹⁶*D(is) M(anibus) / L. Fonteio / Eutychet(i) / patri Sexti^olianus fil(ius) / cum frat/ribus suis po/suit.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
L. Fonteius Eutyches	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus</i> ili <i>libertus</i> I
(L.? Fonteius L. f.) Sextilianus	komemorator (zajedno s neimenovanim braćom), sin pokojnika	italska ili liburnska I	<i>cives Romanus</i> I

60. Iader⁹⁷*M(anio) Cumare/no Callisto an(norum) XVI / mater.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
M(anius) Cumareno Callistus	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I
(anonimna)	komemorator, majka pokojnika	neodrediva	<i>serva</i> I

⁹⁵ I. FADIĆ, 2006, 75 i d., 94, br. 4. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

⁹⁶ I. FADIĆ, 1989, 51 i d., br. 2, sl. 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2780.

⁹⁷ I. FADIĆ, 1991, 196-97, br. 7, T. 2, 2a-b; njegovo čitanje kognomena kao *Carisius* slijedi *AE* 1992, 1382; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 99 (ispravlja čitanje kognomena u *Callistus*); tako i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2075.

V.B. Oslobođenici i vrlo vjerojatni oslobođenici**61.** Alveria (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁹⁸*Veronia Pro/chne mater / infelicissima / sibi et filio ♂ annor(um) XX / Veronio Se/mentivo.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Veronius Sementivus	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus / libertus I</i>
Verona Prochne	komemorator, majka pokojnika (i sebi)	neodrediva	<i>liberta I</i>

62. Iader (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)⁹⁹*Q. Tullio / Primigenio / Q. Tullius / Ausimus ♂ libertus et / heres.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Q. Tullius Primigenius	pokojnik	italska I	<i>cives Romanus / libertus I</i>
Q. Tullius Ausimus	komemorator, oslobođenik i nasljednik pokojnika	neodrediva	<i>libertus E</i>

63. Iader¹⁰⁰*C. Iulio Q. [f(ilio)? vel l(iberto)?] / [He]rma[e -?] / [--] iuri[s? stud(ioso)?] / [-----?].*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
C. Iulius Q. [.]	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus / libertus I</i>
Herma(?) ¹⁰¹			

⁹⁸ *CIL* 3, 9889a; I. FADIĆ, 1990, 274, br. 48, T. 14, 1a-b; A. KURILIĆ, 1991, kat. br. 1330. Za identifikaciju Ostrovice s Alverijom, v. S. ČAČE, 2006, Pl. 1); drugačije, i to sa znakom pitanja, A. KURILIĆ, 1991, kat. br. 1330.

⁹⁹ *ILLug* 2887; I. FADIĆ, 1990, 272, br. 44, T. 13, 1a-b; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 95; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1748.

¹⁰⁰ *CIL* 3, 2952; B. NEDVED, 1992, 154 i d., n. 39; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2042.

¹⁰¹ Njegov se kognomen tumači i kao Hermas; v. G. ALFÖLDY, 1969, 215, s.v. Hermas; B. NEDVED, 1992, 154; međutim, usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2042.

64. Iader (viša srednja vrijednost – vrjednosni razred 5)¹⁰²*D(is) M(anibus) Q. Gellius Aphros / Carpo lib(erto) / b(ene) m(erenti).*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
(Q. Gellius Q. I.) Carpus ¹⁰³	pokojnik	neodrediva	<i>libertus E</i>
Q. Gellius Aphros	komemorator, patron pokojnika	neodrediva	<i>cives Romanus / libertus I</i>

65. Iader ili Aenona¹⁰⁴*[--- C(ai)(?) lib(ertae(?))] / Isidor[ae] / ann(orum) XIX / M. Minicius / Zosimus / v(ivus) f(ecit) / delicatae suae.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[--- C. lib.?] Isidora	pokojnik	orijentalna I	<i>liberta IN (delicata E)</i>
M. Minicius Zosimus	komemorator	italska (sjever) ili orijentalna I	<i>cives Romanus / libertus IN</i>

66. Iader (?) (srednja vrijednost – vrjednosni razred 4)¹⁰⁵*P. Cassi[di]o] / Bitho / Lic[inia H]ygia / [---] d(ierum??) [XX?] / [---??].¹⁰⁶*

¹⁰² I. FADIĆ, 1991, 201 i d., br. 18, T. 5, 2; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 102; *AE* 1992, 1389; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2078.

¹⁰³ I. FADIĆ, 1991, 202, br. 18; str. 184 i d. kognomen čita Carpus, a nomen Celius, ali za drugačije v. B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 102 i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2078.

¹⁰⁴ CIL 3, 10004 (i str. 2328.15; i str. 2328¹⁶⁹); I. FADIĆ, 1990, 271 i d., br. 43; B. NEDVED, 1992, 156 i d., n. 65; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 985.

¹⁰⁵ I. FADIĆ, 1991, 200, br. 14, T. 4, 2; B. NEDVED, 1992, 162 i d., n. 137; *AE* 1992, 1386; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2109.

¹⁰⁶ Kod starijih autora donekle se razlikuju restitucije teksta: *T(ito) Cassi[no] / Bitho / Li[---] Iygi / [---] D / [---?]* (I. FADIĆ, 1991, 200, br. 14); *T(ito) Cassi[o] / Bitho / Li[....] IYGI / [....]D / [---]*. (*AE* 1992, 1386); *P(ublio) Cassio / Bitho / Lic[inia?] Hygia / [---]*. (B. NEDVED, 1992, 162 i d., n. 137). Za ovdje donesenu restituciju teksta v. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2109.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
P. Cassidius Bithus ¹⁰⁷	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romanus / libertus</i> I
Licina Hygia	komemorator	neodrediva	<i>cives Romana / liberta</i> I

67. Nedinum (visoka vrijednost – vrjednosni razred 7)¹⁰⁸

D(is) M(anibus) / Cl(audiae) / Grati/llae, an(norum) XX/VIII, Cl(audia) Euty⁵cia mater po(suit).

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Claudia Gratilla	pokojnik	neodrediva	<i>cives Romana / liberta</i> I
Claudia Eutycia	komemorator, majka pokojnice	neodrediva	<i>cives Romana / liberta</i> I

V.C. Robovi i vrlo vjerojatni robovi

68. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)¹⁰⁹

Ephebo ac/tori Elpis / sibi et filio / posuit.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Ephebus	pokojnik, <i>actor</i>	nedorediva	<i>servus</i> IN
Elpis	komemoratorica, majka pokojnika, postavila sebi i sinu	nedorediva	<i>serva</i> IN

69. Asseria (vrlo visoka vrijednost – vrjednosni razred 8)¹¹⁰

Lupae Ka/ninioru/m Ursio / frater ⁵p(osuit).

¹⁰⁷ Nominativni oblik njegova kognomena i B. NEDVED (1992, 218, br. 36) i I. FADIĆ (1991, 187 i d.) donose kao Bitho.

¹⁰⁸ *CIL* 3, 9964 (i str. 2272); I. FADIĆ, 1990, 267 i d., br. 34, T. 11, 2; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1310.

¹⁰⁹ I. FADIĆ, 1990, 257, br. 11, T. 3, 4; *AE* 1993, 1264; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2788.

¹¹⁰ I. FADIĆ, 2006, 75 i d., 93, br. 3.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Lupa (Kaniniorum serva)	pokojnik	neodrediva	<i>serva</i> IN
Ursio (Kaniniorum servus)	komemorator, brat pokojnice	neodrediva	<i>servus</i> IN

70. Iader¹¹¹

[F?]ortin(a)e(?),¹¹² L. Sem/proni(i) Rufi Iu/venalis servae, ♂ ann(orum) XV, Sirio et Lam/ias filiae.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Fortina, L. Semproni(i) Rufi Iuvenalis serva	pokojnik	neodrediva	<i>serva</i> E
Sirio	komemorator, otac pokojnice	neodrediva	<i>servus</i> IN
Lamias	komemorator, majka pokojnice	neodrediva	<i>serva</i> IN

71. Iader (viša srednja vrijednost – vrjednosni razred 5)¹¹³

D(is) M(anibus) / Daphnes / Eucharistus / conservae bene ♂ merenti.

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Daphnis (ili Daphne?)	pokojnik	neodrediva	<i>serva</i> E
Eucharistus	komemorator, <i>conservus</i> pokojnice	neodrediva	<i>servus</i> E

¹¹¹ CIL 3, 14007; I. FADIĆ, 1991, 198, br. 10, T. 3, 1; B. NEDVED, 1992, 163 i d., n. 144; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1127.

¹¹² Za poteškoće oko pravilnog restituiranja njena imena (koje se znalo tumačiti kao Ortina ili Victorina) v. kod A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1127, gdje su navedena razna mišljenja i njihovi autori.

¹¹³ ILug 892; M. SUIĆ, 1952, 212, br. 29; I. FADIĆ, 1991, 198 i d., br. 11, T. 3, 2; B. NEDVED, 1992, 158 i d., n. 89; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1121.

72. Iader¹¹⁴*Urs(a)e Ces/ti(i?)* [-----] / [-----]¹¹⁵

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Ursa Cestii [---- serva?]	pokojnica	neodrediva	<i>serva</i> IN

73. Curicta insula¹¹⁶*D(is) M(anibus) / Primulae / Eutyches / coniugi /¹¹⁵ merenti.*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Primula	pokojnik	neodrediva	<i>serva</i> I
Eutyches	komemorator, muž pokojnice	neodrediva	<i>servus</i> I

VI. NEDOREDIVI ETNIČKA PRIPADNOST I GRAĐANSKO-PRAVNI STATUS**74. Arba insula (Barbat)**¹¹⁷*D(is) M(anibus) / [.? N?]ovio / [----] ann(or)um X, / [-----] /¹¹⁵ [filio?] pientis(simo)*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
[.?] Novius [-----] (?)	pokojnik	neodrediva	neodrediv

75. Asseria (visoka vrijednost – vrijednosni razred 7)¹¹⁸*Q. Trosio*

ime	status	etnička pripadnost	građansko-pravni status
Q. Trosius	pokojnik(?)	neodrediva	neodredivo

¹¹⁴ I. FADIĆ, 1991, 199, br. 12, T. 3, 3a-b; *AE* 1992, 1384; B. NEDVED, 1992, 159 i d., n. 103; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2079.

¹¹⁵ Takvu restituciju teksta donosi tek A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2079, dok prethodni autori daju drugačije čitanje: *Ursecis* (I. FADIĆ, 1991, 199, br. 12), "... peut-être *Vrseces*." (*AE* 1992, 1384), *Ursicis* (B. NEDVED, 1992, br. 103).

¹¹⁶ *CIL* 3, 3132 (i str. 2172; i str. 2328¹⁷⁶); I. FADIĆ, 1989, 57, br. 7, sl. 7; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1291.

¹¹⁷ Natpis je prvi objavio I. FADIĆ, 1992, 99, br. 2, T. 1, 2; *AE* 1993, 1279; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2809.

¹¹⁸ I. FADIĆ, 2003, 118, br. 2. Spomenik je najvjerojatnije nedovršen. Procijenjenu vrijednost spomenika izračunala sam prema ondje donešenim vrijednostima.

CATALOGUE OF THE MONUMENTS**Legend:**

E – Certain ethnicity and civic status of the individual, as it is explicitly stated in the inscription

IN – Plausible ethnicity and civic status of the individual, which can be defined on the basis of anthroponymy and other data from the inscription

I – Possible ethnicity and civic status of the individual (but without any hard evidence)

I. INDIVIDUALS OF CERTAIN LIBURNIAN ETHNICITY**I.A. Roman citizens****1. Aenona (very high value – value grade 8)²²**

Iulia Ce/uni f(ilia) Lucu/lla v(iva) f(ecit) si/bi et Vetu^sriae Ceuni / f(iliae) Paullae / matri, Sex(to) / Iulio [--- / -----?]

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Veturia Ceuni f. Paulla	deceased, commemorator's mother	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN
Sex. Iulius [-----]	deceased, maybe commemorator's brother	Indeterminable	<i>cives Romanus</i> I
Iulia Ceuni f. Luculla	commemorator, daughter of Paulla and Ceunus	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

2. Asseria²³ (very high value – value grade 8)²⁴

Iuliae Turi / f(iliae) Tertul[lae?] / sacerdoti] / Divae A[ug(ustae)]^s Arrunti[a . f.] Severa ma[tri?].

²² *ILJug* 1963, 214; M. SUIĆ, 1952a, 208, n. 9; I. FADIĆ, 1990, 266, no. 31, T. 9, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 988.

²³ I. FADIĆ, 1990, 253f., no. 5, T. 2, 4; *AE* 1993, 1260; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2785; A. KURILIĆ, 2006a, 10ff., no. 1. Fadić restitutes the end of the second line as *Tertul[linae]* (I. FADIĆ, 1990, 253f., no. 5, as well as *AE*), but the damaged part is not wide enough to include more than two or three letters, and therefore I prefer the restitution as *Tertul[lae]* (cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2785).

²⁴ Preserved height of the monument is 134 cm, and the diameter 54 cm; based on that and other factors necessary for the calculation, value of this cippus was also very high (value grade 8).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Iulia Turi f. Tertulla	deceased, priestess of the deified Augusta	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN
Arruntia (?) f. Severa	commemorator	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> I

3. Asseria (high value – value grade 7)²⁵

Q(uinto) Rubrio / Apli f(ilio) Rufo / Rubria Rufina / patri p(osuit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Q. Rubrius Apli f. Rufus	deceased	Liburnian IN	<i>cives Romanus</i> IN
Rubria Rufina ²⁶	commemorator, deceased's daughter	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

4. Asseria (high value – value grade 7)²⁷

Rubria Q(uinti) f(ilia) / Rufina / infelicis(s)i/ma sibi p(osuit)

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Rubria Q. f. Rufina ²⁸	commemorator (to herself)	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

5. Nedinum²⁹

C. Lucil[ius] / C. f. Ma[xim(us)?] / C. Lucilio C(?) [f.] / Volso pa[tri] / [Luc]iliae [--] / [-----?].

²⁵ I. FADIĆ, 2007, 117ff., 130-131, no. 1. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the aforementioned dimensions, by which I calculated the diameter of the monument with the mathematical formula $O = 2r\pi$ ($O = 173$ cm, $r = 27,54$, where d [diameter] which is necessary for the calculation = 55,08 cm).

²⁶ She is the same person as the commemorator in the cat. no. 4; cf. I. FADIĆ, 2007, 120-121.

²⁷ I. FADIĆ, 2004, 74ff., 93-94, no. 2. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought in that publication.

²⁸ She is the same person as the commemorator in the cat. no. 3; cf. I. FADIĆ, 2007, 120-121.

²⁹ *CIL* 3, 13259 (and p. 2272); I. FADIĆ, 1990, 268, no. 35, T. 11, 3; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2463.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
C. Lucilius [C(?) ³⁰ ----? f.] Volsus	deceased	Liburnian IN	<i>cives Romanus</i> IN
Lucilia [-----] (?)	deceased	Liburnian I	indeterminable
C. Lucilius C. f. Maximus ³¹	commemorator, deceased's son	Liburnian IN	<i>cives Romanus</i> IN

I.B. Indeterminable civic status

6. Aenona³²

T.(?) Iulio T. f. Nicep(horo), / T.(?) Iulio [T.? f. H]ilaro, / T.(?) Iulio [T.?] f. S[e]r(gia tribu) Caro, [Pe]tillia Volsoni f. ♀ Maxima / v(iva) f(ecit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
T.(?) Iulius T. f. Nicephorus	deceased	Italic I	<i>cives Romanus</i> IN
T.(?) Iulius (T. f.) Hilarus	deceased	Italic I	<i>cives Romanus / libertus</i> I
T.(?) Iulius (T. f.) Ser. Carus	deceased	Italic IN	<i>cives Romanus</i> IN
Petillia Volsoni f. Maxima	commemorator (relation to the deceased unknown)	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

7. Asseria³³

Tito Ma/maestro / Prisca fr/atri p(osuit).

³⁰ The letter is preserved in a smaller part, and could be read either as C or O, which could in turn belong to the filiation of Roman type (like *C. f.* or *Cn. f.*) or to the autochthonous Liburnian patronymic (e.g. *Ceuni. f.* or *Oepli. f.*); see A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2463.

³¹ In *CIL* (*CIL* 3, 13259) restitution of the cognomen is *Ma[gnus?]*, but it seems more appropriate as *Ma[ximus]* considering the frequent occurrence of that cognomen among Roman citizens of autochthonous (Liburnian) origin (see. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2463; cf. also in G. ALFÖLDY, 1969, 95, 242, ss. vv. Lucilius, Maximus).

³² *CIL* 3, 14322¹⁰; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2502.

³³ *ILLug* 864; M. SUIĆ, 1952, 234f., no. 3; I. FADIĆ, 1990, 264f., no. 28, T. 8, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1009.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Tit(i)us Mamaester	deceased	Liburnian IN	indeterminable
Prisca	commemorator, deceased's sister	Liburnian IN	indeterminable

8. Varvaria (middle value – value grade 4)³⁴
[-----] / [...]r *Rufo* / *Tit(ae?) matri* / *Titu(a?) vi(va?) f(ecit)*.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[-----] Rufus	deceased	Liburnian I	indeterminable
Tita	deceased	Liburnian I	indeterminable
Titua ³⁵	commemorator, deceased's daughter	Liburnian IN	indeterminable

II. INDIVIDUALS OF PLAUSIBLE LIBURNIAN ETNICITY

II.A. Roman citizens

9. Asseria (very high value – value grade 8)³⁶
Tito / *Laelio* / *Maximo* / *an(norum) XIX*, *Trosia* / *Severa mater* / *f(ilio) p(osuit)*.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Titus Laelius Maximus	deceased	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN
Trosia Severa	commemorator, deceased's mother	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

10. Asseria³⁷
T. Iulio / *Clemen/ti, dec(urioni) As/seria(e)*, *Iulia* / *T. f(ilia) Procli/na fratri* / *p(osuit)*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
T. Iulius (T. f.) Clemens	deceased, decurion of Asseria	Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia T. f. Proclina	commemorator, deceased's sister	Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

³⁴ I. FADIĆ, 1992, 100, no. 4, T. 1, 4; *AE* 1993, 1256; *ILJug* 946; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2689.

³⁵ In older literature, that name was considered to be a collective name Tituvia/Tituvius; *ILJug* 946. Text was corrected by I. FADIĆ, 1992, 100, no. 4; see also A. KURILIĆ, 1999, 2689.

³⁶ *CIL* 3, 15033; I. FADIĆ, 1990, 254, no. 6, T. 2, 5; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1004.

³⁷ *CIL* 3, 2850 (9930); I. FADIĆ, 1990, 256, no. 9, T. 3, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1868.

11. Curicta insula³⁸

D(is) M(anibus). Oppiae / L. f(iliae) Proclae / Aurelia P. f(ilia) / Maxima matri /^ϕ pientissimae / v(iva) f(ecit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Oppia L. f. Procla	deceased	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN
Aurelia P. f. Maxima	Commemorator, deceased's daughter	Liburnian IN	<i>cives Romana</i> IN

III. INDIVIDUALS OF EITHER LIBURNIAN ETHNICITY OR IMMIGRANTS**III.A. Roman citizens****12. Aenona (very high value – value grade 8)³⁹**

Laeliae L. f. Max(imae) / matri et T. / Iul{l}io C. f. / Proculo /^ϕ fratri Iul{ia} C. f. Proc/la v(iva) f(ecit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Laelia L. f. Maxima	deceased, mother of persons mentioned below	Italic / Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
T. Iulius C. f. Proculus	deceased, son	Italic / Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia C. f. Procla	commemorator, daughter and sister of the deceased	Italic / Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

13. Alveria⁴⁰

Plaetori/[ae] T. f(iliae) Maxi/[millae, an]/nor(um) XXIII, /^ϕ T. Plaetori/us Victor, pa/ter infelix fec(it).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Plaetoria T. f. Maximilla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
T. Plaetorius Victor	commemorator, deceased's father	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN

³⁸ *CIL* 3, 3131 (and p. 1648); I. FADIĆ, 1989, 57, no. 8, img. 8; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1292.

³⁹ *ILLug* 1978, 906; I. FADIĆ, 1990, 265f., no. 30, T. 9,1; B. NEDVED, 1992, 166f., n. 168; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 992.

⁴⁰ The monument was discovered at the territory of Ostrovica, i.e. ancient Alveria (S. ČAČE, 2006, Pl. 1); differently (i.e. territory of Varvaria), but without certainty, A. KURILIĆ, 1991, cat. no. 1331.

14. Asseria⁴¹

[-----] / anno[r(um) ----] / Virat[ius -] / Maximi[nus?] / mat[ri posuit] / [-----??]

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Virati() Maximin() or Virat() Maxim()	indeterminable	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> / <i>libertus</i> I

15. Asseria⁴²

C. Arrun[tio] Celeri / C. Arrun[t]tius Seda^otus pater

Name	Status	Ethnicity	Civic status
C. Arruntius Celer	deceased, commemorator's son	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
C. Arruntius Sedatus ⁴³	commemorator, deceased's father	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> I

16. Asseria (high value – value grade 7)⁴⁴

Arruntiae / C. f(iliae) / Celerinae C. Arrunti/us / Sedatus / filiae carissimae.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Arruntia C. f. Celerina	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
C. Arruntius Sedatus ⁴⁵	commemorator, deceased's father	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> I

17. Asseria (very high value – value grade 8)⁴⁶

Veratae / C. f(iliae) / Priscillae / C. Ar[runt]tius / Sedatus / uxori / p(osuit)

⁴¹ *ILLug* 2839; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2714.

⁴² *CIL* 3, 15029²; *ILLug* 883; I. FADIĆ, 1990, 252f., no. 4, T. 2, 3; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1001.

⁴³ The same person is mentioned on two more Liburnian cippi from Asseria (cat. nos. 16 and 17); cf. I. FADIĆ, 1990, 715, where a genealogical tree based on all three monuments is also brought.

⁴⁴ I. FADIĆ, 1990, 25f., no. 2, T. 2, 1; *AE* 1993, 1258; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1015.

⁴⁵ The same person as on two more Liburnian cippi (cat. nos. 15 and 17); I. FADIĆ, 1990, 715.

⁴⁶ I. FADIĆ, 1990, 252, no. 3, T. 2, 2; *AE* 1993, 1259; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1014.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Veratia C. f. Priscilla	deceased	Italic or some Western province I	<i>cives Romana</i> IN
C. Arruntius Sedatus ⁴⁷	commemorator, deceased's husband	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> I

18. Asseria⁴⁸

[Arrun?]tiae [?.?] / [f. Sec?]undillae / [-----] f. Quinta / mater.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[Arrun]tia(?) [?. f. Sec?]undilla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> I
[-----] f. Quinta	commemorator, deceased's mother	Indeterminable	<i>cives Romana</i> IN

19. Asseria (extremely high value – value grade 9)⁴⁹

L(ucio) Petilio / Celeri / soror / pos(u)it.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Petilius Celer	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> I
anonymous	commemorator, deceased's sister	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> I

20. Asseria (very high value – value grade 8)⁵⁰

Oppiae / L. f(iliae) / Paul(l)inae.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Oppia L. f. Paullina	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

21. Asseria (high value – value grade 7)⁵¹

Rubriae / T. f(iliae) Maximilla(e) / Valeria M. f(ilia) / Marcella / f(ilia? vel -iliae?) p(osuit)

⁴⁷ The same person as on two more Liburnian cippi from Asseria (cat. nos. **15** and **16**); I. FADIĆ, 1990, 715.

⁴⁸ I. FADIĆ, 1990, 256, no. 10, T. 3, 3; *AE* 1993, 1263; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1013.

⁴⁹ *ILLug* 861; M. SUIĆ, 1952a, 209, no. 12; I. FADIĆ, 1990, 258f., no. 14, T. 4, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1010.

⁵⁰ I. FADIĆ, 1990, 259f., no. 16, T. 4, 4; *AE* 1993, 1267; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2790.

⁵¹ I. FADIĆ, 1990, 259, no. 15, T. 4, 3; *AE* 1993, 1266; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2789.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Rubria T. f. Maximilla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
Valeria M. f. Marcella	commemorator, deceased's daughter (?) or mother (?)	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

22. Asseria(?)⁵²

Arrun/tiae T. f(iliae) / Secundi/nae ⁵ ann(or)um VII / Cla(u)dia Sec/unda n{i=e}p{i=t}i

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Arruntia T. f. Secundina	deceased, child	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
Claudia Secunda	commemorator, grandmother or aunt of the deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> I

23. Asseria (very high value – value grade 8)⁵³

Sex. Livio / Maximo / Iulia / Maximilla / p(osuit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Sex. Livius Maximus	deceased	Italic I	<i>cives Romanus</i> IN
Iulia Maximilla	commemorator	Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

24. Asseria (very high value – value grade 8)⁵⁴

Trosiae C(ai) f(iliae) / Secundillae / Veratia L(uci) f(ilia) / Maximilla / mater inf/elicissima / p(osuit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Trosia C. f. Secundilla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
Veratia L. f. Maximilla	commemorator, deceased's mother	Italic I	<i>cives Romana</i> IN

⁵² *CIL* 3, 2190 = *CIL* 5, 2200 (8852); I. FADIĆ, 1988, 73ff.; I. FADIĆ, 1990, 262f., no. 24, T. 7, 1; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1495.

⁵³ I. FADIĆ, 2003, 117, no. 1. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

⁵⁴ I. FADIĆ, 2003, 118-119, no. 3. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

25. Asseria⁵⁵

[-----]ae / [---]inae / C[ae]sia Tert/ulla mater [♀] infelicis(s)ima / p(osuit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[-----]	deceased	indeterminable	indeterminable
Caesia Tertulla	commemorator, deceased's mother	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

26. Asseria (very high value – value grade 8)⁵⁶

Iulia Secundilla

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Iulia Secundilla	deceased (?)	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

27. Asseria (very high value – value grade 8)⁵⁷

Elviae L(uci) f(iliae) / Maximillae / L. Cassius / p(osuit)

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Elvia L. f. Maximilla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
L. Cassius	commemorator	Italic I	<i>cives Romanus</i> I

28. Asseria (very high value – value grade 8)⁵⁸

Baebiae / Saturninae / Iulia Iadestina / amicae et sodali [♀] bene meritae / viva posuit.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Baebia Saturnina	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
Iulia Iadestina	commemorator, friend and <i>sodalis</i> of the deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

⁵⁵ I. FADIĆ, 2003, 121-122, no. 5.

⁵⁶ I. FADIĆ, 2004, 74f., 92-93, no. 1. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

⁵⁷ I. FADIĆ, 2006, 75ff., 92, no. 2. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

⁵⁸ I. FADIĆ, 2006, 75ff., 91, no. 1. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

29. Corinium (extremely high value – value grade 9)⁵⁹

M. Iulio / T. f(ilio) Procu/lo patri, L. / Iulio Pro^sculo fratri, / M. Iulius / Severus.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
M. Iulius T. f. Proculus	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
L. Iulius (M. f.) Proculus	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
M. Iulius (M. f.) Severus ⁶⁰	commemorator, son and brother of the deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN

30. Corinium, AK 1081⁶¹

D(is) M(anibus) / C. Calpurnio / Polioni [abavo], / C. Calpurnio ^sMaximo avo, / C. Calpurnio / Polioni Sexti/liae Proculae / parentibus, ^oL. Calpurnio Polio/ni fratri, L. Cal/purnius Ag[ape?]tus.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
C. Calpurnius Polio	deceased, commemorator's great grandfather(?)	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
C. Calpurnius (C. f.) Maximus	deceased, commemorator's grandfather	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
C. Calpurnius (C. f.) Polio	deceased, commemorator's father	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
Sextilia Procula	deceased, commemorator's mother	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
L. Calpurnius (C. f.) Polio	deceased, commemorator's brother	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN
L. Calpurnius (C. f.) Agapetus(?)	commemorator	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN

⁵⁹ *CIL* 3, 2894 (cf. *CIL* 3, 2886); I. FADIĆ, 1990, 269, no. 37, T. 12, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 30.

⁶⁰ He is considered to be the same person as the one mentioned on the monument found in St. Martin (Pridraga) that was erected by his mother, *Calpurnia Volaesa*, Romanized Liburnian (*CIL* 3, 2886 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 25); see *CIL* 3, 2894. The truth is that these two people have the same names but as the name on the monument from Pridraga lacks the filiation and considering the frequent use of names like *Iulius* and *Severus*, they might be two completely different individuals.

⁶¹ *CIL* 3, 9976; I. FADIĆ, 1990, 271, no. 42; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1081.

31. Corinium, AK 2271⁶²*Iuliae / Iaeti / f(iliae) Secund/ae.*⁶³

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Iulia Iaeti f. Secunda	deceased	Liburnian or Dalmatian I	<i>cives Romana</i> IN

32. Corinium⁶⁴*Iulia Valen/til(l)a sibi / et Iuliae / Virnoni / patronae / v(iva) f(ecit).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Iulia Virno	deceased	Liburnian I	<i>cives Romana</i> I
Iulia Valentilla	commemorator, freedwoman(?) of the deceased	indeterminable	<i>liberta</i> IN

33. Iader(?) (higher middle value – value grade 5)⁶⁵*Valeriae T. f. / Lucullae / A. Caecina [A.?] f.(?) / Miracula(? vel Vernacula?) uxori.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Valeria T. f. Luculla	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
A. Caecina [.] f.(?)	commemorator,	Italic (Etrurian	<i>cives Romanus</i> IN
Miracula(?) (or Vernacula?) ⁶⁶	deceased's husband	territory) IN	

34. Iader(?)⁶⁷*Feresiae / Valentinae ann(or)um IV / fecit / C. Feresius Clytus del(i)c(ata)e.*

⁶² *CIL* 3, 2896 (9978) (and p. 1634; and p. 2273); I. FADIĆ, 1990, 269f., no. 38, T. 12, 3; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2271.

⁶³ In some publications name *Iaetus* is read as *IAEFI* (*CIL* 3, 2896; I. FADIĆ, 1990, 270, no. 38), but reading of the name is most certainly *Iaeti*, and not *Iaefi* (*CIL* 3, 9978; G. ALFÖLDY, 1969, 220, s.v.; A. KURILIĆ, 1999, no. 2271); see also A. KURILIĆ, 2002, 125.

⁶⁴ *CIL* 3, 2897 (and p. 1634); I. FADIĆ, 1990, 268f., no. 36, T. 12, 1; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1076.

⁶⁵ I. FADIĆ, 1990, 272f., no. 45, T. 13, 2 (wife's cognomen is read as *Iuculla*); his interpretation also follow *AE* 1993, 1273 and B. NEDVED, 1992, 159f., n. 98; differently (*Luculla*) A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2074.

⁶⁶ On the difficulties of reading Cecina's cognomen see A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2074.

⁶⁷ I. FADIĆ, 1991, 197-8, no. 9, T. 2, 4; his interpretation, including the nomen in the form of *Teresia* and the omission of the entire fourth line follows *AE* 1992, 1383; reading corrected B. NEDVED, 1992, 159f., n. 101; and subsequently A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2977.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Feresia Valentina	deceased	Immigrant or Liburnian I	<i>liberta</i> I (<i>delicata</i> IN)
C. Feresius Clytus	commemorator	Immigrant or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> IN

35. Nedinum⁶⁸

Octaviae / C. f(iliae) / Quintilliae / Iulia Q. f(ilia) /^s Paula mater / fecit.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Octavia C. f. Quintillia	deceased	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN
Iulia Q. f. Paula	commemorator, deceased's mother	Italic or Liburnian I	<i>cives Romana</i> IN

IV. INDIVIDUALS OF PROBABLE ITALIC OR OTHER IMMIGRANT ETHNICITY

IV.A. Roman citizens

36. Aenona⁶⁹

T.Clod[i]/u[s] Sabinus

Name	Status	Ethnicity	Civic status
T. Clodius Sabinus	deceased	Italic I	<i>cives Romanus / libertus</i> I

37. Argyruntum⁷⁰

[----- / ----/?] Metiniu/s Nilu[s]

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[.] Metinius Nilus (person AK 6124)	most likely commemorator	Italic or Western I	<i>cives Romanus / libertus</i> I

⁶⁸ *CIL* 3, 2872 (and p. 1632), describes the monument as *columna*, but it is reasonable to conclude that it was actually a Liburnian cippus; cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1318.

⁶⁹ First published by I. FADIĆ, 1990, 266f., no. 32, T. 10,1; *AE* 1993, 1274; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2799.

⁷⁰ M. ABRAMIĆ – A. COLNAGO, 1909, Bb. 60, no. 5; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2799.

38. Asseria (Lepuri)⁷¹*L. Clodio / Q. f. (annorum) IIII.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Clodius Q. f.	deceased	Italic I	<i>cives Romanus</i> IN

39. Asseria⁷²*L. Antes[tius] / [L.?] f. Secun[dus] / [-----]⁷³*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Antestius (L?). f. Secundus	indeterminable (deceased?)	Italic I	<i>cives Romanus</i> IN

40. Asseria (very high value – value grade 8)⁷⁴*{I}(L?)(ucio?) Papirio / C(ai) {r}(f?)(ilio?) [-----?]*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L.(?) Papirius C. (f.) [----?]	commemorator	Italic IN	<i>cives Romanus</i> I

41. Asseria (high value – value grade 7)⁷⁵*Vesiae T. f(iliae) Paullinae*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Vesia T. f. Paullina	deceased	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN

42. Asseria⁷⁶*Vesiae / Modera/tae Gel/lius Chry^βsogonus uxo/ri*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Vesia Moderata	deceased	Italic I	<i>cives Romana</i> I
Gellius Chrysogonus	commemorator, deceased's husband	indeterminable	<i>cives Romanus</i> / freedman I

⁷¹ *ILug* 2838; I. FADIĆ, 1990, 263, no. 25, T. 7, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2713. Previous publishers gave somewhat different restitutions of the final part of the text, which does not influence our understanding of deceased's name form.

⁷² *CIL* 3, 15029¹, I. FADIĆ, 1990, 260, no. 17, T. 5, 1; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2564.

⁷³ Name could also be in dative: *L. Antes[tio] / [L.?] f. Secun[do] / [-----]* (cf. I. FADIĆ, 1990, 260, no. 17).

⁷⁴ *CIL* 3, 2853 (and p. 2167); I. FADIĆ, 1990, 265, no. 29, T. 8, 3; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2251.

⁷⁵ I. FADIĆ, 1990, 255, no. 7, T. 2, 6; *AE* 1993, 1261; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2786.

⁷⁶ I. FADIĆ, 1990, 255, no. 8, T. 3, 1; *AE* 1993, 1262; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2787.

43. Asseria (very high value – value grade 8)⁷⁷*Caesia / T. f(iliae) / Tertyllinae*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Caesia T. f. Tertyllina	deceased	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN

44. Asseria (lower high value – value grade 6)⁷⁸*Aufidia / C. f(iliae) Balbin(a)e / an(norum) V Caesia / L. f(ilia) Paula avia / nepti suae / v(iva) f(ecit).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Aufidia C. f. Balbina	deceased, child	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN
Caesia L. f. Paula	commemorator, deceased's grandmother	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN

45. Asseria (high value – value grade 7)⁷⁹*Cae[l]iae / Facundae / [C]aelius [F]a/cundus pat(er) / filiae infeliciss(imae) / pos(uit).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Caelia Facunda	deceased	Italic IN	<i>cives Romana / liberta</i> I
Caelius Facundus	commemorator, deceased's father	Italic IN	<i>cives Romana / liberta</i> I

46. Asseria (high value – value grade 7)⁸⁰*L(ucio) Veratio / Martiali / L(ucius) Veratius / Lupus patri / p(osuit).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Veratius Martialis	deceased	immigrant IN	<i>cives Romanus / libertus</i> I
L. Veratius Lupus	commemorator, deceased's son	immigrant IN	<i>cives Romanus libertus</i> I

⁷⁷ *CIL* 3, 15031; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 102; I. FADIĆ, 1990, 257f, no. 13, T. 4, 1a, b.⁷⁸ I. FADIĆ, 1990, 260f, no. 18, T. 5, 2; *AE* 1993, 1268; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2791.⁷⁹ I. FADIĆ, 2003, 119-121, no. 4. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.⁸⁰ I. FADIĆ, 2007, 117f., 132-133, no. 2. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought in that publication, and the diameter of the monument with the mathematical formula $O = 2r\pi$ ($O = 0.155$ cm, $r = 24.68$, therefore, d [diameter] needed for the calculation = 49.36 cm).

47. Curicta insula (middle value – value grade 4)⁸¹

D(is) M(anibus). / P() Q. f(iliae) Se/cundae / L. Luriu^s Ursus / coniugi / b(ene) m(erenti)

Name	Status	Ethnicity	Civic status
P() Q. f. Secunda	deceased	indeterminable	<i>cives Romana</i> IN
L. Lurius Ursus	Commemorator, deceased's husband	Italic or Celtic I	<i>cives Romanus</i> IN

48. Iader⁸²

D(is) M(anibus) / P(?) Fabi[us] Secundus / sibi suisque t(estamento) f(ieri) i(ussit) h(oc) m(onumentum) h(eredem) / n(on) s(equetur).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
P(?) ⁸³ Fabius Secundus	Commemorator (to himself and his family)	Immigrant I	<i>cives Romanus</i> IN

49. Iader⁸⁴

Egnatia / Spendus[a] / Iuliae Ho/norat(a)e^s mater mi/sera fecit / annorum / XXXIII.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Iulia Honorata	deceased	African or Celtic I	<i>cives Romana</i> IN
Egnatia Spendusa	commemorator, deceased's mother	African or Celtic I	<i>cives Romana</i> IN

50. Iader⁸⁵

Helviae Satur/ninae coniugi / P. Titienus Nepos.

⁸¹ *CIL* 3, 13298 (and p. 2328¹⁷⁶); I. FADIĆ, 1989, 51f., no. 5, Fig. 5; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1290.

⁸² *ILLug* 886; M. SUIĆ, 1952a, 212, no. 30; I. FADIĆ, 1991, 195, no. 4, T. 1, 3; B. NEDVED, 1992, 158f., no. 83; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1123.

⁸³ At the beginning of the second line the letter P is carved over the letter L, and his praenomen should therefore be read as *P(ublius)* (so A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1123 and B. NEDVED, 1992, no. 83); however, some authors think that his praenomen was *L(ucius)* (*L. (?)*; *ILLug* 886; M. SUIĆ, 1952a, no. 30), and some allow both possibilities (*P.* or *L. Fabi[us]*): I. FADIĆ, 1991, 195, no. 4).

⁸⁴ *CIL* 3, 2945; B. NEDVED, 1992, 153f., n. 33; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1145.

⁸⁵ *CIL* 3, 3112 (and p. 2275); A. KURILIĆ, 1994, 231-232, no. 40; B. NEDVED, 1992, 166, n. 173; I. FADIĆ, 1995, 25, no. 5; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1269.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Helvia Saturnina	deceased	Italic (Northern italic) IN	<i>cives Romana</i> IN
P. Titienus Nepos	commemorator, deceased's husband	Italic IN	<i>cives Romanus</i> IN

51. Iader (middle value – value grade 4)⁸⁶*Q. Petronio / Gallioni / Appuleia Pau[l(l)]ina / uxor posuit*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Q. Petronius Gallio	deceased	Italic (Northern italic) IN	<i>cives Romanus</i> IN
Appuleia Paullina	commemorator, deceased's mother	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN

52. Iader (middle value – value grade 4)⁸⁷*Cursineiae / Fortunatae / Kaninius Vales / coniugi bene f^o merit(ae).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Cursineia Fortunata	deceased	Italic I	<i>cives Romana / liberta</i> I
Kaninius ⁸⁸ Vales	Commemorator, deceased's husband	Italic I	<i>cives Romanus</i> IN

53. Iader (lower middle value – value grade 3)⁸⁹*M. Magio / Galatae / posuit / Novia Severa f^o uxor.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
M. Magius Galata	deceased	Italic or Oriental I	<i>cives Romanus</i> IN
Novia Severa	commemorator, deceased's wife	Italic or Gallic I	<i>cives Romana</i> IN

⁸⁶ *CIL* 3, 10009; I. FADIĆ, 1991, 194f., no. 3, Fig. 5 on p. 189; B. NEDVED, 1992, 156f., n. 69; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1130.

⁸⁷ *ILLug* 2886; I. FADIĆ, 1991, 193f, no. 1, T. 1, 1; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 94; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1125.

⁸⁸ His nomen used to be interpreted as *Ianinius* and was thought to be its first confirmation; for different interpretations of Vales' nomen see A. KURILIĆ, 1999. cat. no. 1125.

⁸⁹ *ILLug* 899; M. SUIĆ, 1952a, 213, no. 35; I. FADIĆ, 1991, 197, no. 8, T. 2, 3; B. NEDVED, 1992, 158f., no. 91; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1122.

54. Iader (lower high value – value grade 6)⁹⁰*Q. Medulio / Ursioni.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Q. Medulius ⁹¹ Ursio	deceased	Pannonian I	<i>cives Romanus</i> IN

55. Iader⁹²*C. Cursineio / Dextro / Varena Quieta / coniugi bene /^s merito.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
C. Cursineius Dexter	deceased	Italic IN	<i>cives Romanus</i> IN
Varena Quieta	commemorator, deceased's wife	Italic IN	<i>cives Romana</i> IN

56. Senia (higher middle value – value grade 5)⁹³*Quarta / Livia / se viva / sibi fecit.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Quarta Livia	commemorator (for herself during her lifetime)	Italic (North) IN	<i>cives Romana</i> IN

V. INDETERMINABLE ETHNICITY**V.A. Roman citizens****57. Asseria (high value – value grade 7)⁹⁴***T. Iulio / Ampli/ato*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
T. Iulius Ampliatus	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus</i> I

⁹⁰ I. FADIĆ, 1991, 201, no. 17, T. 5, 1; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 100; *AE* 1992, 1388; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2076.

⁹¹ Early authors interpreted his nomen as *Medullo* (I. FADIĆ, 1991, 201, no. 17; B. NEDVED, 1992, no. 100); for correction into *Medulio* see *AE* 1992, 1388 and A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2076.

⁹² *ILhug* 2885; I. FADIĆ, 1991, 194, no. 2, T. 1, 2; B. NEDVED, 1992, 158f., n. 93; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1126.

⁹³ *AE* 1981, 700 = *AE* 1980, 685; *EDH* HD003409; I. FADIĆ, 1992, 98, no. 1, T. 1, 1; M. GLAVIČIĆ, 1994, 71ff., no. 3b, T. V, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1264.

⁹⁴ I. FADIĆ, 1990, 251, no. 1, T. 1, 1; *AE* 1993, 1257; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2784.

58. Asseria (high value – value grade 7)⁹⁵

L(ucio) Papirio Rufo S(?) / L(ucius) Papirius Didim(us) / pater f(ilio et) se viv(us) / posuit.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Papirius Rufus	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus</i> IN
L. Papirius Didimus	commemorator, deceased's father (to himself as well)	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus</i> I

59. Curicta insula (middle value – value grade 4)⁹⁶

*D(is) M(anibus) / L. Fonteio / Eutychet(i) / patri Sexti^o/lian^o fil(ius) / cum frat/ribus suis
po/suit.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
L. Fonteius Eutyches	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus</i> ili <i>libertus</i> I
(L.? Fonteius L. f.) Sextilianus	commemorator (together with unnamed siblings), deceased's son	Italic or Liburnian I	<i>cives Romanus</i> I

60. Iader⁹⁷

M(anio) Cumare/no Callisto an(norum) XVI / mater.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
M(anius) Cumarenus Callistus	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus</i> I
(anonymous)	commemorator, deceased's mother	indeterminable	<i>serva</i> I

⁹⁵ I. FADIĆ, 2006, 75ff., 94, no. 4. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought therein.

⁹⁶ I. FADIĆ, 1989, 51f., no. 2, img. 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2780.

⁹⁷ I. FADIĆ, 1991, 196-97, no. 7, T. 2, 2a-b; his interpretation of the cognomen as *Carisius* follows *AE* 1992, 1382; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 99 (corrects the reading of the cognomen to *Callistus*); same in A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2075.

V.B. Freedmen/freedwomen and most likely freedmen/freedwomen**61.** Alveria (high value – value grade 7)⁹⁸*Veronia Pro/chne mater / infelicissima / sibi et filio ♂ annor(um) XX / Veronio Se/mentivo.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Veronius Sementivus	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus I</i>
Verona Prochne	commemorator, deceased's mother (to herself as well)	indeterminable	<i>liberta I</i>

62. Iader (high value – value grade 7)⁹⁹*Q. Tullio / Primigenio / Q. Tullius / Ausimus ♂ libertus et / heres.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Q. Tullius Primigenius	deceased	Italic I	<i>cives Romanus / libertus I</i>
Q. Tullius Ausimus	commemorator, freedman and deceased's successor (heir)	indeterminable	<i>libertus E</i>

63. Iader¹⁰⁰*C. Iulio Q. [f(ilio)? vel l(iberto)?] / [He]rma[e -?] / [--] iuri[s? stud(ioso)?] / [-----?].*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
C. Iulius Q. [.] Herma(?) ¹⁰¹	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus I</i>

⁹⁸ *CIL* 3, 9889a; I. FADIĆ, 1990, 274, no. 48, T. 14, 1a-b; A. KURILIĆ, 1991, cat. no. 1330. On identification of Ostrovica as Alveria, see S. ČAČE, 2006, Pl. 1); differently, though without certainty, A. KURILIĆ, 1991, cat. no. 1330.

⁹⁹ *ILLug* 2887; I. FADIĆ, 1990, 272, no. 44, T. 13, 1a-b; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 95; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1748.

¹⁰⁰ *CIL* 3, 2952; B. NEDVED, 1992, 154f., n. 39; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2042.

¹⁰¹ His cognomen is interpreted also as Hermas; see G. ALFÖLDY, 1969, 215, s.v. Hermas; B. NEDVED, 1992, 154; however, cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2042.

64. Iader (higher middle value – value grade 5)¹⁰²*D(is) M(anibus) Q. Gellius Aphros / Carpo lib(erto) / b(ene) m(erenti).*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
(Q. Gellius Q. l.) Carpus ¹⁰³	deceased	indeterminable	<i>libertus E</i>
Q. Gellius Aphros	commemorator, deceased's patron	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus I</i>

65. Iader or Aenona¹⁰⁴*[--- C(ai)(?) lib(ertae(?)) / Isidor[ae] / ann(or)um XIX / M. Minicius ♂ Zosimus / v(ivus) f(ecit) / delicatae suae.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[--- C. lib.?] Isidora	deceased	oriental I	<i>liberta IN (delicata E)</i>
M. Minicius Zosimus	commemorator	Italic (North) or Oriental I	<i>cives Romanus / libertus IN</i>

66. Iader(?) (middle value – value grade 4)¹⁰⁵*P. Cassi[dio] / Bitho / Lic[inia H]ygia / [----] d(ierum??) [XX?] / [---??].¹⁰⁶*

¹⁰² I. FADIĆ, 1991, 201f., no. 18, T. 5, 2; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 102; *AE* 1992, 1389; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2078.

¹⁰³ I. FADIĆ, 1991, 202, no. 18; p. 184f., interprets the cognomen as *Carpus*, and nomen as *Celius*, for a different interpretation see B. NEDVED, 1992, 159f., n. 102 and A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2078.

¹⁰⁴ CIL 3, 10004 (and p. 2328.15; and p. 2328¹⁶⁹); I. FADIĆ, 1990, 271 etc., no. 43; B. NEDVED, 1992, 156 etc., n. 65; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 985.

¹⁰⁵ I. FADIĆ, 1991, 200, no. 14, T. 4, 2; B. NEDVED, 1992, 162f., n. 137; *AE* 1992, 1386; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2109.

¹⁰⁶ Restitution of the text is somewhat different with early authors: *T(ito) Cassi[no] / Bitho / Li[----] Iygi / [----] D / [----?]* (I. FADIĆ, 1991, 200, no. 14); *T(ito) Cassi[o] / Bitho / Li[....] IYGI / [....]D / [---]*. (*AE* 1992, 1386); *P(ublio) Cassio / Bitho / Lic[inia?] Hygia / [----]*. (B. NEDVED, 1992, 162f., n. 137). For the restitution brought here see A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2109.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
P. Cassidius Bithus ¹⁰⁷	deceased	indeterminable	<i>cives Romanus / libertus</i> I
Licina Hygia	commemorator	indeterminable	<i>cives Romana / liberta</i> I

67. Nedinum (high value – value grade 7)¹⁰⁸

D(is) M(anibus) / Cl(audiae) / Grati/llae, an(norum) XX/VIII, Cl(audia) Euty^δcia mater po(suit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Claudia Gratilla	deceased	indeterminable	<i>cives Romana / liberta</i> I
Claudia Euty ^δ cia	commemorator, deceased's mother	indeterminable	<i>cives Romana / liberta</i> I

V.C. Slaves and most likely slaves**68.** Asseria (very high value – value grade 8)¹⁰⁹

Ephebo ac/tori Elpis / sibi et filio / posuit.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Ephebus	deceased, <i>actor</i>	indeterminable	<i>servus</i> IN
Elpis	commemorator, deceased's mother, to herself and her son	indeterminable	<i>serva</i> IN

69. Asseria (very high value – value grade 8)¹¹⁰

Lupae Ka/ninioru/m Ursio / frater ^δ p(osuit).

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Lupa (Kaniniorum serva)	deceased	indeterminable	<i>serva</i> IN
Ursio (Kaniniorum servus)	commemorator, deceased's brother	indeterminable	<i>servus</i> IN

¹⁰⁷ Both B. NEDVED (1992, 218, no. 36) and I. FADIĆ (1991, 187f.) interpret the nominative form of his cognomen as Bitho.

¹⁰⁸ *CIL* 3, 9964 (and p. 2272); I. FADIĆ, 1990, 267f., no. 34, T. 11, 2; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1310.

¹⁰⁹ I. FADIĆ, 1990, 257, no. 11, T. 3, 4; *AE* 1993, 1264; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2788.

¹¹⁰ I. FADIĆ, 2006, 75ff., 93, no. 3.

70. Iader¹¹¹

[F?]ortin(a)e(?),¹¹² *L. Sem/proni(i) Rufi Iu/venalis servae, f̂ ann(orum) XV, Sirio et Lamias filiae.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Fortina, L. Semproni(i) Rufi Iuvenalis serva	deceased	indeterminable	<i>serva</i> E
Sirio	commemorator, deceased's father	indeterminable	<i>servus</i> IN
Lamias	commemorator, deceased's mother	indeterminable	<i>serva</i> IN

71. Iader (higher middle value – value grade 5)¹¹³

D(is) M(anibus) / Daphnes / Eucharistus / conservae bene f̂ merenti.

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Daphnis (ili Daphne?)	deceased	indeterminable	<i>serva</i> E
Eucharistus	commemorator, deceased's <i>conservus</i>	indeterminable	<i>servus</i> E

72. Iader¹¹⁴

*Urs(a)e Ces/ti(i?) [-----] / [-----]*¹¹⁵

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Ursa Cestii [---- serva?]	deceased	indeterminable	<i>serva</i> IN

¹¹¹ *CIL* 3, 14007; I. FADIĆ, 1991, 198, no. 10, T. 3, 1; B. NEDVED, 1992, 163f., n. 144; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1127.

¹¹² On the difficulties of correctly restituting her name (used to be interpreted as Ortina or Victorina) see A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1127, where the different opinions and their authors are also listed.

¹¹³ *ILug* 892; M. SUIĆ, 1952, 212, no. 29; I. FADIĆ, 1991, 198f., no. 11, T. 3, 2; B. NEDVED, 1992, 158f., n. 89; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1121.

¹¹⁴ I. FADIĆ, 1991, 199, no. 12, T. 3, 3a-b; *AE* 1992, 1384; B. NEDVED, 1992, 159f., n. 103; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2079.

¹¹⁵ Such restitution of the text brings only A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2079, while previous authors give different interpretations: Ursecis (I. FADIĆ, 1991, 199, no. 12), "... peut-être *Vrseces*." (*AE* 1992, 1384), Ursicis (B. NEDVED, 1992, no. 103).

73. Curicta insula¹¹⁶*D(is) M(anibus) / Primulae / Eutyches / coniugi / merenti.*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Primula	deceased	indeterminable	<i>serva</i> I
Eutyches	commemorator, deceased's husband	indeterminable	<i>servus</i> I

VI. INDETERMINABLE ETHNICITY AND CIVIC STATUS**74. Arba insula (Barbat)**¹¹⁷*D(is) M(anibus) / [.? N?]ovio / [----] ann(or)um X, / [-----] / [filio?] pientis(simo)*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
[.?] Novius [-----] (?)	deceased	indeterminable	indeterminable

75. Asseria (high value – value grade 7)¹¹⁸*Q. Trosio*

Name	Status	Ethnicity	Civic status
Q. Trosius	deceased (?)	indeterminable	indeterminable

¹¹⁶ *CIL* 3, 3132 (and p. 2172; and p. 2328¹⁷⁶); I. FADIĆ, 1989, 57, no. 7, Fig. 7; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1291.

¹¹⁷ First published by I. FADIĆ, 1992, 99, no. 2, T. 1, 2; *AE* 1993, 1279; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2809.

¹¹⁸ I. FADIĆ, 2003, 118, no. 2. The monument is most likely unfinished. I calculated the estimated value of the monument on the basis of the information brought in that publication.

KATALOG IMENA

CATALOGUE OF NAMES

Gentilna imena

Nomen gentile

ANTESTIUS: nomen je poznat u Italiji, a rjeđe i u provincijama; u cijeloj rimskoj Dalmaciji njegovi su nositelji bili Italici (G. ALFÖLDY, 1969, 58-58, s.v.), pa tako i u Liburniji (A. KURILIĆ, 1999, 172, 338).

ANTESTIUS: Nomen is known in Italy, and less frequently in the provinces; in the entire Roman Dalmatia (G. ALFÖLDY, 1969, 58-58, s.v.), and accordingly in Liburnia (A. KURILIĆ, 1999, 172, 338), Italics were bearers of such nomen.

Nomen je jednom je zabilježen na liburnskom cipusu iz Aserije (kat. br. 39) u imenovanju nekog L. Antestija Sekunda (Sekundina?), koje ni na koji način ne ukazuje na njegovu eventualnu pripadnost starosjedilačkom liburnskom stanovništvu. Naprotiv, distribucija nomena i vrlo rasprostranjenog kognomena ukazivali bi prije na pripadnost doseljenom stanovništvu, možda italskom. Njegov imenski obrazac svjedoči da je raspolagao rimskim građanskim pravom, i to vjerojatnije kao slobodnorodeni građanin nego kao oslobođenik.

Nomen was recorded once on the Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 39) in the nomenclature of a certain *L. Antestius Secundus (Secundinus?)*, which does not indicate in any way he was a native Liburnian. On the contrary, the distribution of nomen and widespread cognomen would indicate more towards him being a member of immigrant, perhaps Italic, population. His naming pattern proves he had Roman citizenship, and more likely he was a freeborn citizen than a freedman.

APPULEIUS: nomen je vrlo čest u Italiji, zatim u Africi, Hispaniji i Panoniji, a drugdje rijedak; u Dalmaciji ga prvenstveno nose Italici, a u Liburniji možda i domaći nositelji (G. ALFÖLDY, 1969, 60, s.v.).¹¹⁹

APPULEIUS: Nomen is very frequent in Italy, as well as in Africa, Hispania and Pannonia, but elsewhere is rare; In Dalmatia mostly Italics carry it and, in Liburnia, perhaps even natives (G. ALFÖLDY, 1969, 60, s.v.).¹¹⁹

Među Apulejima u Liburniji jedna pripadnica tog gensa javlja se kao komemoratorica na liburnskom cipusu iz Zadra (kat. br. 51) koji je postavila svom mužu Q. Petroniju

One member of the gens of *Apuleii* in Liburnia was documented as a commemorator on a Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 51), which she erected for her husband *Q. Petronius Gallio*. Based on her names and

¹¹⁹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 170, 216-217, 338 (potvrde imena u Liburniji). Na širenje tog nomena u Liburniji sigurno je imao utjecaja istoimeni konzul iz 29. god. pr. Kr. koji je bio legat u Iliriku 8. god. pr. Kr.; v. J. J. WILKES, 1969, 66, 309; M. SUIĆ, 1981, 253.

¹¹⁹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 170, 216-217, 338 (occurrences of names in Liburnia). Most likely, the consul with the same name from 29.B.C. who was a legate in Illyricum in 8.B.C., had an influence on the distribution of that nomen in Liburnia; see. J. J. WILKES, 1969, 66, 309; M. SUIĆ, 1981, 253.

Galionu. Na osnovi svojih imenâ i imenskog obrasca, ta se *Appuleia Paullina* vjerojatno smije smatrati (slobodnorodenom) rimskom građankom i pripadnicom doseljenog stanovništva (vrlo vjerojatno italskog).

ARRUNTIUS: nomen je naročito rasprostranjen u srednjoj i južnoj Italiji, ali je poznat i svugdje drugdje; u Dalmaciji ga, po G. Alföldyju (1969, 62, s.v.), nose Italici, ali bi se u Liburniji, prije svega u Aseriji, gdje je vrlo čest, moglo smatrati da ga nose i domaći ljudi (I. FADIĆ, 1990, 232; usp. i G. ALFÖLDY, 1969, 62, s.v.).¹²⁰ Ipak, budući da njihova imenovanja ni na jednome od tih natpisa ne iskazuju izričitih dokaza pripadnosti domorodačkom liburnskom narodu, ne bi se smjelo, unatoč doista velikoj omiljenosti ovoga nomena u Aseriji, isključiti ni to da su barem neki od tih Aruncija pripadnici i/ili potomci doseljene italske familije.

C. Arruntius Sedatus spominje se na čak tri liburnska cipusa iz Aserije; jedan je podigao svom sinu G. Arunciju Celeru (kat. br. 15), drugi kćeri Arunciji Celerini (kat. br. 16) te treći ženi, Veraciji Priscili (kat. br. 17).¹²¹ Imena djece – Celer i Celerina – doista su omiljena i među osobama za koje se pretpostavlja liburnsko porijeklo. Slično bi se moglo pretpostaviti i za Sedata, ali imena njihove majke bi možda prije ukazivala na porijeklo iz Italije ili iz neke od zapadnih provincija.

naming pattern, *Appuleia Paullina* could probably be considered to be a (freeborn) Roman citizen and a member of a settler population (most likely Italic).

ARRUNTIUS: Nomen is especially widespread in Central and Southern Italy, but is known elsewhere as well; according to G. Alföldy (1969, 62, s.v.), Italics carry it in Dalmatia, but in Liburnia, principally in Asseria, where it is quite frequent, even natives may be considered among its bearers (I. FADIĆ, 1990, 232; cf. and G. ALFÖLDY, 1969, 62, s.v.).¹²⁰ However, since their naming patterns do not show explicit evidence they belong to the autochthonous Liburnians, the possibility that some of these *Arruntii* were members of Italic immigrant *familiae* and/or their descendants, despite the popularity of this nomen in Asseria, should not be excluded. *C. Arruntius Sedatus* is even mentioned on three Liburnian cippi from Asseria; the first one he erected to his son *G. Arruntius Celerus* (cat. no. 15), the second to his daughter *Arruntia Celerina* (cat. no. 16), and the third to his wife, *Veratia Priscilla* (cat. no. 17).¹²¹ The names of his children – Celer and Celerina – are rather popular even among people of presumed Liburnian origin. The same might be assumed for Sedatus, but their mother's names might indicate a more Italic or Western-province origin.

¹²⁰ Za brojnost imena u Liburniji v. i A. KURILIĆ, 1999, 339.

¹²¹ Usp. I. FADIĆ, 1990, 715, gdje donosi genealoško stablo prema sva tri spomenika.

¹²⁰ On the distribution of names in Liburnia see also A. KURILIĆ, 1999, 339.

¹²¹ Cf. I. FADIĆ, 1990, 715, where he elaborates the family tree based on all three monuments.

Arruntia Severa koja se navodi kao komemoratorica na jednom liburnskom cipusu iz Aserije (kat. br. 2) vjerojatno je bila rimska građanka, možda čak i potomak italske doseljeničke obitelji, a ne Liburnka, jer su oba njena imena podjednako prisutna i kod jedne i kod druge populacije. S obzirom na raspoloživi prostor u kojem je trebalo biti uklesano ime njenog oca, ono je vjerojatno bilo izraženo siglom, što upućuje na to da je bilo neko od rimskih prenomena. To se, naravno, ne može uzimati kao dokaz doseljeničkog porijekla, već bi samo ukazivalo na njeno posjedovanje rimskog građanskog prava. Šteta što nije sačuvan ni kraj zadnjeg retka koji bi omogućio sigurno određivanje njenog odnosa s pokojnikom; ukoliko je ona postavila spomenik svojoj majci (*Iulia Turi f. Tertulla*), tada ne bi više bilo mjesta sumnji u njeno pripadnost domorodačkom liburnskom stanovništvu. No, jednako je tako Aruncija mogla biti njena majka, jer je na kraju retka moglo stajati *ma[ter]*.¹²²

Arruntia Severa, who is mentioned as a commemorator on a Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 2), was probably a Roman citizen, maybe even a descendant of Italic settler familia, and not a Liburnian, as both of her names are equally present in both populations. According to the available space on which her father's name should have been inscribed, the name was probably expressed with a single letter (*sigla*), which points to one of the Roman praenomina. Of course, this can not be taken as evidence of immigrant origin, but more as an indication of her possessing Roman citizenship. Unfortunately, the end of the last line, which would facilitate the identification of her relationship with the deceased, has not been preserved; if she had been the one who erected the monument to her mother (*Iulia Turi f. Tertulla*) then there would be no more doubts concerning her affiliation to the autochthonous Liburnian population. However, *Arruntia* could just as well have been her mother, because *ma[ter]* might have been inscribed at the end of the line.¹²²

¹²² Tako čita i I. FADIĆ, 1990, 253 i d., br. 5. Nadalje, on smatra da je svećenici spomenik podignut kao već zreloj osobi, što bi onda dokazivalo da su Arunciji prisutni u Aseriji već na samom početku 1. st. po Kristu (I. FADIĆ, 1990, 235; I. FADIĆ, 1990, 718). Za pisanje odnosa komemoratora s pokojnikom, pri čemu se češće na kraju teksta na liburnskim cipusima nalazi imenica u dativu, a ne u nominativu, v. A. KURILIĆ, 1999, bilj. 320 na str. 214; v. i ovdje, za dativ, ukupno 33 spomenika: kat. br. 1, 3, 6-7, 9-12, 1-17, 2, 28-30, 32-34, 43-47, 50, 52, 55, 58, 61, 64-65, 68, 70-71 i 73; za nominativ, v. ovdje, ukupno 15 spomenika: kat. br. 13, 15, 18-19, 24-25, 35, 49, 51, 53, 59-60, 62, 67 i 69.

¹²² Thus reads I. FADIĆ, 1990, 253f., no. 5. Furthermore, he thinks that the monument was erected to the priestess who was already a mature woman, which would prove the existence of Aruntii in Asseria even at the beginning of the 1st century A.D. (I. FADIĆ, 1990, 235; I. FADIĆ, 1990, 718). Regarding the expression of commemorator's relationship with the deceased, where, at the end of the text on Liburnian cippi, the noun in dative and not in nominative is mostly found, see A. KURILIĆ, 1999, note 320 on p. 214; see also here, for dative, 33 monuments in total: cat. nos. 1, 3, 6-7, 9-12, 1-17, 2, 28-30, 32-34, 43-47, 50, 52, 55, 58, 61, 64-65, 68, 70-71 and 73; for nominative see here, 15 monuments in total: cat. nos. 13, 15, 18-19, 24-25, 35, 49, 51, 53, 59-60, 62, 67 and 69.

Još je jedna Aruncija zabilježena na natpisu s još jednog liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. **22**); to je sedmogodišnja pokojnica *Arruntia T. f. Secundina*, kojoj je spomenik postavila njena baka (ili možda tetka?) Klaudija(?) Sekunda. Djevojčičin je kognomen izvedenica bakina. Djevojčica je očito - sudeći po njenoj cjelovitoj imenskoj formuli - raspolagala rimskim građanskim pravom, dok je porijeklom mogla biti kako došljačkog italskog tako i domorodačkog liburnskog; njen kognomen, koji nije bio osobito čest kod romaniziranih Liburna, možda bi radije govorio više u prilog onog prvog.

S obzirom na prilično često javljanje nomena na području Aserije, možda je upravo tim nomenom bila imenovana jedna pokojnica iz Aserije kojoj je odlomljen veći dio imenovanja (*[...]tia [...]undilla*)¹²³

AUFIDIUS: nomen je svugdje rasprostranjen, naročito u srednjoj i južnoj Italiji; u Dalmaciji ga nose italske obitelji s oslobođenima (G. ALFÖLDY, 1969, 64, s.v.).

Na liburnskom cipusu iz Aserije (kat. br. **44**) tim je nomenom imenovana jedna petogodišnjakinja (*Aufidia C. f. Albina*), koja je sudeći po imenskom obrascu i distribuciji njegovih imenskih elemenata bila pripadnice doseljeničke, vrlo vjerojatno italske obitelji rimskih građana. Neuobičajenost u odnosu na druge spomenike je to da joj spomenik postavlja baka, a ne roditelji ili braća i sestre, tetke i slično, kao da ih možda nije ni imala.

One more *Arruntia* was recorded in the inscription on a Liburnian cippus from Asseria (cat. no. **22**); the deceased was a seven-year-old *Arruntia T. f. Secundina* to whom her grandmother (or perhaps her aunt?) *Claudia(?) Secunda* erected a monument. Girl's cognomen is a derivative of her grandmother's cognomen. The girl – according to her full naming pattern – obviously had Roman citizenship, and she could have been either of immigrant Italic or of autochthonous Liburnian origin; her cognomen, which was not particularly common with Romanized Liburnians, might indicate the first hypothesis to be more likely.

Perhaps, considering the frequent occurrence of this nomen on the territory of Asseria, this was the nomen of an individual from Asseria whose name was severely damaged on the monument (*[...]tia [...]undilla*).¹²³

AUFIDIUS: Nomen is widely spread, especially in Central and Southern Italy; In Dalmatia it was found among the Italic familiae and their freedmen/freedwomen (G. ALFÖLDY, 1969, 64, s.v.).

On one Liburnian cippus from Asseria (cat. no. **44**), a five-year-old (*Aufidia C. f. Albina*) was named with this nomen. She was, according to her naming pattern and the distribution of its elements, a member of immigrant, most likely Italic, familia of Roman citizens. Compared to other monuments, the fact that her grandmother, and not her parents or brothers and sisters, aunts or

¹²³ Usp. I. FADIĆ, 1990, 232.

¹²³ Cf. I. FADIĆ, 1990, 232.

AURELIUS: nomen je svugdje jedno od najčešćih imena, pa tako i u Dalmaciji, što u prvom redu duguje dodjeli građanskog prava od Karakale, pa se ponajviše javlja tijekom kasnog principata, osim u Liburniji, gdje se nalaze i u ranom principatu (G. ALFÖLDY, 1969, 46-47, s.v.); za sada je samo jedan takav "rani" Aurelije u Liburniji i on nosi starosjedilačko osobno ime koje svjedoči o svježem stjecanju civiteta.¹²⁴

Jedna Aurelija (*Aurelia P. f. Maxima*) je komemoratorica svojoj majci Opiji Prokli na liburnskom cipusu s otoka Krka (kat. br. 11). Budući da imena njene majke upućuju na liburnsko domorodačko porijeklo, isto se smije pretpostaviti i za kći, Aureliju.¹²⁵ Potpuni rimski imenski obrazac s filijacijom jasno svjedoči da su obje raspolagale rimskim građanskim pravom.

BAEBIUS: nomen Baebius je svugdje vrlo čest, pa i na Istoku; u Dalmaciji ga prvenstveno nose Italici, a u Liburniji i domaće stanovništvo (G. ALFÖLDY, 1969, 65-66, s.v.).¹²⁶ Taj je nomen nosio jedan od posljednjih namjesnika Ilirika iz Augustova doba (*Cn. Baebius Tamphilus Vala*) koji se

other family members, erected this monument is quite uncommon, perhaps because she didn't have any.

AURELIUS: Nomen is one of the most common names everywhere, in Dalmatia as well, which is primarily so because of Caracalla's grant of Roman citizenship, and is therefore mostly recorded during the late Principate, Liburnia being the exception, as there it can be found even during the early Principate (G. ALFÖLDY, 1969, 46-47, s.v.); for now only one "early" Aurelius has been found in Liburnia and he had the autochthonous personal name testifying his newly acquired civic status.¹²⁴

One Aurelia (*Aurelia P. f. Maxima*) was a commemorator of her mother, *Oppia Procla*, on a Liburnian cippus from the island of Krk (cat. no. 11). Since her mother's name indicates a Liburnian autochthonous origin, the same can be assumed for her daughter, Aurelia.¹²⁵ A complete Roman naming patterns with filiation clearly indicate their Roman citizenship.

BAEBIUS: Nomen Baebius was common everywhere, even in the East; in Dalmatia primarily Italics had such names, and in Liburnia even autochthonous population carried it (G.

¹²⁴ *M. Aurelius Opli f.* iz Osora (*CIL* 3, 10138); usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1279. Širenje nomena na području Liburnije možda bi se moglo vezati sa Cezarovom rodbinom po majčinoj strani iz gensa *Aurelia*; v. A. KURILIĆ, 1999, 218.

¹²⁵ Usp. I. FADIĆ, 1989, 54, br. 8.

¹²⁶ Osobe koje su sigurno bile liburnski starosjedioci i koje su nosile taj nomen su *L. Baebius Opiavi f. Oplus Malavicus* (Rab, *CIL* 3, 10121) i *Q. Baebius [-] f. Zupri[cus]* (Nin, *CIL* 3, 13422³); za potvrde imena u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 341.

¹²⁴ *M. Aurelius Opli f.* from Osor (*CIL* 3, 10138); cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1279. The expansion of nomen on the Liburnian territory could be perhaps connected with Caesar's maternal relatives of the *Aurelia* gens; see A. KURILIĆ, 1999, 218.

¹²⁵ Cf. I. FADIĆ, 1989, 54, no. 8.

iskazao građevnom aktivnošću na forumu Zadra,¹²⁷ pa ne čudi da je ime prilično rašireno u raznim gradovima Liburnije.¹²⁸

Na liburnskim cipusima za sada je potvrđeno samo jednom, na cipusu iz Aserije (kat. br. **28**) koji je *Iulia Iadestina* postavila *Baebiae Saturninae*. Bebija je raspolagala rimskim građanskim pravom, vjerojatno kao slobodnorodena građanka, a ne kao oslobođenica. Nju se smatra romaniziranom Liburnkom,¹²⁹ ali je gotovo jednako tako moguće da je bila pripadnica neke doseljeničke familije ili potomak oslobođenika aserijatskih Bebija. Na natpisu je izrijeком nazvana *sodalis*, čime se željela istaknuti snaga prijateljstva s komemoratoricom (*amicae et sodalis*).¹³⁰

CAECINA: G. Alföldy (1969, 68, s.v.) navodi da je familija porijeklom iz Volaterrae, a iz Dalmacije donosi samo jednu potvrdu, i to s jednog danas izgubljenog natpisa iz Zadra (*CIL* 3, 2967a).

Za Aula Cecinu koji postavlja liburnski cipus svojoj ženi Valeriji Lukuli (kat. br. **33**), iako mu je filijacije parcijalno sačuvan, a kognomen problematičnog čitanja (*Miracula*, *Vernacula* ili nešto treće?), čini se vrlo

ALFÖLDY, 1969, 65-66, s.v.).¹²⁶ One of the last proconsuls of Illyricum from Augustus' period (*Cn. Baebius Tamphilus Vala*), prominent for his building investments in the Zadar's forum, bore that nomen,¹²⁷ so the popularity of his name in various cities of Liburnia is not surprising.¹²⁸

The nomen has been only once attested on Liburnian cippi: *Iulia Iadestina* set up one such monument in Asseria for *Baebiae Saturnina* (cat. no. **28**). *Baebiae* was a Roman citizen, probably a freeborn, and not a freedwoman. She is considered to be a Romanized Liburnian,¹²⁹ but she could just as well have been a member of an immigrant familia or a descendant of freed *Baebii* from Asseria. On the inscription she is named as *sodalis*, which emphasizes the strength of friendship with the commemorator (*amicae et sodalis*).¹³⁰

CAECINA: G. Alföldy (1969, 68, s.v.) wrote that the familia was originally from *Volaterrae*, and brought only one example from

¹²⁷ *AE* 1986, 547 = *AE* 2000, 1181.

¹²⁸ Usp. I. FADIĆ, 2006, 78-79, 86-87.

¹²⁹ I. FADIĆ, 2006, 86.

¹³⁰ Usp. L. MAURICE, 2003, 164, 171, 193. Osim toga, naziv *sodales* su u carskom dobu koristio za članove svećeničkih kolegija za štovanje carskoga kulta (v. npr. J.-M. LASSÈRE, 2005, 634, 877), dok se u starija vremena ta riječ koristila i za skupine mladića (obično u vojnoj patnji ili pljačkaškom pohodu); v. J. BREMMER, 1982, 134 i d., 137, 145-147.

¹²⁶ Individuals who were most certainly Liburnian natives and had that nomen were *L. Baebius Opiavius Ophus Malavicus* (Rab, *CIL* 3, 10121) and *Q. Baebius [-] f. Zupri[us]* (Nin, *CIL* 3, 13422³); for evidence of the names in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 341.

¹²⁷ *AE* 1986, 547 = *AE* 2000, 1181.

¹²⁸ Cf. I. FADIĆ, 2006, 78-79, 86-87.

¹²⁹ I. FADIĆ, 2006, 86.

¹³⁰ Cf. L. MAURICE, 2003, 164, 171, 193. Besides, the term *sodales* was used in imperial period for members of collegium of priests who worshiped Imperial cult (see e.g. J.-M. LASSÈRE, 2005, 634, 877), while in older times such word was used even for groups of young men (usually in military escort or raid); see J. BREMMER, 1982, 134f., 137, 145-147.

vjerojatnim da je bio slobodnorodeni rimski građanin porijeklom iz Italije, i to možda baš s područja Etrurije.¹³¹

CAELIUS: nomen se javlja u Italiji i u zapadnim provincijama, a u Dalmaciji je rijedak (G. ALFÖLDY, 1969, 68, s.v.). U Liburniji je ovo ime sve do nedavno bilo nepotvrđeno.¹³²

Nedavno otkriveni liburnski cipus iz Asserije (kat. br. 45) svojoj je kćeri Celiji Fakundi postavio njen otac *Caelius Facundus*. Njihov je kognomen također po prvi put potvrđen u Liburniji (ali i u rimskoj Dalmaciji), tako da je razložno pretpostaviti da su bili doseljenici u Aseriju ili njihovi potomci, a možda čak i oslobođenici.

CAESIUS: nomen je svugdje vrlo čest; u Dalmaciji ga pretežno nose Italici i njihovi oslobođenici (G. ALFÖLDY, 1969, 69, s.v.). U Liburniji je nomen prilično rijedak i ne može se povezati s pripadnicima starijeg stanovništva. Osim tri žene s liburnskih cipusa iz Aserije (kat. br. 25, 43-44), nosi ga još samo jedan vojnik, i to porijeklom iz Norika.¹³³ Nije isključeno da su *Caesii* u Aseriji članovi iste familije, pa možda čak i iste obitelji,¹³⁴ iako se to zbog

Dalmatia, the one from the lost inscription from Zadar (CIL 3, 2967a).

It seems that *Aulus Caecina*, who erected a Liburnian cippus for his wife *Valeria Luculla* (cat. no. 33), was most likely a freeborn Roman citizen, originally from Italia, maybe even from Etrurian territory, despite his filiation being partially preserved and cognomen difficult to read (*Miracula, Vernacula* or something else?).¹³¹

CAELIUS: Nomen occurs in Italy and Western provinces, but in Dalmatia is rare (G. ALFÖLDY, 1969, 68, s.v.). In Liburnia this name was, until recently, unknown.¹³²

Newly-found Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 45) was dedicated to the daughter, *Celia Facunda* by her father, *Caelius Facundus*. That monument was the first record of this cognomen in Liburnia (as well as in Roman Dalmatia), and is logical to assume they were immigrants in Asseria or descendants of immigrants, or perhaps even ex-slaves.

CAESIUS: Nomen is quite common everywhere; in Dalmatia is mostly associated with Italics and their freedmen/freedwomen. In Liburnia nomen is rare and cannot be connected with autochthonous population. Besides the three women on Liburnian cippi from Asseria (cat. nos. 25, 43-44), only a soldier from Noricum was documented to

¹³¹ Usp. I. FADIĆ, 1990, 241; usp. i A. KURILIĆ, 1999, 342.

¹³² Usp. I. FADIĆ, 2003, 109.

¹³³ Burnum: [-] *Caesius* [f.] *Cl(udia tribu) Secu[ndu]s I(u)vav(us)* (CIL 3, 14994 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2526); za malobrojnost imena u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 342; usp. I. FADIĆ, 2003, 108-109.

¹³⁴ Usp. I. FADIĆ, 2003, 108, koji iznosi mogućnost da su Tertyllina i Tertulla mogle biti sestre.

¹³¹ Cf. I. FADIĆ, 1990, 241; cf. also A. KURILIĆ, 1999, 342.

¹³² Cf. I. FADIĆ, 2003, 109.

izostanka filijacije iz Tertulina imenovanja ne može pouzdano tvrditi.¹³⁵

Nomen nosi jedna pokojnica s liburnskog cipusa (kat. br. 43), *Caesia T. f. Tertyllina*, koja se jasno prepoznaje kao rimska građanka na osnovi standardne rimske filijacije u standardnom rimskom imenskom obrascu.

Caesia L. f. Paula, komemoratorica s liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. 44), također je rimska građanka koje je mogla biti kako domorodačkog liburnskog porijekla (na što bi mogao ukazivati njen kognomen), tako i došljačkoga (možda italskoga).

Caesia Tertulla s nedavno pronađenog liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. 25) mogla je pripadati istoj skupini stanovnika toga grada - romaniziranim Liburnima, na što bi mogao ukazivati njen kognomen vrlo čest u toj skupini stanovnika, ali možda i Aserijati-ma koji su potomci doseljenih Italika.

CALPURNIUS: nomen je svugdje čest, među ostalim i u zapadnoj Histriji i u Liburniji, gdje se nalazi i kod domaćih nositelja, a vezan je uz senatorsku familiju *Calpurnii Pisones* koji je tu imala svoja imanja (G.

have had that name as well.¹³³ It has not been ruled out that the *Caesii* in Asseria were the members of the same familia, maybe even the same family,¹³⁴ although it cannot be determined with certainty due to the absence of filiation in Tertulina's name.¹³⁵

Caesia T. f. Tertyllina, a deceased recorded on a Liburnian cippus (cat. no. 43) had that nomen, and was easily determined to be a Roman citizen based on the standard Roman filiation in a standard Roman naming pattern.

Caesia L. f. Paula, the commemorator on a Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 44), was also a Roman citizen who might have been either of autochthonous Liburnian (perhaps indicated by her cognomen) or immigrant (maybe Italic) origin.

Caesia Tertulla, recorded on a recently found Liburnian cippus from Asseria (cat.

¹³⁵ Primjer iz liburnskog Nedinuma, gdje su poznati članovi više odjelitih obitelji koji su nosili isto gentilno ime *Octavius*, upozorava na to da je takvih situacija sigurno bilo i u drugim mjestima, jamačno kao posljedica istovremene dodjele građanskog prava većem broju domaćih obitelji od strane istog magistrata, usljed čega onda oni nose isto gentilno ime iako nisu u rodu; valja upozoriti i na to da su neki od nadinskih Oktavija bili pripadnici domorodačkog stanovništva, a dio vjerojatno doseljeničkog; više o tome v. kod A. KURILIĆ, 2008, 91 i d. (osobito 93) = A. KURILIĆ, 1991a, 233 i d. (osobito 235-236); usp. i A. KURILIĆ, 1999, 218 (bilj. 324).

¹³³ Burnum: [-] *Caesius* [. f.] *Cla(udia tribu) Secu[ndu]s I(u)vav(us)* (CIL 3, 14994 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2526); for the few examples of names in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 342; cf. I. FADIĆ, 2003, 108-109.

¹³⁴ Cf. I. FADIĆ, 2003, 108, who points out the possibility of Tertyllina and Tertulla being sisters.

¹³⁵ The example from Liburnian Nedinum, where the members of several separate familiae had the same *nomen gentile*, *Octavius*, indicates that such situations were present in other cities, probably as a result of citizenship being simultaneously granted to a larger number of local families by the same magistrate, so they all carried the same *nomen gentile* even though they were not related; it is necessary to point out that some of the Nedinum's Octavii were of autochthonous origin, and others were most likely immigrants; more about that see A. KURILIĆ, 2008, 91ff. (especially 93) = A. KURILIĆ, 1991a, 233ff. (especially 235-236); cf. A. KURILIĆ, 1999, 218 (n. 324).

ALFÖLDY (1969, 70-71, s.v.). Najmanje tri osobe s tim nomenom sigurno su bile liburnski starosjedioci jer u svom imenovanju nose prepoznatljivo liburnsko ime,¹³⁶ ali s napisa je također poznata i jedna od članica te senatorske familije.¹³⁷

Liburnski cipus iz Korinija (kat. br. 30) postavljen je za četiri generacije jedne familije Kalpurnijâ: L. Calpurnius Ag[ape]tus postavio ga je za svog pradjeda(?) L. Kalpurnija Poliona, djeda G. Kalpurnija Maksima, oca G. Kalpurnija Poliona i brata L. Kalpurnija Poliona te za svoju majku, Sekstiliju Prokulu. Iako ni jedna osoba u svom imenovanju ne navodi filijaciju, iz njihove genealogije izvjesno da su svi (ili barem svi – s izuzetkom najstarijeg pretka) raspolagali s rimskim građanskim pravom.¹³⁸ Njihova je etnička pripadnost manje sigurna; iako se načelno možemo složiti da su najmlađi pripadnici familije zacijelo stanovnici Liburnije po rođenju, ako već ne i po etničkoj pripadnosti, njihova dominantno latinska imena uz

no. 25) might have been a member of the same group of people in that town, the Romanized Liburnians, which her cognomen, quite common in mentioned group of citizens, supports. However, she might have been a member of Asseriatas, the descendants of immigrant Italics.

CALPURNIUS: Nomen is common everywhere, among other places even in Western Histria and in Liburnia, where it can be found among indigenous population, and is connected with a senatorial familia of *Calpurnii Pisones* who had their estates there (G. ALFÖLDY (1969, 70-71, s.v.). At least three individuals with that nomen were certainly native Liburnians, because they all had a clearly recognizable Liburnian name in their naming patterns,¹³⁶ but also a member of that senatorial familia is known from the inscription.¹³⁷

Liburnian cippus from Corinium (cat. no. 30) was set up for four generations of one familia of *Calpurnii*: L. Calpurnius Ag[ape]tus erected it for his great-grandfather(?) L. Calpurnius Pollio, for his grandfather C. Calpurnius Maximus, his father C. Calpurnius Pollio and brother L. Calpurnius Pollio,

¹³⁶ Dvije sestre s natpisa iz Karina (Calpurnia C. f. Oepla i Calpurnia C. f. Ceuna; *CIL* 3, 2891), od kojih je ova druga možda ista osoba kao i ona s jednog nadinskog natpisa (Calpurnia C. f. Ceuna; *CIL* 3, 2857) i Calpurnia Volaesa (Corinium, *CIL* 3, 2886); za brojnost osoba s nomenom *Calpurnius* u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 343.

¹³⁷ [C]alpurnia L. Pisonis aug(uris) filia) Cn. Pisonis neptis (potvrđena na tri natpisa; v. *ILLug* 260 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2625-2627).

¹³⁸ Drugačije G. ALFÖLDY (1969, 70-71, s.v. Calpurnius) koji sve Kalpurnije s ovog natpisa registrira kao "liberti", iako u tome nije posve dosljedan (v. npr. G. ALFÖLDY, 1969, 243, s.v. Maximus).

¹³⁶ Two sisters on the inscription from Karin (Calpurnia C. f. Oepla and Calpurnia C. f. Ceuna; *CIL* 3, 2891), of whom the second one is perhaps the same person as the one attested in the inscription from Nadin (Calpurnia C. f. Ceuna; *CIL* 3, 2857), and Calpurnia Volaesa (Corinium, *CIL* 3, 2886); for quantity of people with the nomen *Calpurnius* in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 343.

¹³⁷ [C]alpurnia L. Pisonis aug(uris) filia) Cn. Pisonis neptis (attested in three inscriptions; see *ILLug* 260 = A. KURILIĆ, 1999, cat. nos. 2625-2627).

jedno grčko – od kojih ni jedno stoga nije etnički karakteristično – podjednako upućuju na mogućnost da su bili doseljeničkog ili domorodačkog liburnskog porijekla. Doduše, nomen jest omiljen među romaniziranim Liburnima, ali, ipak je potreban barem još koji argument kako bi se moglo zaključiti da se među njih mogu ubrojiti i ovi Kalpurniji.

CASSIDIUS: nomen Cassidius javlja se sporadično, a potvrđen je gotovo isključivo u Italiji.¹³⁹

Taj je kognomen prvi put potvrđen u rimskoj Dalmaciji upravo na liburnskom cipusu iz Zadra ili njegova zaleđa (kat. br. 66) koji je *Licina(?) Hygia* postavila za P. Kasidija Bitha. Rasprostranjenost njegova kognomena ukazivala bi možda na tračko porijeklo, međutim, ukoliko je bio oslobođenik, a ne slobodnorodeni rimski građanin, porijeklom je mogao biti od bilo kuda.

CASSIUS: ime je svugdje vrlo često pa i na Istoku; u rimskoj Dalmaciji se sreće kod Italika (tijekom ranog principata) te njihovih potomaka i potomaka raznih provincijalaca, vjerojatno i s Istoka (tijekom kasnog principata) (G. ALFÖLDY, 1969, 73, s.v.). U Liburniji su do sada bili potvrđeni samo

and for his mother, *Sextilia Procula*. Although none of them mention their filiations, it is quite obvious, from their genealogy, that all of them (or at least all with the exception of the eldest ancestor) had Roman citizenship.¹³⁸ Their ethnicity is less certain; although generally we could agree that the youngest members of the familia were certainly inhabitants of Liburnia by birth, if not by ethnicity, their predominantly Latin names with one Greek – none of which is ethnically characteristic – equally point to the possibility of them being either of immigrant or of autochthonous Liburnian origin. Although the nomen was popular among Romanized Liburnians, more proof is needed to conclude that these *Calpurnii* were of such origin.

CASSIDIUS: Nomen *Cassidius* has been sporadically found and is confirmed almost exclusively in Italy.¹³⁹

This cognomen was attested for the first time in Roman Dalmatia on the Liburnian cippus from Zadar or its hinterland (cat. no.

¹³⁹ Skromnu distribuciju – sa samo tri potvrde – daje A. MÓCSY, 1983, 70; v. i *OPEL* 2, 40. Međutim, pregled internetske epigrafske baze podataka *EDCS* pokazao je nešto veći broj potvrda, kako u obliku Casidius (Italija: *CIL* 9, 2278 + str. 674; *CIL* 9, 3584; *CIL* 11, 5737; *CIL* 11, 5748; *CIL* 11, 5749; *CIL* 11, 5785; *AE* 1983, 376; Afrika: *IL Afr* 166, 02), tako i u obliku Cassidius (*CIL* 5, 553; *CIL* 5, 5037; *CIL* 6, 7199; *CIL* 5, 33440; *CIL* 9, 5385; *AE* 1934, 232; *AE* 2005, 562, *InscrAqu* 2, 2295).

¹³⁸ Differently G. ALFÖLDY (1969, 70-71, s.v. Calpurnius) who defines all Calpurnii from this inscription as “liberti”, although he is not completely consistent in doing that (see e.g. G. ALFÖLDY, 1969, 243, s.v. Maximus).

¹³⁹ Low distribution – with only three examples – gives A. MÓCSY, 1983, 70; see also *OPEL* 2, 40. However, the examination of the on-line epigraphic database *EDCS* provided a greater number of examples, in the form of Casidius (Italy: *CIL* 9, 2278 + p. 674; *CIL* 9, 3584; *CIL* 11, 5737; *CIL* 11, 5748; *CIL* 11, 5749; *CIL* 11, 5785; *AE* 1983, 376; Africa: *IL Afr* 166, 02) or in the form of Cassidius (*CIL* 5, 553; *CIL* 5, 5037; *CIL* 6, 7199; *CIL* 5, 33440; *CIL* 9, 5385; *AE* 1934, 232; *AE* 2005, 562, *InscrAqu* 2, 2295).

na malom broju spomenika, a među nositeljima je jedan strani vojnik (Burnum, *CIL* 3, 2833), ali i jedan Kasije porijeklom iz Varvarije s natpisa u Gornjoj Germaniji (Mogontiacum, *CIL* 13, 7008).¹⁴⁰

Na liburnskim cipusima nomen je potvrđen u Aseriji u imenovanju L. Kasija koji je komemorator Elviji Maksimili (kat. br. 27).¹⁴¹ S obzirom na nedostatak filijacije i kognomena, može se tek okvirno pretpostaviti da je bio rimski građanin doseljeničkog porijekla.

CESTIUS: nomen je naročito rasprostranjen u Italiji, iako je potvrđen i u provincijama; U Dalmaciji je potvrđen samo na jednom spomeniku iz ranog principata, i to upravo iz Liburnije (Medviđa, *CIL* 3, 2846) kod dvije osobe koje se smatraju Italicima (G. ALFÖLDY, 1969, 75, s.v. Cestius).

Nomen je, međutim, kako se čini, poznat s još jednog spomenika iz rimske Dalmacije, i to opet s područja Liburnije. Naime, na liburnskom cipusu iz Zadra (kat. br. 72) ovo ime se javlja u imenovanju robinje Urse i pripada imenovanju njenog gospodara. Takav način imenovanja robova nije rijedak; tako je imenovana Fortina, robinja Sempronija Rufa Juvenala (kat. br. 70), ali i neki drugi

66), and was set up by *Licina(?) Hygia* for *P. Casidius Bithus*. The extent of the distribution of his cognomen might indicate a Thracian origin, however, if he was a freedman and not a freeborn Roman citizen, his origin is hard to trace.

CASSIUS: Name is common everywhere, even in the Eastern provinces; in Roman Dalmatia mostly Italics (during the early Principate) and their descendants, and descendants of various provincials, probably from the East (during the late Principate), had such nomen (G. ALFÖLDY, 1969, 73, s.v.). In Liburnia, the individuals bearing that name have been attested on just a few monuments. Among them was a foreign soldier (Burnum, *CIL* 3, 2833), but also a certain Cassius, originally from Varvaria, whose inscription was found in Upper Germania (Mogontiacum, *CIL* 13, 7008).¹⁴⁰

Nomen has been attested on the Liburnian cippi in Asseria in the nomenclature of *L. Cassius* who was a commemorator to *Elvia Maximilla* (cat. no. 27).¹⁴¹ His status as a Roman citizen of immigrant origin, considering the lack of filiation and cognomen, can only be presumed.

CESTIUS: Nomen is especially widespread in Italy, even though it is also attested

¹⁴⁰ Za ostale Kasije u Liburniji v. i A. KURILIĆ, 1999, 344.

¹⁴¹ Ovo je prva sigurna potvrda tog nomena na liburnskim cipusima; doduše, imenovanje jedne osobe s liburnskog cipusa iz Zadra (kat. br. 66) nije posve sigurno, pa se njegov nomen, osim kao *Cassidius*, ponekad intepretira kao *Cassius* (tako npr. I. FADIĆ, 1991, 200, kat. br. 14; I. FADIĆ, 2006, 82; za interpretaciju *Cassidius*, v. gore, kat. br. 66).

¹⁴⁰ On other Cassii in Liburnia see also A. KURILIĆ, 1999, 344.

¹⁴¹ This is the first indisputable evidence of that nomen on Liburnian cippi; however, naming of one person on Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 66) is not quite certain, so his nomen, in addition to *Cassidius*, has sometimes been interpreted as *Cassius* (e.g. I. FADIĆ, 1991, 200, cat. no. 14; I. FADIĆ, 2006, 82; for interpretation as *Cassidius*, see above, cat. no. 66).

robovi,¹⁴² koji, međutim, nisu zabilježeni na liburnskim cipusima pa nisu uključeni u ovu raspravu.

CLAUDIUS (v. i *Clodius*): nomen *Claudius* se obično veže uz stjecanje civiteta od careva Klaudija i Neron, a naročito je snažno bilo rasprostranjeno u podunavskim i galo-germanskim provincijama; u Dalmaciji je relativno slabo potvrđeno u odnosu na ostala carska nomina; smatra se da ime u Liburniji nose i domaći žitelji (G. ALFÖLDY, 1969, 37, s.v.; usp. I. FADIĆ, 1990, 233-4). Pri tome se zacijelo misli na već toliko snažno romanizirane Liburne da im se u imenovanju izgubio svaki trag domorodačke pripadnosti, jer među onih jedva desetak sigurnih potvrda toga nomina u Liburniji niti jednom uz nomen *Claudius* nije stajalo neko karakteristično liburnsko ime.¹⁴³

Oblikom *Cladia* koji jamačno treba čitati *Cla(u)dia* imenovana je komemoratorica Kla(u)dija Sekundina, baka ili tetka sedmogodišnje djevojčice iz Aserije (kat. br. 22). S obzirom na to da u svom imenovanju ne navodi filijaciju ne možemo biti apsolutno sigurni u to da je raspolagala rimskim građanskim pravom, iako je to najvjerojatnija opcija. Njena imena podjednako ju opredjeljuju kao moguću

in provinces; In Dalmatia, more precisely, in Liburnia, it has been identified on only one early Principate monument (Medviđa, *CIL* 3, 2846), where it was borne by two persons believed to be Italics (G. ALFÖLDY, 1969, 75, s.v. *Cestius*).

However, nomen seems to have been attested on another monument from Roman Dalmatia, again from the territory of Liburnia. In fact, this name appears on the Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 72) in the nomenclature of a slave, Ursa as the name of her master. To name the slaves in such a way was not uncommon; as can be seen in the naming of Fortina, the slave of *Sempronius Rufus Iuvenalis* (cat. no. 70), and also in nomenclatures of some other slaves,¹⁴² who, however, were not recorded on the Liburnian cippi and as such are not included in this discussion.

CLAUDIUS (see also *Clodius*): Nomen *Claudius* is usually associated with grants of Roman citizenship during the reigns of emperors Claudius and Nero, and was widespread in the Danube and Gallo-Germanic provinces; in Dalmatia it is relatively poorly documented compared to the other Imperial nomina; in Liburnia even the members autochthonous population are considered to have had that name (G. ALFÖLDY, 1969, 37, s.v.; cf. I. FADIĆ, 1990, 233-4). That is certainly referring to the strongly Romanized Liburnians who have lost all trace of their indigenous origin in their naming patterns, because neither one of those ten certain records

¹⁴² A. KURILIĆ, 1999, 35-37.

¹⁴³ Popis Klaudijâ u Liburniji v. kod A. KURILIĆ, 1999, 344-345. Jedan od Klaudija u Liburniji zabilježen je kao *iudex* na najmanje tri službena natpisa (međaša) (*CIL* 3, 9938; B. KUNTIĆ-MAKVIĆ – M. ŠEGVIĆ, 1988, 51 i d.; *AE* 2003, 1333).

¹⁴² A. KURILIĆ, 1999, 35-37.

pripadnicu liburnskog romaniziranog stanovništva kao i doseljeničkog italskog.

Na liburnskom cipusu iz Nadina (kat. br. 67) zabilježene su dvije Klaudije, majka *Eutycia* i njena kći *Gratilla*. Već sama činjenica da majka i kći nose isto gentilno ime ukazuje na to da su pripadale oslobođeničkoj populaciji, a tome u prilog ide i majčin kognomen koji se često nalazi u imenovanjima oslobođenika.

CLODIUS (v. i *Claudius*): i nomen *Clodius* je svugdje čest; u Dalmaciji u ranom principatu nalazi ga se kod Italika s oslobođenima, kasnije kod njihovih potomaka, a vjerojatno i kod raznih provincijalaca, uključujući i one s Istoka (G. ALFÖLDY, 1969, 76, s.v.). Ipak, u Liburniji je potvrđeno u imenovanju samo triju osoba, od kojih ni jedna ne nosi neki etnički karakterističan kognomen.¹⁴⁴

Na liburnskim cipusima nosi ga jedan Sabinus iz Nina iz ranog principata (kat. br. 36), koji je po svoj prilici, s obzirom na kognomen koji nosi i na nedostatak filijacije, bio ili doseljenik iz Italije, njihov oslobođenik, ili potomak nekoga od njih. Nema nikakvih indicija da je mogao pripadati liburnskom etničkom korpusu.

Također, nosi ga je jedan, kako se čini, dječčić od četiri godine kojemu je u Aseriji bio postavljen liburnski cipus (kat. br. 38). S obzirom na nedostatak kognomena i na standardnu rimsku filijaciju, nije moguće definirati njegovu etničku pripadnost (možda je bio pripadnik doseljenih Klodija?).

of above mentioned nomen in Liburnia has a characteristically Liburnian name accompanying the nomen *Claudius*.¹⁴³

The commemorator *Cla(u)dia Secundina*, grandmother or aunt of a seven-year-old girl from Asseria, was named as *Cladia*, which probably should be read as *Cla(u)dia* (cat. no. 22). Since the filiation is omitted from her nomenclature, we cannot be absolutely certain whether or not she had Roman citizenship, although it is the most likely option. Her names could indicate her being either a possible member of Liburnian Romanized population or a member of immigrant Italic population.

Two *Claudiae*, mother *Eutycia* and her daughter *Gratilla*, were recorded on the Liburnian cippus from Nadin (cat. no. 67). The mere fact that both mother and daughter have the same *nomen gentile* implies their status as freedwomen, and mother's cognomen, which can often be found in names of other freedmen, speaks in favor of that.

CLODIUS (see also *Claudius*): Nomen *Clodius* is common everywhere as well; in Dalmatia, during the early Principate, it can be found among Italics and their ex-slaves, and later among their descendants, probably also among various provincials, including the ones from the East (G. ALFÖLDY, 1969, 76, s.v.). However, in Liburnia only three

¹⁴⁴ Za brojnost Klodija v. A. KURILIĆ, 1999, 345.

¹⁴³ For the list of Claudii in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 344-345. One of Claudii in Liburnia was recorded as *iudex* in at least three official inscriptions (boundary inscription) (*CIL* 3, 9938; B. KUNTIĆ-MAKVIĆ – M. ŠEGVIĆ, 1988, 51ff.; *AE* 2003, 1333).

CUMARENUS: ovo gentilno ime za sada nije poznato nigdje drugdje,¹⁴⁵ no gentilna imena na -enus nisu rijetkost, osobito ne u Umbriji.¹⁴⁶

Jedini za sada poznati nositelj toga nomena je *Manius Cumarenus Callistus* s liburnskog cipusa iz Zadra (kat. br. **60**) koji mu je postavila majka koja je radije odlučila ostati anonimna. Njegov je kognomen vrlo čest kod oslobođenika, pa je možda upravo i on bio oslobođeni rob, što bi možda i objasnilo zašto majka nije htjela navesti svoje ime – kako njime ne bi odmah razotkrila svoj i sinovljev servilni položaj. Ukoliko je ipak Kalist bio slobodnorodeni građanin, onda je vrlo vjerojatno u Zadar stigao iz Italije.

CURSINEIUS: nomen nije nigdje drugdje potvrđen, a nalaze mu se neke etrušćanske paralele; njegovi nositelji se vjerojatno mogu smatrati Italicima (G. ALFÖLDY, 1969, 80, s.v.).

Cursineia Fortunata kojoj je liburnski cippus u Zadru (kat. br. **52**) postavio njen muž Kaninije Vales bila je, sudeći po svom imenskom obrascu i imenima u njemu, rimska građanka, i to vjerojatnije oslobođenica nego slobodnorodena. Ukoliko je bila ovo drugo, onda ju valja smatrati pripadnicom italske doseljeničke familije.

people were attested bearing that name, and none of them had an ethnically specific cognomen.¹⁴⁴

One *Clodius Sabinus* from Nin was confirmed to have had that nomen on a Liburnian cippus belonging to the early Principate (cat. no. **36**), and he was most likely, considering the cognomen and the lack of filiation, either an immigrant from Italy, their freedmen or descendant of one of them. There is no indication that he could have belonged to the Liburnian population.

A four-year-old boy, to whom a Liburnian cippus was erected in Asseria, also had that nomen (cat. no. **38**). Due to the lack of cognomen and the standard Roman filiation, it is not possible to define his ethnicity (perhaps he was a member of immigrant *Clodii*?).

CUMARENUS: This particular *nomen gentile* has not been confirmed anywhere else,¹⁴⁵ but gentilicia ending in -enus are not rare, especially in Umbria.¹⁴⁶

Manius Cumarenus Callistus is the only known individual who bore that nomen (cat. no. **60**), and was recorded on the Liburnian cippus from Zadar, which his mother, who chose to be anonymous, erected for him. His cognomen is frequent among freedmen, and perhaps he really was a freed slave, which

¹⁴⁵ Ime uopće ne navodi ni *OPEL* 2, 87, a ni internetske epigrafske baze podataka ne sadrže neku drugu potvrdu tog nomena (v. *EDCS* i *EDH*); usp. B. NEDVED, 1992, 184, n. 28 = Cumarenii (sic!); I. FADIĆ, 1991, 196-97, n. 7.

¹⁴⁶ *AE* 1992, 1382.

¹⁴⁴ On the distribution of *Claudii* see A. KURILIĆ, 1999, 345.

¹⁴⁵ The name is neither mentioned by *OPEL* 2, 87, nor do on-line epigraphic databases have any record of it (see *EDCS* and *EDH*); cf. B. NEDVED, 1992, 184, n. 28 = Cumarenii (sic!); I. FADIĆ, 1991, 196-97, n. 7.

¹⁴⁶ *AE* 1992, 1382.

Ovo gentilno ime nosi još jedna osoba iz Zadra, pokojnik *C. Cursinius Dexter*, kojemu je liburnski cipus (kat. br. 55) postavila njegova žena *Varena Quieta*. Lako je moguće da su on i *Fortunata* pripadali istoj porodici, ukoliko čak i nisu bili bliski rođaci. I njegova imena ukazuju na italsko porijeklo, a imenski obrazac na to da je bio rimski građanin.

EGNATIUS: ime je svugdje vrlo često, a u Dalmaciji ga nose Italici s njihovim oslobođenimcima (G. ALFÖLDY, 1969, 83, s.v.). U Liburniji je potvrđeno u imenovanju tek nekoliko ljudi, ali nikad u sprezi s domorodačkim imenima ili kontekstima,¹⁴⁷ pa se, kao i u ostatku provincije, i njih može smatrati doseljenicima.

Egnatia Spendusa postavila je liburnski cipus u Zadru (kat. br. 49) svojoj kćeri Juliji Honorati. Imena su joj neuobičajena za ovaj prostor, osobito kognomen, koji bi mogao ukazivati na njeno porijeklo iz Afrike ili keltskih krajeva. Raspolagala je rimskim građanskim pravom, ali nije moguće precizirati je li pripadala među *ingenui* ili *liberti*.

ELVIUS: v. *Helvius*.

L. Kasije postavio je liburnski cipus u Aseriji *Elviae L. f. Maximillae* (kat. br. 27). Elvija je nesumnjivo bila rimska građanka. S obzirom na poznatui distribuciju njenih imena nije moguće pouzdano zaključiti je li bila domorodačkog ili doseljeničkog porijekla.¹⁴⁸

would in turn explain why his mother chose not to write her name – so that she would not reveal her son's and her own servile position. However, if *Callistus* was a freeborn citizen, then he must have come to Zadar from Italy.

CURSINEIUS: Nomen has not been confirmed anywhere else, but some Etruscan similarities can be found; its bearers could probably be considered to be Italics (G. ALFÖLDY, 1969, 80, s.v.).

Cursineia Fortunata, to whom her husband, *Kaninius Vales*, set up a Liburnian cippus in Zadar (cat. no. 52), was, according to her naming pattern, a Roman citizen, and more likely a freedwoman than a freeborn. If she was the latter, she is to be considered a member of Italic settler familia.

C. Cursinius Dexter, another individual from Zadar who had this *nomen gentile*, had his Liburnian cippus (cat. no. 55) erected by his wife *Varena Quieta*. It is quite possible that both he and *Fortunata* were members of the same familia, perhaps even close relatives. His names also indicate his Italic origin, as well as his Roman citizenship.

EGNATIUS: The name is common everywhere, and in Dalmatia usually Italics with their ex-slaves carry it (G. ALFÖLDY, 1969, 83, s.v.). Only a few people in Liburnia have been attested bearing that nomen, but never in connection with either native names or such context,¹⁴⁷ and are, like in the rest of the province, considered to be of immigrant origin.

¹⁴⁷ Za brojnost potvrda v. kod A. KURILIĆ, 1999, 347.

¹⁴⁸ Usp. I. FADIĆ, 2006, 87.

¹⁴⁷ On the number of occurrences see A. KURILIĆ, 1999, 347.

FABIUS: nomen je svugdje vrlo čest; u Dalmaciji ga nose Italici i potomci veterana raznog porijekla (G. ALFÖLDY, 1969, 84, s.v.). Za razliku od drugih područja, ime nije često u Liburniji i nalazi se u imenovanju tek dvoje ljudi.¹⁴⁹

Taj nomen nosi *P.(?) Fabius Secundus* s liburnskog cipusa iz Zadra (kat. br. 48) koji ga je postavio za sebe i svoje. Tekst donosi premalo podataka za donošenje ikakvih pouzdanih zaključaka o njegovu porijeklu i građansko-pravnom statusu, no čini se vjerojatnim, s obzirom na gore rečeno, da je bio doseljenik s rimskim građanskim pravom.

FERESIUS: ime je potvrđeno samo na području rimske Dalmacije, gdje je najčešće u Liburniji, i to u Jaderu. Budući da su, osim toga, imena koja počinju s F- karakteristična za sjevernojadransko imensko područje, valjalo bi ga smatrati latiniziranim oblikom liburnskog (kolektivnog) imena.¹⁵⁰

Na jednom liburnskom cipusu, moguće iz Zadra (kat. br. 34), spominju se dvije osobe s tim imenom: *C. Feresius Clytus* koji ga je postavio svojoj *delicatae* Feresiji Valentini. Analiza kognomena *Clytus* možda bi više išla u prilog njegovog doseljeničkog (italskog?), a ne liburnskog domorodačkog porijekla. On Valentinu navodi kao svoju *delicatam*, što se obično koristi za označavanje djece rođene iz veze robova,¹⁵¹ pa bi

Egnatia Spendusa erected a Liburnian cippus in Zadar (cat. no. 49) to her daughter *Julia Honorata*. Their names are unusual for this area, especially the cognomen that might indicate her African or Celtic origin. She had Roman citizenship, but it is impossible to specify whether she belonged to *ingenui* or *liberti*.

ELVIUS: see *Helvius*.

L. Cassius erected a Liburnian cippus in Asseria to *Elvia L. f. Maximilla* (cat. no. 27). *Elvia* was undoubtedly a Roman citizen. Considering the known distribution of her name, it is not possible to conclude with certainty whether she was of autochthonous or immigrant origin.¹⁴⁸

FABIUS: Nomen is quite common everywhere; mostly Italics and descendants of veterans of different origin carry it in Dalmatia (G. ALFÖLDY, 1969, 84, s.v.). Unlike other regions, this name is not that common in Liburnia and has been found in designations of only two people.¹⁴⁹

P.(?) Fabius Secundus, who bore the nomen, erected a Liburnian cippus in Zadar (cat. no. 48) to himself and his relations. The text does not offer enough information to safely determine his origin or civic status, but it seems likely that, considering the aforesaid, he was an immigrant with Roman citizenship.

FERESIUS: The name has been attested only in the territory of Dalmatia, and is mostly found in Liburnia, especially in Iader. Besides, since the names that begin with

¹⁴⁹ V. A. KURILIĆ, 1999, 347.

¹⁵⁰ A. KURILIĆ, 2002, 137. Ime nose i njihovi oslobođenici. Za brojnost potvrda u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 348.

¹⁵¹ V. J. McWILLIAM, 2005, bilj. 21 na str. 95.

¹⁴⁸ Cf. I. FADIĆ, 2006, 87.

¹⁴⁹ See A. KURILIĆ, 1999, 347.

se na osnovi toga moglo zaključiti da je ona bila ili njegova oslobođenica ili njegovo dijete rođeno dok je bio rob (što bi onda impliciralo i njegov oslobođenički status).

FonteiUS: nomen je rasprostranjen u Italiji i na Zapadu, a u Liburniji ga nose domaći ljudi (G. ALFÖLDY, 1969, 85, s.v.),¹⁵² no, ne uvijek,¹⁵³ kao što će pokazati sljedeći primjer.

Nomenom *FonteiUS* imenovan je samo pokojnik *L. FonteiUS Eutiches* s liburnskog cipusa koji se čuva u Krku, u Kaštelu biskupije (kat. br. 59), ali se može pretpostaviti da su ga nosili i njegovi sinovi, komemoratori, od kojih je samo jedan poimence spomenut (*Sextilianus*). Otac nosi ime orijentalnog porijekla, koje bi ukazivalo na njegovu pripadnost oslobođeničkom sloju ili na to da je bio potomak oslobođenika, a ne na stvarno porijeklo s istoka.¹⁵⁴ S obzirom na to da su njegovi sinovi ostali anonimni (ili gotovo anonimni), malo se može reći o njima.¹⁵⁵

¹⁵² Među tek nekoliko potvrda toga imena u Liburniji (v. A. KURILIĆ, 1999, 348), jedna se sigurno može povezati s liburnskim starosjedilačkim stanovništvom (Cres, *CIL* 3, 3149: *Q. FonteiUS Raeci f.*).

¹⁵³ V. i A. KURILIĆ, 2002, 137.

¹⁵⁴ I. FADIĆ (1989, 56, br. 2) misli da je on ipak bio bio je Orijentalac, oslobođenik nekog *L. Fonteja*.

¹⁵⁵ Postoji mišljenje da se ime *Sextilianus* može vezati uz domaće korijene te da je istovremeno ono nastalo kao posljedica usvajanja; naime, smatra se on bio usvojen Eutihov sin (valjda iz gensa *Sextilia*?) koji je svom imenu po rođenju dodao nastavak *-ianus* (I. FADIĆ, 1989, 56, br. 2). Ipak, iako ne treba *a priori* isključiti ideju o njegovu usvajanju, ne bih joj se bila sklona prikloniti, osobito jer se imena na *-ianus* odmicanjem Carstva sve češće koriste i u imenovanju neusvojenih osoba (v. npr. O. SALOMIES, 1992, 61, 85).

F- are characteristic for the Northern Adriatic onomastic area, it should be considered as a Latinized form of the Liburnian (collective) name.¹⁵⁰

Two individuals with this name were inscribed on one Liburnian cippus, possibly originating from Zadar (cat. no. 34): *C. Feresius Clytus* who erected the monument to his *delicata Feresia Valentina*. The analysis of the cognomen might denote more his immigrant (Italic?) than his autochthonous Liburnian origin. He describes *Valentina* as his *delicata*, which is generally used to denote children born from the relationship of slaves,¹⁵¹ and therefore conclusion could be drawn that she was either his *liberta* or his child, born while he was still a slave (which would also indicate his freedman status).

FonteiUS: Nomen is widespread in Italy and in the West, and in Liburnia usually autochthonous people have it (G. ALFÖLDY, 1969, 85, s.v.),¹⁵² but not always,¹⁵³ as seen in the following example.

On the Liburnian cippus, preserved in the diocese's Castel in Krk (cat. no. 59), only the deceased *L. FonteiUS Eutiches* was named with the nomen *FonteiUS*, but

¹⁵⁰ A. KURILIĆ, 2002, 137. Even their freedmen had that name. On the number of its occurrences in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 348.

¹⁵¹ See J. McWILLIAM, 2005, note 21 on p. 95.

¹⁵² Among only a few records of that name in Liburnia (see A. KURILIĆ, 1999, 348), one can be undoubtedly associated with Liburnian autochthonous population (Cres, *CIL* 3, 3149: *Q. FonteiUS Raeci f.*).

¹⁵³ See also A. KURILIĆ, 2002, 137.

GELLIUS: nomen je svugdje poznat, a u Dalmaciji ga većinom nose Italici s oslobođenima (G. ALFÖLDY, 1969, 87, s.v). Isto se može reći i za Liburniju, gdje je ime potvrđeno tek kod nekoliko osoba, od kojih je jedna sigurno pripadala oslobođenima.¹⁵⁶

Gellius Chrysogonus koji je u Aseriji postavio liburnski cipus (kat. br. 42) svojoj ženi Vesiji Moderati možda je također bio oslobođenik, na što bi ukazivao kognomen orijentalnog porijekla. Osim toga, u imenovanju ne navodi filijaciju, jednako kao ni njegova žena, što bi moglo biti pokazatelj promijenjenih obrazaca u imenovanju, ali i želje za skrivanjem svog oslobođeničkog statusa.

Taj nomen nose patron *Q. Gellius Aphros* i njegov oslobođenik *Carpus* na jednom liburnskom cipusu iz Zadra (kat. br. 64). Možda bi patronov kognomen, neovisno o tomu je li bio slobodnorodeni građanin ili oslobođenik, doista mogao ukazivati na to da je bio porijeklom iz Afrike.¹⁵⁷

HELVIUS: nomen je vrlo snažno rasprostranjen; u obliku *Elvius* čest u sjevernoj Italiji i južnoj Galiji; u Liburniji ga nose Italici sa sjevera, a drugdje u rimskoj Dalmaciji Italici (G. ALFÖLDY, 1969, 89, s.v. *Helvius/Elvius*). Podrobnija analiza rasprostranjenosti imena pokazala je da se ime u Dalmaciji rijetko nalazi izvan Liburnije; u Liburniju su ga po svoj prilici već otprilike u Augustovo doba donijeli italici

it can be assumed that all of his sons who commemorated him – despite the fact that only one of them was indeed mentioned by name (*Sextilianus*) – bore the same nomen. The father had an Oriental name, which could indicate his status of a freedman or that he was a descendant of a freedman, but not the actual Oriental origin.¹⁵⁴ Given that his sons have remained anonymous (or almost anonymous), little can be said about them.¹⁵⁵

GELLIUS: Nomen is known everywhere, and in Dalmatia is mostly associated with Italics and their ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 87, s.v). The same could be said for Liburnia, where it was attested in the nomenclature of only a few people, one of whom was certainly a freedman.¹⁵⁶

Gellius Chrysogonus, who erected a Liburnian cippus in *Asseria* (cat. no. 42) to his wife *Vesia Moderata*, was perhaps a freedman, as his cognomen of Oriental origin might indi-

¹⁵⁴ I. FADIĆ (1989, 56, no. 2) thinks he actually was an Oriental, a freedman of a certain L. Fonteius.

¹⁵⁵ There is an opinion that the name *Sextilianus* was of autochthonous origin and was created by adoption; basically, he is considered to be an adopted son of *Eutichus* (probably from the *Sextilia* gens?) who added an extension *-ianus* to his birth name (FADIĆ, 1989, 56, no. 2). However, although the hypothesis of him being adopted should not be *a priori* dismissed, I am not inclined to accept it, especially because the names ending in *-ianus* were, with the decline of the Empire, more frequently used in naming the non-adopted individuals as well (see e.g. O. SALOMIES, 1992, 61, 85).

¹⁵⁶ See A. KURILIĆ, 1999, 172, 349 (the list of known examples).

¹⁵⁶ V. A. KURILIĆ, 1999, 172, 349 (popis potvrda).

¹⁵⁷ Usp. I. FADIĆ, 1991, 188.

doseljenici, a kasnije ga onda nose njihovi potomci, oslobođenici, a vjerojatno i domicilno stanovništvo (I. FADIĆ, 2006, 81, 87).¹⁵⁸ Ipak, ovi posljednji – osim ako se ne radi o potpuno romaniziranim Liburnima, pa stoga i “neuhvatljivima” – još uvijek nisu sa sigurnošću dokazani, jer nitko od njih u svom imenovanju ne nosi siguran dokaz pripadnosti starosjedilačkom stanovništvu (ime ili rodbinsku povezanost).

Liburnski cipus iz Luke s otoka Ugljana na teritoriju kolonije *Iader* (kat. br. 50) podigao je *P. Titienus Nepos* svojoj ženi Helviji Saturnini. Njen imenski obrazac i distribucija imena iz njena imenovanja ukazuju na to da je bila rimska građanka (vrlo vjerojatno slobodnorodena, a ne oslobođenica), koja je u Luku stigla iz obližnjeg Jadera ili iz Italije.¹⁵⁹

IULIUS: ime je svugdje u vrhu po brojnosti gentilnih imena; u rimskoj Dalmaciji brojnije od njega su samo potvrde imena *Aurelius*;¹⁶⁰ tijekom ranog principata u Liburniji ga je vjerojatno nosilo domaće stanovništvo (I. FADIĆ, 1990, 234; usp. i G. ALFÖLDY, 1969, 31 i d., s.v.),¹⁶¹ ali se ne

cate. Besides, in the naming pattern he does not express his filiation, and neither does his wife, which might indicate a change of naming patterns, but also a desire to conceal their ex-slave status.

Both the patron *Q. Gellius Aphros* and his freedman *Carpus* had that nomen. They are attested on a Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 64). Perhaps the patron's cognomen, regardless of him being a freeborn or a freedman, could indeed denote his African origin.¹⁵⁷

HELVIUS: Nomen is widespread; in Northern Italy and Southern Gaul it is very frequent in the form *Elvius*; in Liburnia it is associated with Northern Italics and elsewhere in Roman Dalmatia with Italics (G. ALFÖLDY, 1969, 89, s.v. Helvius/Elvius). A thorough analysis of the name distribution has shown that, within Dalmatia, it is rarely found outside the territory of Liburnia; the name was most likely brought to Liburnia, during the reign of Augustus, with Italic settlers, and later on was spread by their descendants, freedmen, and probably even indigenes people (I. FADIĆ, 2006, 81, 87).¹⁵⁸ However, the latter – unless they are fully Romanized Liburnians and therefore the “elusive” ones – are still not proven with certainty, because none of them have an indisputable evidence of their autochthonous origin (name or kin affiliation) in their naming patterns.

¹⁵⁸ Za broj potvrda u Liburniji usp. i A. KURILIĆ, 1999, 350.

¹⁵⁹ Usp. A. KURILIĆ, 1994, 232.

¹⁶⁰ A. MÓCSY, 1985, 25, 80 i d.; usp. i G. ALFÖLDY, 1969, 31 i dalje.

¹⁶¹ *Iulii* iz Liburnije koji su sigurno bili autohtoni Liburni su npr.: *Iulia Turi f. Tertulla* (kat. br. 2), *Sex. Iulius Aetor* (*Asseria*, *CIL* 3, 15032 + 15031¹), *C. Iulius Ceuni f. Ser. Curticus Aetor* (*Aenona*, *ILug* 215), *C. Iulius Ceuni f. Acirrius* (*Corinium*, *CIL* 3, 2900), *Iulia Ceuni f. Luculla* (*Aenona*, *ILug* 214),

¹⁵⁷ Cf. I. FADIĆ, 1991, 188.

¹⁵⁸ On the number of occurrences in Liburnia cf. also A. KURILIĆ, 1999, 350.

smije zaboraviti da su ga sigurno nosili i stranci, prije svega vojnici.¹⁶²

Na liburnskim cipusima nosi ga veći broj osoba: do sada je na 10 spomenika zabilježena 21 osoba s tim nomenom.¹⁶³

Na jednom cipusu iz Petrčana (*Aenona*) iz ranog principata (kat. br. 12), nose ga dvoje rimskih građana, brat i sestra, *T. Iulius C. f. Proculus* i *Iulia T. f. Procla*. *Procla* je cipus postavila njihovoj majci (*Laelia L. f. Maxima*) i svom bratu. Kognomeni brata i sestre se često nalaze kod romaniziranih Liburna pa je lako moguće da su i oni pripadali toj skupini stanovništva.

Osobe imenovane tim gentilnim imenom zabilježene su na još jednom liburnskom cipusu s područja Nina (kat. br. 6). Taj je cipus postavila jedna žena sigurno liburnskog porijekla (*Petillia Volsoni f. Maxima*) trojici Julija – Nikeforu, Hilaru i Karu. Nije poznato kakav je bio njihov međusobni odnos; moguće je da je Petilija bila žena jednoga, a majka druge dvojice, ali su moguće i drugačije kombinacije. Ukoliko je neko od njih od trojice doista bio njen sin, onda se

Iulia C. f. Oia (*Corinium*, CIL 3, 2895), i drugi (v. popis potvrda tog nomena kod A. KURILIĆ, 1999, 350-352).

¹⁶² Takvi su sigurno npr. *Q. Iulius Q. f. Ouf. Mansuetus Como* (Burnum, *ILluc* 836) i *Q. Iu(l)ius Ar(nensis tribu) Felix* (CIL 3, 394*8 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2614); među strancima su i državni službenici (kao npr. zakupac carine *T. Iulius Saturninus* [*ILluc* 920]), a jamačno i robovi i oslobođenici (npr. *Iulia M'. l. Asella* [A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2892]); pregledno imena svih u Liburniji potvrđenih Julija v. kod A. KURILIĆ, 1999, 350-352.

¹⁶³ I. FADIĆ, 2006, 80.

P. Titienus Nepos erected a Liburnian cippus to his wife *Helvia Saturnina* in Luka on the island of Ugljan in the territory of the colony of Iader (cat. no. 50). Her naming pattern and general distribution of that name indicate she was a Roman citizen (probably freeborn and not a freedwoman), who came to Luka from nearby Iader or from Italy.¹⁵⁹

IULIUS: The name is one of the most frequent *gentilicia* everywhere; the only nomen more frequently found in Roman Dalmatia is *Aurelius*;¹⁶⁰ during the early Principate in Liburnia autochthonous people probably had that name (I. FADIĆ, 1990, 234; cf. also G. ALFÖLDY, 1969, 31ff., s.v.),¹⁶¹ but also the fact that foreigners, above all soldiers, must have carried that name, should not be forgotten.¹⁶²

¹⁵⁹ Cf. A. KURILIĆ, 1994, 232.

¹⁶⁰ A. MÓCSY, 1985, 25, 80ff.; cf. also G. ALFÖLDY, 1969, 31ff.

¹⁶¹ *Iulii* from Liburnia, who were certainly autochthonous Liburnians, were e.g.: *Iulia Turi f. Tertulla* (cat. no. 2), *Sex. Iulius Aetor* (*Asseria*, CIL 3, 15032 + 15031¹), *C. Iulius Ceuni f. Ser. Curticus Aetor* (*Aenona*, *ILluc* 215), *C. Iulius Ceuni f. Acirrius* (*Corinium*, CIL 3, 2900), *Iulia Ceuni f. Luculla* (*Aenona*, *ILluc* 214), *Iulia C. f. Oia* (*Corinium*, CIL 3, 2895), and others (see the list of occurrences of that nomen in A. KURILIĆ, 1999, 350-352).

¹⁶² Foreign *Iulii* were certainly e.g. *Q. Iulius Q. f. Ouf. Mansuetus Como* (Burnum, *ILluc* 836) and *Q. Iu(l)ius Ar(nensis tribu) Felix* (CIL 3, 394*8 = A. KURILIĆ, 1999, kat. no. 2614); among foreigners are also state officials (like e.g. toll contractor *T. Iulius Saturninus* [*ILluc* 920]), and certainly slaves and ex-slaves as well (e.g. *Iulia M'. l. Asella* [A. KURILIĆ, 1999, kat. no. 2892]); the names of all *Iulii* attested in Liburnia see in A. KURILIĆ, 1999, 350-352.

i on može smatrati (barem dijelom) starosjedilačkog liburnskog porijekla. Sudeći po kognomenima, Nikefor i Hilar su mogli biti pripadnici servilne populacije ili možda doista doseljenici s istoka. Za Nikefora se može sa sigurnošću tvrditi da je raspolagao rimskim građanskim pravom, jer ima filijaciju slobodnorodenoga rimskog građanina (*T. f.*), a to se isto može reći i za Kara, iako mu se nije sačuvala filijacija; međutim, u njegovo ime imenovanju nalazi najsigurniji dokaz posjedovanja rimskog građanskog prava: *tribus (Sergia)*. Ni Hilarova filijacija nije sačuvana, no on u svom imenovanju nema navod *tribusa*, pa je mogao umjesto *T. f.* imati uklesano *T. l.*, što bi onda svjedočilo o njegovom oslobođeničkom statusu.

Dvoje pripadnika familije Julija imenovani su na još jednom liburnskom cipusu s područja Nina (kat. br. 1). Žena je sigurno bila romanizirana Liburnka: u klasičnom rimskom imenskom obrascu koji svjedoči o njenom posjedovanju rimskog građanskog prava na mjestu filijacije nalazi se karakteristično liburnsko ime njenog oca (*Ceunus*). Ona je liburnski cipus za života postavila sebi i svojoj majci, također romaniziranoj Liburnki (Veturiji Pauli) i muškarcu od čijeg se imenovanja sačuvalo samo početak (*Sex. Iulius*), tako da ostaje nepoznati i njegova etnička pripadnost i građansko-pravni status; analogno onima kod obiju žena s ovoga natpisa, i on je mogao biti romanizirani Liburn.

Juliji su potvrđeni i na nekoliko liburnskih cipusa s područja Aserije. Jedan od njih postavljen je Juliji Tertuli, Turovoj kćeri,

A significant number of people with that name were recorded on Liburnian cippi: up to now, on 10 monuments, 21 people with that nomen have been registered.¹⁶³

On one early Principate cippus (cat. no. 12) from Petričane (*Aenona*), two Roman citizens, a brother and a sister, *T. Iulius C. f. Proculus* and *Iulia T. f. Procla*, bore that name. *Procla* raised the cippus for her mother (*Laelia L. f. Maxima*) and her brother. Brother's and sister's cognomen is frequently found among Romanized Liburnians and is quite possible they belonged to that group of people.

Persons named with such *nomen gentile* were recorded on another Liburnian cippus in the territory of Nin (cat. no. 6). A woman (*Petillia Volsoni f. Maxima*) of undoubtedly Liburnian origin raised that cippus for three *Iulii* – *Nicephorus*, *Hilarus* and *Carus*. Their respective relations are unknown; it is possible that *Petillia* was the wife of one and the mother of other two, but other combinations are equally possible. If any of them were indeed her sons, than they should also be regarded as - at least partially – a native Liburnians. According to their cognomina, *Nicephorus* and *Hilarus* could have been members of servile population or perhaps even immigrants from the East. *Nicephorus* was certainly a Roman citizen, as he had a filiation of a freeborn Roman citizen (*T. f.*), and same can be said for *Carus*, even though his filiation was not preserved; however, the most certain evidence of his Roman citizenship can be found in his nomenclature,

¹⁶³ I. FADIĆ, 2006, 80.

koja je bila svećenica božanske Auguste (kat. br. 2). Ime njenoga oca svjedoči o njenom domorodačkom liburnskom porijeklu, a titula svećenice božanske Auguste o njejoj pripadnosti najistaknutijih društvenih i političkih slojeva Aserije. Njen cipus je velikih dimenzija i vrlo bogato te kvalitetno ukrašen, što ga svrstava među vrlo skupe primjerke.

Drugi liburnski cipus iz Aserije sadrži jedino ime pokojnog T. Julija Ampliata (kat. br. 57). Sudeći po nedostatku filijacije te po kognomenu koji su često znali nositi robovi, dalo bi se pretpostaviti da je bio oslobođenik, iako se ne može isključiti ni mogućnost da je bio i slobodnorodeni rimski građanin.

Sljedeći liburnski cipus iz Aserije na kojem su navedeni Juliji postavila je sestra svom bratu, dekurionu Aserije (kat. br. 10). Za razliku od sestre (*Iulia T. f. Proclina*), brat u svom imenovanju ne donosi filijaciju (*T. Iulius Clemens*), no ona se jednostavno iščitava iz njezina imenovanja, a budući da je bio gradski vijećnik u Aseriji, dakle, član istaknute vladajuće familije, svakom je čitatelju bilo jasno tko je on i bez dodatnih elemenata u njegovu imenovanju.¹⁶⁴ Oboje nose kognomene koji su vrlo omiljeni i kod romanizirane liburnske populacije, tako da se opravdano smije pretpostavljati da su i oni pripadali romaniziranim liburnskim žiteljima Aserije.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Lako je moguće da je bio pokopan i na obiteljskoj grobnoj parceli, što bi dodatno smanjivalo potrebu za njegovim dodatnim pobližim identificiranjem pomoću filijacije.

¹⁶⁵ Usp. A. KURILIĆ, 2006a, 26.

i.e. in his tribus (*Sergia*). Hilarus' filiation has not been preserved either, but no indication of his tribus has been found in his nomenclature and he could have had *T. l.* inscribed instead of *T. f.*, which would denote his freedman status.

Two members of *Iulii* familia were mentioned on yet another Liburnian cippus from the territory of Nin (cat. no. 1). The woman was certainly a Romanized Liburnian: in a classical Roman naming pattern, which proves her Roman citizenship, her father's characteristic Liburnian name (*Ceunus*) was inscribed in the position of the filiation. She erected, during her lifetime, a Liburnian cippus for herself and her mother (*Veturia Paul-la*), who was also a Romanized Liburnian, and for a man whose name was only partially preserved (*Sex. Iulius*), and therefore his ethnicity and civic status remain unknown; he could have been a Romanized Liburnian, as were both of these women in the inscription.

Iulii have been confirmed on several Liburnian cippi from the territory of Asseria. One of them was raised for *Iulia Tertulla*, the daughter of *Turus*, who was a priestess of the deified Augusta (cat. no. 2). Her father's name proves her autochthonous Liburnian origin, and the title of a priestess of the Diva Augusta proves she belonged to the most prominent social and political strata of Asseria. Her cippus is of grand dimensions and the decorations are abundant and of superior quality, which classifies it into the very expensive category.

Another Liburnian cippus from Asseria contains only the name of the deceased, *T. Iulius Ampliatus* (cat. no. 57). His freedman status, due to the cognomen that was

Od nedavno se broj Julija iz Aserije povećao za još nekoliko osoba. Jedna od njih je *Iulia Maximilla* koja je spomenik postavila Sekstu Liviju Maksimu (kat. br. 23). S obzirom na to da su njena oba imena vrlo česta i kod romaniziranog liburnskog stanovništva, slično bi se moglo pretpostaviti i za nju.

Nadalje, noviji epigrafski nalazi iznijeli su na svjetlo dana još jedan liburnski cipus koji imenuje neku Juliju. To je *Iulia Secundilla* čije imenovanje ujedno čini i sav sadržaj natpisa (kat. br. 26). Ona je bila rimska građanka, možda liburnskog starosjedičkog porijekla, ali se ne smije isključiti ni mogućnost da je pripadala nekoj doseljeničkoj obitelji (sudeći po rasprostranjenosti njena kognomena, to je moglo biti odnekud iz Italije ili nekog keltskog područja).

Od novijih nalaza liburnskih cipusa iz Aserije jedan je postavila *Iulia Iadestina* svojoj prijateljici Bebiji Saturnini (kat. br. 28). Kognomen *Iadestinus* nije čvrst dokaz da je ova Julija porijeklom bila iz Zadra, a još manje da je bila pripadnica liburnskog naroda, pa se mora dopustiti i mogućnost da je bila doseljeničkog porijekla. Imenski obrazac svjedoči o tome da je bila rimska građanka, ali nedostatak filijacije onemogućuje precizirati je li bila slobodnorodena ili oslobođenica.

Juliji su potvrđeni i na liburnskim cipusima iz Korinija. Na jednome (kat. br. 29) su zabilježeni otac i dva sina: *M. Iulius M. f. Proculus* (otac) te *L. Iulius Proculus* i *M. Iulius Severus* (sinovi). S obzirom na to da je iz očeva imenovanja razvidno da je posjedovao rimsko građansko pravo, to se isto

frequent among the slaves and the lack of the filiation, could be assumed, although the possibility of him being a freeborn Roman citizen can not be ruled out.

The following Liburnian cippus from *Asseria* which mentions *Iulii* was raised by a sister to her brother, the decurion of *Asseria* (cat. no. 10). Unlike his sister (*Iulia T. f. Proclina*), the brother did not specify his filiation (*T. Iulius Clemens*), but it can be easily read from her naming pattern, and since he was a town councilor in *Asseria*, and therefore a member of a prominent ruling family, his status was obvious to every reader even without the additional elements in his nomenclature.¹⁶⁴ They both bear cognomina that were very popular with the Romanized Liburnian population, so the assumption that they belonged to the Romanized Liburnian people of *Asseria* is quite justified.¹⁶⁵

Recently, the number of *Iulii* from *Asseria* has been increased by a few more individuals. One of them is *Iulia Maximilla* who erected the monument for *Sextus Livius Maximus* (cat. no. 23). Considering both of her names were quite common in Romanized Liburnian population, the same could be assumed for her.

Furthermore, the new epigraphic finds have brought to light a new Liburnian cippus that mentions a certain *Iulia*. She is *Iulia Secundilla* and the entire inscription was composed of

¹⁶⁴ It is quite possible he was buried on a family grave lot, which would additionally reduce the need for his more detailed identification with the filiation.

¹⁶⁵ Cf. A. KURILIĆ, 2006a, 26.

treba zaključiti i za njegove sinove. Kognomen *Proculus* koji nose dvoje od njih dosta je čest i kod domaćeg stanovništva, pa bi se možda moglo raditi o pripadnicima romanizirane liburnske obitelji, čemu bi u prilog mogao ići i njihov nomen *Iulius*. Međutim, nitko od njih ne nosi neko prepoznatljivo domorodačko ime, čak ni njihov otac (pa makar u svojoj filijaciji) te se stoga ne smije isključiti mogućnost da su pripadali doseljeničkoj familiji. Ipak, ukoliko je *M. Iulius Severus* s ovoga natpisa doista bio ista osoba kao i istoimeni vojnik *cohortis VII urbanae* s natpisa iz Sv. Martina (*CIL* 3, 2886),¹⁶⁶ onda bi se našao snažan argument u prilog pripadnosti liburnskom domorodačkom korpusu barem za dvojicu braće, ako već ne za njihova oca, a to je ime komemoratorice s natpisa iz Sv. Martina, Severove majke, koja se zove *Calpurnia Volaesa* i koju upravo njen kognomen jasno definira kao romaniziranu Liburnku.¹⁶⁷ Tu hipotezu za sada nije moguće sa sigurnosti potvrditi, jer još ne raspolazemo neoborivim argumentima koji bi jasno odredili odnos između ova dva spomena vrlo čestih imena ujedinjenih u imenski obrazac *M. Iulius Severus*.

Jedan liburnski cipus iz Korinija (kat. br. 31) postavljen je ženi čije je domorodačko porijeklo iskazano neskraćenim navodom imena oca na mjestu filijacije: *Iulia Iaeti f. Secunda*. Ime njenog oca je za sada

only her nomenclature (cat. no. 26). She was a Roman citizen, perhaps of autochthonous Liburnian origin, but the possibility of her belonging to an immigrant family (according to the distribution of her cognomen, she might have been somewhere from Italy or some other Celtic territory) should not be disregarded.

Regarding the recent finds of Liburnian cippi from *Asseria*, one was raised by *Iulia Iadestina* to her friend *Baebia Saturnina* (cat. no. 28). Cognomen *Iadestinus* is no firm evidence that this *Iulia* came from Zadar, and even less she was a member of Liburnian people, therefore the possibility she was of immigrant origin should be considered. The naming pattern proves she was a Roman citizen, but the lack of filiation prevents us to determine whether she was a freeborn or a freedwoman.

Iulii were also attested on the Liburnian cippi from *Corinium*. One of them (cat. no. 29) brings names of a father (*M. Iulius M. f. Proculus*) and his two sons (*L. Iulius Proculus* and *M. Iulius Severus*). Considering that the father was Roman citizen, which is obvious from his nomenclature, the same should also be concluded for his sons. Cognomen *Proculus*, which two of them had, is quite common among indigenous population and perhaps they were members of a Romanized Liburnian family, their nomen *Iulius* speaking in favor of that. However, none of them had a recognizably autochthonous name, not even their father (at least in his filiation) and therefore the possibility they were members of an immigrant familia should not be disregarded. However, if *M. Iulius Severus* from this inscription was indeed the same person as a soldier with the

¹⁶⁶ Oko problema izjednačavanja te dvojice, v. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 25 i 30.

¹⁶⁷ Za pripadnost imena *Volaesa* liburnskom imenskom korpusu v. A. KURILIĆ, 2002, 133.

unikatno, ali nedvojbeno domorodačko, pa to, zajedno s mjestom nalaza, uvjerljivo svjedoči u prilog njene pripadnosti romaniziranoj liburnskoj obitelji.

Još je jedan liburnski cippus s područja Korinija (kat. br. **32**) postavljen pripadnici romanizirane domorodačke familije: *Iuliae Virnoni*. Kao takvu ju razotkriva njen kognomen *Virno*; doduše, to ime nije neko od tipičnih liburnskih osobnih imena, već bi ga se prije moglo povezati sa skupinom ženskih imena koja završavaju na -o, a koja su karakteristična za srednjodalmatinsko imensko područje, posebice za delmatski imenski korpus. Nedostatak filijacije u njenom imenovanju onemogućuje stvaranje pouzdanog zaključka u pogledu njenog građansko-pravnog položaja: mogla je biti kako slobodnorodena građanka tako i oslobođenica.¹⁶⁸ Njoj je spomenik kao svojoj patroni postavila Julija Valentila, koju zbog toga možemo smatrati njenom oslobođenicom. S obzirom na takav njen status, nije moguće određivati njeno porijeklo, jer je u ropstvo mogla dospjeti bilo gdje.

U Zadru je liburnski cippus svojoj jadnoj kćeri Juliji Honorati postavila njena majka Egnatia Spendusa (kat. br. **49**) za koju je već rečeno da je mogla potjecati iz Afrike ili keltskih krajeva, pa bi se onda slično smjelo pretpostaviti i za njenu kći, osobito stoga jer i njen kognomen pokazuje sličnu rasprostranjenost. Honorata je vrlo vjerojatno bila

same name, serving in the *cohors VII urbana* from the inscription from St. Martin (*CIL* 3, 2886),¹⁶⁶ then the data from the latter inscription would provide a powerful argument in favour of their attribution to the Liburnian autochthonous corpus, at least for two brothers if not for their father. Furthermore, the soldier's mother was named *Calpurnia Volaesa*, and she has been clearly recognized by her cognomen as a Romanized Liburnian.¹⁶⁷ Such hypothesis is for now impossible to confirm with certainty, because we still do not have irrefutable arguments that would clearly define the relationship between these two finds of frequently mentioned names unified into the naming pattern *M. Iulius Severus*.

One Liburnian cippus from *Corinium* (cat. no. **31**) was erected for a woman whose native origin was expressed by her father's name written in full in the position of the filiation: *Iulia Iaeti f. Secunda*. Her father's name is, for now, unique, but undoubtedly autochthonous, which, in conjunction with the location of the find, ultimately supports the idea that she was a member of a Romanized Liburnian family.

Another Liburnian cippus from the territory of *Corinium* (cat. no. **32**) was raised for a member of a Romanized autochthonous family, *Iulia Virno*. Her cognomen *Virno* defines her to be that, but in fact, it is not one of the

¹⁶⁸ I. FADIĆ (1990a, 230, 242) drži da je bila oslobođenica.

¹⁶⁶ On the problem of assimilation of these two see A. KURILIĆ, 1999, cat. nos. 25 and 30.

¹⁶⁷ On the attribution of the name *Volaesa* to the Liburnian corpus of names see A. KURILIĆ, 2002, 133.

slobodnorodena rimska građanka, jer je već i njena majka raspolagala tim pravom.

Iz Zadra je i liburnski cipus koji je postavljen još jednom Juliju (kat. br. 63); cipus je dosta oštećen, ali mi se čini vjerojatnijim da skromni ostaci kognomena Herma pripadaju imenovanju tog Julija (a ne nekoj drugoj osobi), koje bi stoga glasilo *C. Iulius Q. [f. ili l.] Herma*.¹⁶⁹ Budući da filijacija nije sačuvana upravo na onom kritičnom mjestu gdje se navodi skraćena za riječ "sin" (*f.*), odnosno "oslobođenik" (*l.*), nije moguće znati kojoj je od te dvije skupine rimskih građana pripadao. Ipak, kognomen bi više upućivao na to da je bio oslobođenik. U tom slučaju, porijeklom je mogao biti odasvud od kuda su na prostore rimske države tada stizali robovi.

Majka *Iulia Q.f. Paula* postavila je liburnski cipus (kat. br. 35) svojoj kćeri Oktaviji Kvintiliji. Iz njihovih je imenskih obrazaca posve razvidno da su obje bile slobodnorodene građanke. Majčin kognomen, u sprezi s nomenom *Iulius* koji se javlja kod domorodačkog liburnskog stanovništva, ukazivali bi na to da je i ona mogla biti romanizirana Liburnka.

KANINIUS: nomen Caninius/Kaninius je po G. Alföldyju (1969, 72, s.v. Caninius) čest svugdje u Italiji, a rasprostranjen je i po provincijama, dok ga u Dalmaciji nose Italici. Takav se zaključak nameće i za nositelje toga nomena u Liburniji, jer ni jedan ne

typical Liburnian personal names. However, it could be connected more with the group of female names ending in -o which are characteristic for the Central Dalmatian onomastic region, especially for the Delmatae. The lack of filiation in her nomenclature prevents us from forming a valid conclusion regarding her civic status: she might have been either a freeborn citizen or a freedwoman.¹⁶⁸ Her commemorator was *Iulia Valentilla*, who called her *patrona*; therefore, Valentilla should have been her liberta. Considering her status, it is impossible to determine her origin as she could have been enslaved anywhere.

Egnatia Spendusa, who could have originated from Africa or Celtic regions, as mentioned before, erected the Liburnian cippus in Zadar for her poor daughter *Iulia Honorata* (cat. no. 49), for whom the same conclusion could be made, especially because her cognomen displays the similar distribution. Honorata was most likely a freeborn Roman citizen, since her mother already had that status.

One more Liburnian cippus was set up in Zadar, to another *Iulius* (cat. no. 63); cippus is rather damaged, but it seems more likely to me that the faint remnants of the cognomen *Herma* belong to the nomenclature of that *Iulius* (and not some other person), which would then be read as *C. Iulius Q. [f. or l.] Herma*.¹⁶⁹ As the filiation was not preserved exactly in that critical position where the abbreviation for the

¹⁶⁹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2042.

¹⁶⁸ I. FADIĆ (1990a, 230, 242) thinks she was a freedwoman.

¹⁶⁹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2042.

iskazuje nikakvih obilježja koja bi se mogla povezati s autohtonim stanovništvom (osobno ime, patronimik, krvne veze i slično).¹⁷⁰ Kaniniji su u Aseriji sigurno pripadali višim slojevima stanovništva i dali su neke od najviših gradskih magistrata.¹⁷¹

Kaninius Vales postavio je u Zadru liburnski cipus (kat. br. 52) svojoj ženi Kursineji Fortunati. Imenski obrazac i imenâ koje nosi ukazuju na to da je raspolagao rimskim građanskim pravom, no zbog nedostatka filijacije ne može se pouzdano reći je li bio slobodnorodeni građanin ili oslobođenik.

Više osoba s tim nomenom bili su gospodari robinje Lupe (*Lupa Kaniniorum*) kojoj njen brat *Ursio* – jamačno i on njihov rob - postavio liburnski cipus kao nadgrobni spomenik (kat. br. 69). I ovdje se očituje bogatstvo familije *Caninii/Kaninii* u Aseriji jer su i njihovi robovi očito raspolagali znatnim pekulijem kad je *Ursio* mogao sestri postavio nadgrobni spomenik procijenjen na vrlo visoku vrijednost.

LAELIUS: nomen je svugdje rasprostranjen, a Liburniji su ga mogli nositi i pripadnici potpuno romaniziranih domaćih familija (G. ALFÖLDY, 1969, 91, s.v.).¹⁷² Dapače, možda su oni bili pripadnici samo **jedne** romanizirane domaće familije iz viših slojeva Aserije koja je bila blisko povezana bračnim vezama s drugim sličnim

word “son” (*f.*), or “freedman” (*l.*) was usually inscribed, it is impossible to deduce which of the two groups of Roman citizens he belonged to. However, the cognomen would indicate more to him being a freedman. In that case, he could have originated from any territory that supplied the Roman state with slaves.

A mother, *Iulia Q. f. Paula*, erected a Liburnian cippus (cat. no. 35) for her daughter *Octavia Quintillia*. It is quite obvious from their naming patterns that both of them were freeborn citizens. Mother’s cognomen, in conjunction with nomen *Iulius* that occurs among native Liburnian population, would indicate she was perhaps a Romanized Liburnian.

KANINIUS: Nomen *Caninius/Kaninius*, according to G. Alföldy (1969, 72, s.v. *Caninius*), was common everywhere in Italy, and was also frequently found in provinces, while in Dalmatia Italics had such names. Such conclusion is similarly deduced for the individuals with this nomen in Liburnia, as none of them express any characteristics that could be associated with autochthonous population (personal name, patronymic, blood relations or similar).¹⁷⁰ *Caninii* in Asseria belonged to the upper social class and gave some of the chief magistrates of the city.¹⁷¹

Kaninius Vales erected in Zadar a Liburnian cippus (cat. no. 52) for his wife *Cursineia Fortunata*. The naming pattern and the names he carries indicate he had Roman citizenship, but due to the lack of the filiation whether he

¹⁷⁰ Prisutnost nomena *Caninius/Kaninius* detaljno je analizirana kod A. KURILIĆ, 2006a, 15 i dalje.

¹⁷¹ A. KURILIĆ, 2006a, 19.

¹⁷² Usp. i B. NEDVED, 1992, 193, br. 51 = Laelii; A. KURILIĆ, 2006a, 30 i dalje.

¹⁷⁰ The distribution of nomen *Caninius/Kaninius* has been analyzed in detail in A. KURILIĆ, 2006a, 15ff.

¹⁷¹ A. KURILIĆ, 2006a, 19.

familijama iz drugih liburnskih gradova (*Iulii* iz *Aenonae* te *Trosii* iz *Nedinuma*).¹⁷³

Na liburnskim cipusima nosi ga jedna Maksima iz Petrčana (*Aenona*) iz ranog principata (kat. br. **12**), koja je po svoj prilici, s obzirom na distribuciju njenih imenâ u Liburniji, pripadala rimskim građanima liburnskog starosjedilačkog porijekla. Nažalost, filijacija je izražena rimskim prenomom (*Lucius*), pa se ne bi smjelo posve isključiti ni to da je pripadala doseljeničkoj familiji.

Nosi ga i jedan pokojnik s vrlo skupog liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. **9**) koji u svom imenovanju ne navodi filijaciju, ali prenomom donosi u neskrćenom obliku *Titus*, što bi dalo naslutiti da možda time želi istaknuti svoju pripadnost starosjedilačkom liburnskom stanovništvu.¹⁷⁴ Osim toga, uzevši u obzir da se smatra da bi već na osnovi svog nomena mogao biti Liburn, a da se slično smatra i za njegovu majku (*Trosia Severa*), čini se lako moguće da su oboje bili pripadnici već posve romaniziranih liburnskih obitelji.

LICINIUS: nomen je svugdje izuzetno čest, pa i na Istoku; u Dalmaciji ga nose ljudi različita porijekla; u Liburniji nije osobito čest, a nositelji toga imena bili su

was a freeborn citizen or a freedman is hard to determine with certainty.

Several people with this nomen were the owners of the slave named Lupa (*Lupa Kaniniorum*) to whom her brother *Ursio* – also probably their slave – raised a Liburnian cippus to be her tombstone (cat. no. **69**). In this instance as well, the wealth of *Caninii/Kaninii* familia in Asseria is apparent, because obviously even their slaves had a significant *peculium* at their disposal if *Ursio* was able to erect the tombstone estimated to have a very high value.

LAELIUS: Nomen is widespread everywhere, and in Liburnia even the members of fully Romanized autochthonous familiae could have had it (G. ALFÖLDY, 1969, 91, s.v.).¹⁷² Furthermore, they were perhaps members of a **single** Romanized autochthonous upper class familia from Asseria that was closely connected through marriage with similar familiae from other Liburnian cities (*Iulii* from *Aenona* and *Trosii* from *Nedinum*).¹⁷³

Maxima from Petrčane (*Aenona*), who was most likely, considering the distribution of her name in Liburnia, a Roman citizen of Liburnian indigenous origin, bore that nomen on one of the Liburnian cippi from the early Principate (cat. no. **12**). Unfortunately, the filiation is expressed with the Roman praenomen (*Lucius*) so the idea she was a member of an immigrant familia should not be completely discarded.

¹⁷³ A. KURILIĆ, 2006a, 30 i dalje.

¹⁷⁴ V. i A. KURILIĆ, 2002, 132, gdje se navodi još jedan sličan primjer iz Aserije (ali ne s liburnskog cipusa): *Tito Safinio Septumi f. Rufo* (*AE* 2003, 1335), što bi dodatno išlo u prilog identifikacije njegova imena kao liburnskoga, a ne latinskoga; usp. i A. KURILIĆ, 2006a, 31.

¹⁷² Cf. also B. NEDVED, 1992, 193, no. 51 = Laelii; A. KURILIĆ, 2006a, 30ff.

¹⁷³ A. KURILIĆ, 2006a, 30ff.

ondje potvrđeni samo u ranom principatu (G. ALFÖLDY, 1969, 93 i d., s.v.).

Jedna od nositeljica tog nomena izgleda da je bila i komemoratorica s liburnskog cipusa iz Zadra ili njegova zaleđa (kat. br. 66). *Licina Hygia* nosi grčki kognomen kakav je čest kod robova i oslobođenika, pa je lako moguće da je i ona bila oslobođenica, zbog čega ne bi bilo moguće odrediti njenu stvarnu etničku pripadnost.

LIVIUS: nomen je vrlo čest u Italiji, ali se svugdje javlja; u Dalmaciji ga vjerojatno nose uglavnom Italicima (G. ALFÖLDY, 1969, 94, s.v.). Ime je relativno rijetko potvrđeno u Liburniji,¹⁷⁵ uglavnom kod osoba kojima bi se moglo pripisati italsko porijeklo,¹⁷⁶ ali se javlja kod domaćeg stanovništva sjeverne Liburnije, i to već vrlo rano (Krk, Augustovo doba: *Turus Livius Hospotis f.*; v. A. KURILIĆ, 2006, 136-137, nr. 1).

Na liburnskim cipusima nomen je potvrđen na jednom spomeniku iz Senja (kat. br. 56) koji je sebi za života postavila *Quarta Livia*. Takav sustav imenovanja žena – s numeralnim osobnim imenom (tzv. ženskim preimenom) ispred gentilnog imena – vrlo je stara tradicija u sjevernoj Italiji, odakle je zacijelo potjecala i ova rimska građanka.¹⁷⁷

A deceased mentioned on a very expensive Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 9) also bore that nomen; he did not express the filiation in his nomenclature, but he brought his praenomen in the full form, *Titus*, which could indicate he wanted to express his affiliation to the native Liburnian population.¹⁷⁴ Besides, considering a theory that he might be regarded as an autochthonous Liburnian just on the basis of his nomen, and similar is also deduced for his mother (*Trosia Severa*), both of them being members of already fully Romanized Liburnian families seems easily possible.

LICINIUS: Nomen is common everywhere, even in the East; in Dalmatia it is associated with people of different origin; in Liburnia it is not that common and its bearers were attested only during the early Principate (G. ALFÖLDY, 1969, 93 etc., s.v.).

It looks like the name was borne by a commemorator on a Liburnian cippus from Zadar or its hinterland (cat. no. 66). *Licina Hygia* had a Greek cognomen, frequent among slaves and ex-slaves, therefore it is quite possible she was also a freedwoman and consequently her real ethnicity is impossible to determine.

LIVIUS: Nomen is quite frequent in Italy, but can be found everywhere; in Dalmatia it was usually borne by Italicis (G. ALFÖLDY,

¹⁷⁵ Usp. I. FADIĆ, 2003, 109.

¹⁷⁶ A. KURILIĆ, 1999, 172.

¹⁷⁷ A. KURILIĆ, 2008a, 164; v. i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1264, gdje su navedena i starija mišljenja koja se uvelike razlikuju od ovoga (= ime *Quarta* je invertirani kognomen, a ona je oslobođenica); za tzv. ženska *praenomina* v. još i A. KURILIĆ, 2008a, 162 i dalje.

¹⁷⁴ See also A. KURILIĆ, 2002, 132, where another, similar, example from Asseria is brought (but not from Liburnian cippus): *Tito Safinio Septimi f. Rufo* (AE 2003, 1335), which would additionally support the identification of his name as Liburnian, and not Latin; cf. also A. KURILIĆ, 2006a, 31.

Takvo imenovanje bi ukazivalo i na rani nastanak ovog spomenika, i to otprilike do Klaudijeva doba.¹⁷⁸

Nedavno publicirani liburnski cipus iz Aserije (kat. br. **23**) postavila je Julija Maksimila *Sex. Livio Maximo*. Sudeći po imenskom obrascu, jasno je da je bio rimski građanin, i to vjerojatnije slobodnorodeni nego oslobođenik, a s obzirom na rasprostranjenost njegovih imena, moglo bi se pretpostaviti da je bio potomak doseljenika u Aseriju.

LUCILIUS: nomen je svugdje čest; u liburnskom Nadinu nose ga i domaći ljudi (G. ALFÖLDY, 1969, 95, s.v.).¹⁷⁹ Ime, ipak, nije osobito često u Liburniji: za sada su poznata samo četiri njegova nositelja.¹⁸⁰

S nadinskog područja potječe spomenik, najvjerojatnije upravo liburnski cipus (kat. br. **5**), na kojem se spominje više članova familije *Lucilii*. Sin Maksim (*C. Lucil[ius?] C. f. Ma[ximus?]*) postavio ga je svom ocu G. Luciliju Volsu te jednoj ženi, od čijeg je imenovanja ostalo sačuvano samo [*Luci]iliae [--]*, a koja je možda bila njegova sestra ili kći. S obzirom na to da njegov otac nosi karakteristično liburnsko ime Volsus, nema mjesta sumnji u to da su onda obojica pripadala domorodačkom liburnskom stanovništvu. Kod sina je posve jasno da je bio slobodnorodeni rimski građanin, a to je možda već

1969, 94, s.v.). The name is relatively rarely attested in Liburnia,¹⁷⁵ mostly among persons who could be of Italic origin,¹⁷⁶ but it was found, quite early, among the autochthonous people of Northern Liburnia (Krk, Augustean period; *Turus Livius Hospotis f.*; see A. KURILIĆ, 2006, 136-137, no. 1).

The nomen is attested on a Liburnian cippus from Senj (cat. no. **56**), which *Quarta Livia* raised for herself during her lifetime. Such practice of naming women – with numeral personal name (so called female praenomen) before the *nomen gentile* – was an ancient tradition in Northern Italy, where this Roman citizen must have originated from.¹⁷⁷ That nomenclature would also indicate the early creation of this monument, approximately up to the reign of Claudius.¹⁷⁸

Recently published Liburnian cippus from Asseria (cat. no. **23**) was raised by *Iulia Maximilla* for *Sex. Livius Maximus*. According to his naming pattern, it is obvious he was a Roman citizen, and more likely a free-born than a freedman; considering the distribution of his names, it could be assumed he was a descendant of immigrants in Asseria.

LUCILIUS: Nomen is common everywhere, in Liburnian Nadin even among the

¹⁷⁸ A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1264.

¹⁷⁹ Domaći nositelj tog imena u Nadinu je C. Lucilius [Ceuni? /ili Opli?/ f.] Volsus (CIL 3, 13259 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2463).

¹⁸⁰ V. A. KURILIĆ, 1999, 354.

¹⁷⁵ Cf. I. FADIĆ, 2003, 109.

¹⁷⁶ A. KURILIĆ, 1999, 172.

¹⁷⁷ A. KURILIĆ, 2008a, 164; see also A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1264, where older opinions, which are very different from this one, are quoted (= name *Quarta* is an inverted cognomen, and she is a freedwoman). On so called female *praenomina* see also A. KURILIĆ, 2008a, 162ff.

¹⁷⁸ A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1264.

bio i njegov otac (kao pripadnik prve generacije s tim pravom?).

LURIUS: nomen je rasprostranjen u Italiji i na Zapadu; u Dalmaciji ga vjerojatno nose pripadnici italskih familija (G. ALFÖLDY, 1969, 95, s.v.). U Liburniji je potvrđen u imenovanju samo jedne osobe (kat. br. 47).¹⁸¹

Taj jedini nositelj nomena Lurius je komemorator s liburnskog cipusa s otoka Krka, *L. Lurius Ursus*, pa bi se s obzirom na tu spoznaju on radije mogao smatrati italskim doseljenikom (ili potomkom tih doseljenika) - bilo iz same Italije ili sa zapada, bilo iz nekog drugog dijela provincije Dalmacije, nego romaniziranim Liburnom.¹⁸²

MAGIUS: nomen je čest u Italiji (naročito u sjevernoj Italiji) i na zapadu, ali se javlja i drugdje; u Dalmaciji, a naročito u Liburniji, vjerojatno ga nose Italici iz sjeverne Italije (G. ALFÖLDY, 1969, 96, s.v.). Čini se da se ime proširilo u rimskoj Dalmaciji preko veterana iz sjeverne Italije koji su se naselili u liburnskim gradovima, ali i preko drugih doseljenika iz Italije, i to iz Kampanije, ali izravno preko Jadrana. U Liburniji epigrafska svjedočanstva pokazuju da su ime nosili pripadnici gradskih elita koji su bračnim vezama bili povezani s familijama viših slojeva drugih gradova (osobito s Larcijima iz Osora i Nadina).¹⁸³

autochthonous individuals (G. ALFÖLDY, 1969, 95, s.v.).¹⁷⁹ The name, however, is not that frequent in Liburnia: for now only four examples are known.¹⁸⁰

Several members of *Lucilii* familia were named on a monument, most likely a Liburnian cippus (cat. no. 5), found on the Nedinum territory. The son, *C. Lucil[ius?] C. f. Ma[ximus?]*, raised it for his father, *G. Lucilius Volsus*, and for a woman, who might have been his sister or daughter, and whose nomenclature is badly damaged preserving solely part of her nomen [*Lucijiliae* [--]]. Considering his father had a characteristic Liburnian name, *Volsus*, there is no doubt that both of them were members of autochthonous Liburnian population. It is apparent that the son was a freeborn Roman citizen, and perhaps even his father enjoyed the same right (as a member of the first generation having that status?).

LURIUS: Nomen is widespread in Italy and in the West; in Dalmatia it was probably borne by members of Italic familiae (G. ALFÖLDY, 1969, 95, s.v.). In Liburnia it has been attested in the nomenclature of a single person (cat. no. 47).¹⁸¹

That only bearer of nomen *Lurius* is a commemorator, *L. Lurius Ursus*, on a Liburnian cippus from the island of Krk, and considering that fact, he should rather be

¹⁸¹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 354.

¹⁸² Usp. A. KURILIĆ, 1999, 180-181. I. FADIĆ (1989, 54, br. 5) smatra da je ipak možda bio Liburn.

¹⁸³ Detaljno o Magijima u Liburniji (i Dalmaciji), v. M. ŠAŠEL KOS, 2009, 192 i dalje; za povezanost Magija i Larcija v. i A. KURILIĆ, 1999, 1999, 214, 224-225.

¹⁷⁹ Native bearer of that name in Nadin was *C. Lucilius [Ceuni? /or Opli?/f.] Volsus* (CIL 3, 13259 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2463).

¹⁸⁰ See A. KURILIĆ, 1999, 354.

¹⁸¹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 354.

U Zadru je Magiju Galati liburnski cipus (kat. br. 53) postavila njegova žena Novija Severa. Imenski obrazac svjedoči o tome da je bio rimski građanin, no bez filijacije ne možemo utvrditi je li bio slobodnorodeni ili oslobođenik. Rijedak kognomen koji nosi mogao bi ukazivati na to doista bio i porijeklom s Istoka,¹⁸⁴ a ne nužno oslobođenik s istočnjačkim imenom.

MAMAESTER(?): ime se javlja samo u imenovanju jedne osobe i nije posve sigurno kako bi ga trebalo tumačiti; Suić i Alföldy smatraju da je to gentilno ime (G. ALFÖLDY, 1969, 97, s.v.; M. SUIĆ, 1952, br. 3) što onda prihvaćaju i drugi autori (usp. I. FADIĆ, 1990, 235, 240). Međutim, nije isključeno da bi ime trebalo čitati kao Tit(i)us Mamaester (ili čak *Mamaestrus?),¹⁸⁵ međutim, ni Mamaester ni *Mamaestrus ne odgovaraju poznatim tvorbama kolektivnih imena kod Liburna. Imena koja završavaju na -er, a takvih je nešto manje od 100 imena s područja europskog dijela Carstva,¹⁸⁶ gotovo su sva *cognomina*. Samo je jedan izuzetak: *Meter* (dvije-tri potvrde iz Italije, ugl. sjeverne Italije), prema čemu bi se onda i Mamaester mogao smatrati nomenom vrlo rijetke (arhaične?) tvorbe?¹⁸⁷

considered to be an Italic immigrant (or the descendant of those settlers), either from Italy itself or from the West, or even from some other part of the Dalmatian province, than a Romanized Liburnian.¹⁸²

MAGIUS: Nomen is common in Italy (especially in Northern Italy) and in the West, but can be found elsewhere as well; in Dalmatia, and especially in Liburnia, it was borne probably by Italics from Northern Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 96, s.v.). It seems that the name spread throughout Roman Dalmatia with veterans from Northern Italy who settled in Liburnian towns, but also with other immigrants from Italy, especially from Campania, who came directly across the Adriatic. In Liburnia the epigraphic evidence indicates that the members of the urban elites, who were connected by marriage with the upper class familiae of other cities (especially with *Lartii* from Osor or Nadin), bore that name.¹⁸³

Novia Severa raised a Liburnian cippus in Zadar (cat. no. 53) for her husband *Magius Galata*. The naming pattern shows he was a Roman citizen, but without the filiation we can not determine whether he was a freeborn or a freedman. His rare cognomen might indicate he was truly of Oriental origin,¹⁸⁴

¹⁸⁴ Za porijeklo s istoka usp. I. FADIĆ, 1991, 188; M. ŠAŠEL KOS, 2009, 194.

¹⁸⁵ Dativni oblik Mamaestro koji nalazimo na natpisu mogao je nastati kako od jednog tako i od drugog nominativnog oblika.

¹⁸⁶ V. A. MÓCSY, 1983, 339-340 – index inversus.

¹⁸⁷ Usp. i A. KURILIĆ, 2002, 131.

¹⁸² Cf. A. KURILIĆ, 1999, 180-181. I. FADIĆ (1989, 54, no. 5) thinks he still might have been a Liburnian.

¹⁸³ More information on Magii in Liburnia (and Dalmatia), see M. ŠAŠEL KOS, 2009, 192ff; on connection between Magii and Lartii see also A. KURILIĆ, 1999, 199, 214, 224-225.

¹⁸⁴ On Oriental origin cf. I. FADIĆ, 1991, 188; M. ŠAŠEL KOS, 2009, 194.

Ime je, kao što je već istaknuto, potvrđeno u imenovanju samo jedne osobe, pokojnika s liburnskog cipusa iz Kožlovca (kat. br. 7), a ukoliko se doista radi o gentilnom imenu ili liburnskom kolektivnom imenu, tada ga je zacijelo nosila i njegova sestra *Prisca*. S obzirom na jedinstvenost imena i njegove tvorbe, nije moguće sa sigurnošću iznositi zaključke ni o njegovoj etničkoj ni o građansko-pravnoj pripadnosti: podjednako se može pretpostavljati da je bio domorodačkog ili došljačkog porijekla kao i to da je njegov nsitelj imao peregrinski status ili da je posjedovao latinsko ili rimsko građansko pravo. Njegovo prvo ime, zabilježeno na spomeniku u dativu *Tito* moglo bi biti neskrraćeni rimski *praenomen*,¹⁸⁸ domorodačko osobno ime postavljeno na prvo mjesto (slično nizu drugih primjera u domorodačkom imenovanju),¹⁸⁹ a možda čak i gentilno ime *Titius*.

MEDULIUS/MEDULLIUS: gentilno ime poznato je gotovo isključivo iz Donje Panonije, i to da puta kao *Medulius*,¹⁹⁰ a jednom kao *Medullius*.¹⁹¹

Tim je gentilnim imenom zasigurno bio imenovan pokojnik s liburnskog cipusa iz

and not necessarily a freedman with Oriental name.

MAMAESTER(?): The name is only present in the nomenclature of one person and it is hard to identify; Suić and Alföldy consider it to be a *nomen gentile* (G. ALFÖLDY, 1969, 97, s.v.; M. SUIĆ, 1952, no. 3), which is accepted by other authors (cf. I. FADIĆ, 1990, 235, 240). However, reading of the name as Tit(i)us Mamaester (or even *Mamaestrus?),¹⁸⁵ is not ruled out, although neither Mamaester nor *Mamaestrus correspond to the known formations of collective Liburnian names. Of all the names ending in -er, and there is slightly less than 100 of such names from the European territory of the Empire,¹⁸⁶ almost all are *cognomina*. Only one exception exists: *Meter* (two or three records from Italy, mostly Northern Italy), according to which Mamaester could be considered to be the nomen of rare (archaic?) formation?¹⁸⁷

The name is, as was emphasized before, attested in the nomenclature of only one person, the deceased on the Liburnian cippus from Kožlovac (cat. no. 7), and if it was indeed a *nomen gentile* or a Liburnian collective name, then surely even his sister *Prisca* bore it. Considering the uniqueness of the name and its formation, it is impossible to offer any certain conclusions regarding his ethnicity or civic status; equal assumptions

¹⁸⁸ Usp. G. ALFÖLDY, 1969, 312-313, s.v. Titus.

¹⁸⁹ Za takve imenske obrasce v. A. KURILIĆ, 1999, 79 i d., 84 i d., 87 i d. te 111 i dalje.

¹⁹⁰ *CIL* 3, 3644 = 10576; *TitAq* 2, 1010. Ipak, B. NEDVED (1992, 196, br. 61 = *Medullii* [sic!]) navodi da je *Medulus* italsko gentilno ime, no ne navodi nikakvih primjera ili drugih potkrijepa u literaturi; takvo ime nisam uspjela naći u dostupnoj mi literaturi.

¹⁹¹ *CIL* 3, 4083.

¹⁸⁵ Dative form *Mamaestro* found in the inscription could have been formed from either or both nominative forms.

¹⁸⁶ See A. MÓCSY, 1983, 339-340 - index inversus.

¹⁸⁷ Cf. A. KURILIĆ, 2002, 131.

Zadra (kat. br. 54), *Q. Medulius Ursio*. U prilog takvog čitanja njegova imena jasno govori i to da se ime *Medulus/Medullus* javlja kao kognomen, a ne kao gentilno ime.¹⁹² Gotovo isključiva distribucija toga nomena na prostoru Donje Panonije ukazivala bi na to da je i on panonskog porijekla. Imenski obrazac svjedoči da je bio rimski građanin, ali nedostatak filijacije u njemu uskraćuje preciziranje u pogledu toga je li bio slobodnorodeni građanin ili oslobođenik.

METINIUS: nomen je potvrđen samo na liburnskom cipusu iz Argirunta (kat. br. 37) i još jednom u Rimu (*Metinius Aper*; *mil. coh. I pr.*, *CIL* 6, 2438) (G. ALFÖLDY, 1969, 99, s.v.).

Ovim je imenom u Liburniji imenovan neki Nilus (kat. br. 37), koji je podjednako mogao biti komemorator kao i pokojnik; međutim, kako se cipus datira u kasni principat,¹⁹³ kad se rjeđe može očekivati navođenje pokojnika u nominativu,¹⁹⁴ čini se vjerojatnijim da je ipak bio komemorator. S obzirom na rasprostranjenost imenâ iz njegova imenovanja, moguće je da je porijeklom bio iz Italije ili neke od zapadnih provincija,¹⁹⁵ a budući da nema navedenu

can be made on whether he was of native or immigrant origin as well as whether he was a peregrine or a citizen (either Latin or Roman). His first name inscribed on the monument in Dative, *Tito*, could be an unabbreviated form of the Roman *praenomen*,¹⁸⁸ the native personal name placed in the first position (similar to a number of other examples in the autochthonous nomenclature),¹⁸⁹ or perhaps even a *nomen gentile Titius*.

MEDULIUS/MEDULLIUS: *Nomen gentile* has been known almost exclusively from Lower Pannonia, twice as *Medulius*¹⁹⁰ and once as *Medullius*.¹⁹¹

The deceased *Q. Medulius Ursio* mentioned on the Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 54) was certainly named with that *nomen gentile*. The fact that the name *Medulus/Medullus* occurs as a cognomen and not as a *nomen gentile* clearly speaks in favor of such interpretation of his name.¹⁹² Almost exclusive distribution of that nomen on the territory of Lower Pannonia would indicate he was also of Pannonian origin. Naming

¹⁹² V. A. MÓCSY, 1983, 184, I. KAJANTO, 1965, 40, 48, 182, 488-381; usp. i A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2076.

¹⁹³ G. ALFÖLDY, 1969, 99, 253, ss.vv. *Metinius*, *Nilus*.

¹⁹⁴ G. ALFÖLDY, 1969, 28-29; usp. J.-M. LASSÈRE, 2005, 235.

¹⁹⁵ G. ALFÖLDY, 1969, 99, s.v. *Metinius* smatra da je pretorijanac *Aper* u Rimu mogao biti porijeklom iz Argirunta, što, naravno, ne mora značiti da su *Metinii* liburnski starosjedioci toga mjesta.

¹⁸⁸ Cf. G. ALFÖLDY, 1969, 312-313, s.v. *Titus*.

¹⁸⁹ On such naming patterns see A. KURILIĆ, 1999, 79ff., 84ff., 87ff. and 111ff.

¹⁹⁰ *CIL* 3, 3644 = 10576; *TitAq* 2, 1010. However, B. NEDVED (1992, 196, no. 61 = *Medullii* [sic!]) states that *Medulus* is Italic *nomen gentile*, but does not mention any examples or other evidence in literature; I was not able to find such name in the available literature.

¹⁹¹ *CIL* 3, 4083.

¹⁹² See A. MÓCSY, 1983, 184, I. KAJANTO, 1965, 40, 48, 182, 488-381; cf. also A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2076.

filijaciju nije moguće sa sigurnošću odrediti njegov građansko-pravni status, pa je podjednako mogao biti kako slobodnorodeni rimski građanin tako i oslobođenik.

MINICIUS: ime je svugdje dosta rašireno, a osobito u Italiji; u Dalmaciji ga uglavnom uglavnom Italici (G. ALFÖLDY, 1969, 100, s.v.). U Liburniji je poznat s tek dvije potvrde,¹⁹⁶ od kojih ni jedna ne pripada starijima članovima stanovništvu; naprotiv, jedan od Minicija s područja Liburnije je *Sex. Minicius Faustinus Severus*, konzul 127. god. po Kr., potomak istaknute familije *Iulii* iz Ekvuma kojemu je u Burnumu podignut počasni natpis.¹⁹⁷

Liburnski cipus oštećen u gornjem dijelu, vjerojatno iz Zadra ili Nina (kat. br. 65) postavio je M. Minicius svojoj *delicatae* Izidori. Njegova imenâ upućivala bi prije na oslobođenički status nego na italско ili orijentalno porijeklo; s obzirom na distribuciju imena u Liburniji, možda bi se čak moglo pomišljati na to da je Zosim bio oslobođenik gore spomenutoga senatora Minicija Faustina (ili nekog drugog člana njegove familije).

NOVIUS: nomen je čest naročito u južnoj Galiji, ali je svugdje raprostranjen (G. ALFÖLDY, 1969, 103, 295, s.v. Novia). U Liburniji je ovo ime za sada poznato samo s

pattern confirms he was a Roman citizen, and the lack of filiation in it prevents us to conclude more precisely whether he was a freeborn citizen or a freedman.

METINIUS: Nomen is confirmed only twice: on a Liburnian cippus from *Argyruntum* (cat. no. 37) and on a monument in Rome (*Metinius Aper, mil. coh. I pr., CIL 6, 2438*) (G. ALFÖLDY, 1969, 99, s.v.).

In Liburnia one *Nilus*, who might have been either a commemorator or a deceased, was named with it (cat. no. 37); however, as the cippus is dated in the late Principate,¹⁹³ when it was less common to inscribe a deceased's name in nominative,¹⁹⁴ it seems more likely he was a commemorator. Considering the distribution of names from his nomenclature, it is possible he came from Italy or some of the Western provinces,¹⁹⁵ and since he does not mention the filiation, it is not possible to determine with certainty his civic status, and therefore he might have been either a freeborn Roman citizen or a freedman.

MINICIUS: The name is widespread everywhere, especially in Italy; in Dalmatia it is usually associated with Italics (G. ALFÖLDY, 1969, 100, s.v.). In Liburnia only two records

¹⁹⁶ A. KURILIĆ, 1999, 355.

¹⁹⁷ *CIL* 3, 2830=9891 (i str. 1036; i str. 2328¹²); A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2167; usp. i A. KURILIĆ, 1999, 60-61 (bilj. 102), 156; A. KURILIĆ, 2004, 60-61 sa starijom literaturom za ovog senatora porijeklom iz Dalmacije.

¹⁹³ G. ALFÖLDY, 1969, 99, 253, ss.vv. *Metinius, Nilus*.

¹⁹⁴ G. ALFÖLDY, 1969, 28-29; cf. J.-M. LASSÈRE, 2005, 235.

¹⁹⁵ G. ALFÖLDY, 1969, 99, s.v. *Metinius*, thinks that the praetorian *Aper* in Rome might have been from *Argyruntum*, which, of course, does not have to mean that the *Metinii* were autochthonous Liburnian inhabitants of that town.

dvije potvrde (ali samo jednom sa sigurnošću; v. kat. br. **53**),¹⁹⁸ i to oba puta s liburnskih cipusa. Smatra se da ga u Liburniji treba povezati s doseljenim stanovništvom.¹⁹⁹

Novia Severa je komemoratorica svom mužu M. Magiju Galati na liburnskom cipusu iz Zadra (kat. br. **53**). Sudeći po imenima i imenskom obrascu dalo bi se zaključiti da je bila rimska građanka (bilo slobodnorodena bilo oslobođenica), i to vjerojatnije doseljeničkog porijekla iz Italije ili Galije nego starosjedilačkog.²⁰⁰

Ime je možda još zabilježeno na jednom natpisu iz Barbata na otoku Rabu (kat. br. **74**).

OCTAVIUS: nomen je svugdje vrlo raširen, osobito u sjevernoj Italiji; u Dalmaciji ga nose Italic, a kasnije i Orijentalci; u Liburniji ga osim doseljenika nosi i domorodačko liburnsko stanovništvo (G. ALFÖLDY, 1969, 104, s. v.).²⁰¹ Na području Liburnije Oktaviji su najbrojniji na području Nadina²⁰² gdje pripadaju gradskoj eliti, i to u nekoliko zasebnih familija koje su čvrsto bile međusobno vezane bračnim vezama, jednako kao i s pripadnicima autohtonih obitelji.²⁰³ Ime nosi i ugledni pravnik Trajanova doba bogate vojne i civilne karijere, *C. Octavius Tadius*

are known,¹⁹⁶ of which neither belong to the autochthonous population; on the contrary, one of the *Minicii* from the territory of Liburnia was *Sex. Minicius Faustinus Severus*, consul in 127. A.D., the descendant of the prominent *Iulii* from *Aequum*, to whom an honorary inscription was erected in Burnum.¹⁹⁷

Liburnian cippus, probably from Zadar or Nin (cat. no. **65**), damaged in the upper section, was raised by *M. Minicius* to his *delicata Isidora*. His name would point more towards a freedman status than to an Italic or Oriental origin; considering the distribution of names in Liburnia, perhaps even the idea that *Zosimus* was a freedman of aforementioned senator *Minicius Faustinus* (or some other member of his familia) might be considered.

NOVIUS: Nomen is especially frequent in Southern Gaul, but can be found everywhere (G. ALFÖLDY, 1969, 103, 295, s.v. *Novia*). There are only two records of that name known from Liburnia (but only one with certainty; see cat. no. **53**),¹⁹⁸ and both are found on Liburnian cippi. It is considered to be connected with the immigrant population in Liburnia.¹⁹⁹

Novia Severa was a commemorator to her husband *M. Magius Galata* on a Liburnian cippus from Zadar (cat. no. **53**). Considering

¹⁹⁸ A. KURILIĆ, 1999, 356.

¹⁹⁹ A. KURILIĆ, 1999, 64, 180.

²⁰⁰ A. KURILIĆ, 1999, 64, 180.

²⁰¹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 222 i dalje.

²⁰² A. KURILIĆ, 1999, 222.

²⁰³ A. KURILIĆ, 2008, 92-94; usp. A. KURILIĆ, 1999, 222 i dalje.

¹⁹⁶ A. KURILIĆ, 1999, 355.

¹⁹⁷ *CIL* 3, 2830=9891 (and p. 1036; and p. 2328¹²); A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2167; cf. also A. KURILIĆ, 1999, 60-61 (note 102), 156; A. KURILIĆ, 2004, 60-61 with older literature about this senator of Dalmatian origin.

¹⁹⁸ A. KURILIĆ, 1999, 356.

¹⁹⁹ A. KURILIĆ, 1999, 64, 180.

Tossianus L. Iavolenus Priscus, za kojega se smatra da je mogao biti potomak nadinskih Oktavija, a kojemu je u južnoj Liburniji postavljen počasni spomenik.²⁰⁴

Donekle iznenađuje da nadinski Oktaviji nisu u većoj mjeri odabirali liburnski cipus za nadgrobni spomenik. To je za sada poznato samo jednom, kada je on obilježio mjesto ukopa *Octaviae C. f. Quintilliae* (kat. br. 35). Spomenik joj je postavila njejna majka Julija Paula. Njihovi imenski obrasci jasno svjedoče da su obje bile slobodnorodne rimske građanke, a imenâ ukazuju na to da su obje vjerojatno bile romanizirane Liburnke.

OPPIUS: nomen je svugdje vrlo čest, naročito u sjevernoj Italiji i Liburniji, u kojoj se javlja i kod autohtonog stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 105, s.v. Oppius/Opius; A. KURILIĆ, 2002, 140).

Tim je nomenom imenovana pokojnica s liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. 20) *Oppia L. f. Paullina* čiji imenski obrazac svjedoči o tome da je raspolagala rimskim građanskim pravom, i to kao slobodnorodena građanka, a distribucija imenâ bi ukazivala na mogućnost da je bila romanizirana Liburnka, ukoliko nije bila pripadnica doseljeničke italske familije. Nije zabilježeno tko je bio osoba zadužena za postavljanje spomenika.

²⁰⁴ *CIL* 3, 9960 (2864) (i str. 1062, add. ad n. 2864, i str. 2168, suppl. add. ad n. 9960=2864); A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1891; za Javolena Priska v. A. KURILIĆ, 1999, 51-52 (bilj. 88), 223 i d.; A. KURILIĆ, 2008, 93.

the names and naming patterns it could be concluded she was a Roman citizen (either a freeborn or a freedwoman), and more likely of immigrant origin from Italy or Gaul than of autochthonous origin.²⁰⁰

The name might have been also recorded on an inscription from Barbat on the island of Rab (cat. no. 74).

OCTAVIUS: Nomen is widespread everywhere, especially in Northern Italy; in Dalmatia mostly Italics and later Orientals carried it; in Liburnia, besides immigrants, the native Liburnian population also had it (G. ALFÖLDY, 1969, 104, s. v.).²⁰¹ On the territory of Liburnia the *Octavii* were most numerous in the Nadin area,²⁰² where they belonged to city's elite, divided into several separate familiae that were tightly interconnected by marriage, and also connected with members of autochthonous families.²⁰³ The prominent lawyer from Traianus' era, with rich military and civilian career, *C. Octavius Tadius Tossianus L. Iavolenus Priscus*, also bore this name, and he is considered to be the descendant of Nadin's *Octavii* who had an honorary monument raised for him in Southern Liburnia.²⁰⁴

²⁰⁰ A. KURILIĆ, 1999, 64, 180.

²⁰¹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 222ff.

²⁰² A. KURILIĆ, 1999, 222.

²⁰³ A. KURILIĆ, 2008, 92-94; cf. A. KURILIĆ, 1999, 222ff.

²⁰⁴ *CIL* 3, 9960 (2864) (and p. 1062, add. ad n. 2864, and p. 2168, suppl. add. ad n. 9960=2864); A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1891; on Javolenus Priscus see A. KURILIĆ, 1999, 51-52 (note 88), 223f.; A. KURILIĆ, 2008, 93.

Oppia L. f. Procla s liburnskog cipusa s otoka Krka (kat. br. **11**) svojim se imenovanjem određuje kao slobodnorodena rimska građanska, dok rasprostranjenost obaju njenih imenâ ukazuje na vjerojatnost da je bila romanizirana Liburnka.

P()

Nomenom skraćenim samo na siglu P imenovana je pokojnica (*P. Q. f. Secunda*) s liburnskog cipusa s otoka Krka (kat. br. **47**). Obično se ona razrješuje u *Publia*, ali bez ikakvih osobitih argumenata,²⁰⁵ iako to i nije neki osobito često rasprostranjeni nomen.²⁰⁶ Na natpisima Liburnije nije niti jednom potvrđen, već na jednom natpisu iz Donje Panonije koji je bio podignut osobi koja je mogla biti s otoka Raba.²⁰⁷ S obzirom na toliko snažno reduciranje imena, ne može se očekivati da je Sekunda bila imenovana rijetkim ili stranim imenom, već naprotiv, da je nosila neko vrlo dobro poznato i rašireno ime; za sada su mi s otoka Krka poznata samo dva imena te vrste koja počinju slovom P: rimsko gentilno ime *Pitius* (dekurion grada Krka koji je po svoj prilici bio stranog, italiskog porijekla)²⁰⁸ te latinizirano domorodačko kolektivno ime

²⁰⁵ V. G. ALFÖLDY, 1969, 113, 291, ss.vv. Publius, Secundus: Publia Q. f. Secunda.

²⁰⁶ G. ALFÖLDY, 1969, 113, 291, ss.vv. Publius: Publius je kao gentilicij rasprostranjen u sr. Italiji i Hispaniji a drugdje rijetko, - u Dalmaciji Italici.

²⁰⁷ CIL 3, 10541 (3582); A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2849.

²⁰⁸ CIL3, 3128 (i str. 1648); A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1296.

It is somewhat surprising that Nadin's *Octavii* did not choose the Liburnian cippus in greater number as their tombstones. For now there is only one such example, when the Liburnian cippus marked the place of *Octavia C. f. Quintillia*'s burial (cat. no. **35**). The monument was erected by her mother *Iulia Paula*. Their naming patterns clearly suggest they were both freeborn Roman citizens, and their names imply they were also probably Romanized Liburnians.

OPPIUS: Nomen is common everywhere, especially in Northern Italy and Liburnia, where it is found among autochthonous population as well (G. ALFÖLDY, 1969, 105, s.v. Oppius/Opius; A. KURILIĆ, 2002, 140).

Oppia L. f. Paullina, the deceased on the Liburnian cippus from *Asseria* (cat. no. **20**), bore that name; her naming pattern confirms she was a freeborn Roman citizen and the distribution of names would indicate the possibility of her being a Romanized Liburnian, unless she was a member of immigrant Italic familia. The person in charge of raising the monument was not recorded.

Oppia L. f. Procla on the Liburnian cippus from the island of Krk (cat. no. **11**) was determined to be a freeborn Roman citizen according to her nomenclature, while the distribution of both of her names indicated she was probably a Romanized Liburnian.

P()

The deceased *P. Q. f. Secunda* was named with the nomen abbreviated to a single letter (P) on the Liburnian cippus from the island of Krk (cat. no. **47**). Usually the *sigla* is restituted

Patalius s poznatog kasnorepublikanskog natpisa o gradnji dijela krčkih bedema.²⁰⁹ Nomen je, osim toga, mogao biti i neki drugi s početkom na P-, kao npr., da nabrojim samo neke od najčešćih: *Petronia*, *Petil(l)ia*, *Pomponia*, *Publicia*, itd.²¹⁰ S obzirom na izostanak tog podatka, može se samo zaključiti da je *Secunda* sigurno bila slobodnorodena rimska građanka, možda došljačkog, a možda domorodačkog porijekla.²¹¹

PAPIRIUS: nomen je svugdje vrlo raširen, naročito u sjevernoj i srednjoj Italiji; u Dalmaciji ga prvenstveno nose Italici s oslobođenima (G. ALFÖLDY, 1969, 107, s.v.). Ime je potvrđeno na samo nekoliko spomenika u Liburniji, i to gotovo isključivo u Aseriji.²¹² I ondje se nositelji tog imena, kao i u ostatku Dalmacije, vjerojatno treba povezati s doseljenim italiskim stanovništvom i njihovim oslobođenima.²¹³

Jednoj osobi s tim nomenom postavljen je liburnski cipus u Aseriji (kat. br. 40). Tekst je slabo čitljiv, ali se čini da je ovaj Papirije nosio prenoimen *Lucius* te da je bio

into *Publia*, but with no plausible arguments,²⁰⁵ despite the fact that this is not a widespread nomen.²⁰⁶ It was never attested on the Liburnian inscriptions but on the inscription from the Lower Pannonia which was erected for a person that might have been originally from the island of Rab.²⁰⁷ Considering the radical reduction of the name, it can not be expected for *Secunda* to have had a rare and foreign name. On the contrary, she must have had a well known and widespread name; for now only two such names, beginning with letter P, are known to me from the island of Krk: a Roman *nomen gentile Pitius* (decurion of the city of Krk who was in all likelihood of foreign Italic origin)²⁰⁸ and Latinized native collective name *Patalius* from the well known late republican inscription on the construction of section of Krk's fortifications.²⁰⁹ Besides, it might be some other nomen beginning with P-, like e.g., to name only some of the most common ones: *Petronia*, *Petil(l)ia*, *Pomponia*, *Publicia*, etc.²¹⁰ Considering the

²⁰⁹ *CIL* 3, 13295; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2475.

²¹⁰ Nomen *Petronius* zastupljen je s 9 potvrda na liburnskim natpisima, *Publicius*, *Petil(l)ius* i *Pomponius* imaju po pet potvrda u Liburniji, *Plotius* i *Pomponius* po četiri,; v. indeks kod A. KURILIĆ, 1999, 358-360.

²¹¹ I. FADIĆ (1989, 54, br. 5) smatra da je ipak možda bila Liburnka.

²¹² Za tri potvrde iz Aserije, v. A. KURILIĆ, 2006a, 41 i d., a četvrta je potvrda iz Burnuma (*CIL* 3, 14321²⁴ = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2162).

²¹³ Usp. A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

²⁰⁵ G. ALFÖLDY, 1969, 113, 291, ss.vv. *Publius*, *Secundus*: *Publia* Q. f. *Secunda*.

²⁰⁶ G. ALFÖLDY, 1969, 113, 291, ss.vv. *Publius*: *Publius* is as a gentilicum well distributed in the Central Italy and Hispania but in other territories rarely – in Dalmatia it was borne by Italics.

²⁰⁷ *CIL* 3, 10541 (3582); A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2849.

²⁰⁸ *CIL* 3, 3128 (and p. 1648); A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1296.

²⁰⁹ *CIL* 3, 13295; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2475.

²¹⁰ Nomen *Petronius* is documented with 9 examples in Liburnian inscriptions, *Publicius*, *Petil(l)ius* and *Pomponius* have 5 occurrences in Liburnia, *Plotius* and *Pomponius* four,; see index at A. KURILIĆ, 1999, 358-360.

sin nekog Gaja, što bi ukazivalo na to da je bio rimski građanin (ukoliko ipak nije bio oslobođenik).²¹⁴ Možda je nosio i kognomen, pa bi tada bilo puno lakše raspravljati o njegovoj etničkoj pripadnosti; za sada se može tek približno pretpostavljati da je pripadao doseljeničkoj italjskoj porodici.

Otac L. Papirije Didim postavio je u Aseriji liburnski cippus sebi za života i svome sinu, L. Papiriju Rufu (kat. br. 58). Očeva kognomen grčkog porijekla ukazivao bi na mogućnost da je bio oslobođenik, a ne slobodnorodeni rimski građanin, dok je njegov sin mogao biti *ingenuus*. Njihovo je porijeklo stoga teško definirati.²¹⁵

PETILIUS/PETILLIUS: nomen je svugdje rasprostranjen, a naročito u sjevernoj i srednjoj Italiji; u Dalmaciji ga nose Italici, a u Liburniji i osobe starosjedilačkog porijekla (G. ALFÖLDY, 1969, 108, s.v.); doduše, ime nosi samo jedna romanizirana Liburnka (kat. br. 6) naspram pet (ili šest) drugih osoba čija etnička pripadnost nije tako očita.²¹⁶

Taj je nomen na liburnskim cippusima nosila jedna Maksima (kat. br. 6, Nin), koja se, kao što je to gore istaknuto, sigurno može odrediti kao autohtona Liburnka zahvaljujući tomu što u svom imenovanju, u

lack of that information, it can only be concluded that *Secunda* was certainly a freeborn Roman citizen, maybe of immigrant and maybe of autochthonous origin.²¹¹

PAPIRIUS: Nomen is widespread everywhere, especially in Northern and Central Italy; in Dalmatia it is primarily associated with Italics and their ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 107, s.v.). The name was attested on several monuments in Liburnia, and is almost exclusively found in Aseria.²¹² Here, like in the rest of Dalmatia, the bearers of that name should probably be connected with immigrant Italic population and their freedmen/freedwomen.²¹³

Liburnian cippus in Asseria was erected for one person with that nomen (cat. no. 40). The text is difficult to read, but it seems that this *Papirius* had praenomen *Lucius* and was a son of a certain Gaius, which would indicate he was a Roman citizen (unless he was a freedman).²¹⁴ Perhaps he had a cognomen as well, which would facilitate the designation of his ethnicity; for now we can only assume he belonged to the immigrant Italic familia.

The father, *L. Papirius Didimus*, erected, during his lifetime, a Liburnian cippus in

²¹⁴ Među oslobođenike ga uvršta I. FADIĆ, 1990, 237; vjerojatno tumačeći slovo R koje se donosi na kraju 2. retka kao pogrešku za L. Oblik tog slova, međutim, navodi me više na pomisao da je tu trebalo stajati slovo F, a ne L.

²¹⁵ Usp. I. FADIĆ, 2006, 87, A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

²¹⁶ Za popis Petilija u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 358-159.

²¹¹ I. FADIĆ (1989, 54, no. 5) thinks she might have been a Liburnian.

²¹² On the three records from Asseria see A. KURILIĆ, 2006a, 41ff., and the fourth is from Burnum (*CIL* 3, 14321²⁴ = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2162).

²¹³ Cf. A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

²¹⁴ I. FADIĆ, 1990, 237; includes him among the freedmen, probably by interpreting the letter R, written at the end of the second line, as an error for letter L. The shape of that letter, however, leads me more towards the conclusion that the letter F was written there and not letter L.

patronimiku donosi neskrraćeno liburnsko ime oca (*Volso*). Ukoliko je neki od trojice Julija kojima je postavila taj nadgrobni cippus bio njen sin, onda se i on može smatrati (barem dijelom) starosjedilačkog liburnskog porijekla.

Na liburnskom cippusu iz Aserije (kat. br. 19) pokojnik je nosio isti taj nomen, ali bez geminate: *L. Petilius Celer*; isti je nomen zacijelo nosila i njegova sestra koja je spomenik postavila, no ona je radije ostala anonimna. S obzirom na to da za taj nomen sigurno potvrđeno da ga nose i liburnski starosjedoci kod kojih je bio omiljen i kognomen *Celer*, lako je moguće da je i ovaj nositelj toga gentilnoga imena bio liburnskoga starosjedilačkog porijekla.

PETRONIUS: nomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, pa i na Istoku; u Dalmaciji ga u ranom principatu prvenstveno nose Italici s oslobođenicima, a u Liburniji još i osobe autohtonog porijela, dok ga u kasnom principatu nose i Orijentalci (G. ALFÖLDY, 1969, 108, s.v.).

Nomen *Petronius* je razmjerno čest na natpisima Liburnije,²¹⁷ a na liburnskom cippusu iz kolonije *Iader* (kat. br. 51) nosi ga neki *Q. Petronius Gallio* čiji kognomen ukazuje na to da je po svoj prilici potjecao iz sjeverne Italije.²¹⁸ Imenski obrazac upućuje na to da je bio rimski građanin, i to najvjerojatnije slobodno rođeni.

PLAETORIUS: nomen je svugdje rasprostranjen i vrlo je vjerojatno da je nastalo od

Asseria for himself and his son *L. Papirius Rufus* (cat. no. 58). Father's cognomen of Greek origin would indicate the possibility he was a freedman, and not a freeborn Roman citizen, while his son might have been an *ingenuus*. Their origin is therefore hard to determine.²¹⁵

PETILIUS/PETILLIUS: Nomen is widespread everywhere, especially in Northern and Central Italy; in Dalmatia it was borne by Italics, and in Liburnia by the people of autochthonous origin as well (G. ALFÖLDY, 1969, 108, s.v.); however, only one Romanized Liburnian had that name (cat. no. 6) in comparison to five (or six) other people whose ethnicity is not so clearly defined.²¹⁶

One *Maxima* had that nomen inscribed on Liburnian cippus (cat. no. 6, Nin); she, as was pointed out before, can certainly be identified as an autochthonous Liburnian, due to her nomenclature i.e. her father's unabbreviated Liburnian name (*Volso*) written as the patronymic. If any of the three *Iulii*, to whom she raised that tombstone cippus, was her son, then he could be considered to be (at least partly) of autochthonous Liburnian origin.

The deceased on the Liburnian cippus from *Asseria* (cat. no. 19) also had that nomen, but without the reduplicated consonant: *L. Petilius Celer*; his sister, who raised the monument, must also have had that nomen, but she rather remained anonymous. Considering that autochthonous Liburnians certainly used to bear that nomen and that the

²¹⁷ Za sada sam registrirala devet potvrda tog nomena (A. KURILIĆ, 1999, 359).

²¹⁸ Usp. G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v. *Gallio*.

²¹⁵ Cf. I. FADIĆ, 2006, 87, A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

²¹⁶ On the list of *Petilii* in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 358-159.

osobnog imena *Plaetor* dobro poznatoga u sjevernojadranskoj imenskoj skupini, osobito na području Veneta; međutim, dok se ime *Plaetor* kod Liburna javlja u sprezi s drugim liburnskim imenima, to isto još nije zamijećeno uz gentilicij *Plaetorius*, pa je podjednako moguće da ga u Liburniji (kao i u cijeloj Dalmaciji) nose i starosjedioci i doseljenici.²¹⁹

Ime nose otac i kći s liburnskog cipusa iz Alverije (kat. br. 13), *T. Plaetorius Victor* i *Plaetoria T. f. Maximilla*. Sudeći prema raspostranjenosti imenâ, mogli bi biti pripadnici romanizirane domaće obitelji. Oboje su bili rimski građani, pri čemu je iz kćerina imenskog obrasca jasno da je ona bila slobodnorodena, dok se to za oca ne može sa sigurnošću tvrditi.

RUBRIUS: nomen je rasprostranjen u Italiji i na zapadu, ali se svugdje javlja; nositelji tog nomena u Aseriji su osobe domaćeg porijekla (G. ALFÖLDY, 1969, 116, s.v.).²²⁰ Nove epigrafske potvrde još su jednom pokazale da je u rimskoj Dalmaciji nomen najgušće koncentriran u Aseriji.²²¹

²¹⁹ A. KURILIĆ, 2002, 141; usp. i G. ALFÖLDY, 1969, 109, s.v., koji smatra da ga u rimskoj Dalmaciji po svoj prilici nosi domaće stanovništvo.

²²⁰ Dvoje od aserijatskih Rubrija sigurno su bili liburnskog starosjedilačkog porijekla, o čemu svjedoče neskraćena liburnska imena očeva u njihovim patronimicima (*Apli f.*: *AE* 2007, 1108; *Ceuni f.*: *ILLug* 868), no to ne mora značiti da to vrijedi i za sve ostale nositelje tog nomena.

²²¹ Usp. I. FADIĆ, 2004, 85-87 (ondje, on navodi da je u Aseriji tim imenom imenovano pet osoba, no samo su tri od njih i poimence spomenute, dok su ostale dvije rekonstruirane iz filijacija); druge dvije potvrde Rubrija su iz Zadra ili s njegova područja (*CIL* 3, 10011 i *ILLug* 2880).

cognomen *Celer* was common among them as well, it is quite possible that the bearer of this *nomen gentile* was of Liburnian autochthonous origin.

PETRONIUS: Nomen is widespread everywhere, even in the East; during the early Principate in Dalmatia it was mostly borne by Italics and their ex-slaves, and in Liburnia people of autochthonous origin as well, while during the late Principate it was also attested among the Orientals (G. ALFÖLDY, 1969, 108, s.v.).

Nomen *Petronius* is relatively frequent in the Liburnian inscriptions,²¹⁷ and on the Liburnian cippus from the colony of Iader (cat. no. 51) one *Q. Petronius Gallio*, whose cognomen indicates he was most likely from Northern Italy by origin, had that nomen.²¹⁸ Naming pattern indicates he was a Roman citizen, and most likely a freeborn one.

PLAETORIUS: Nomen is common everywhere and it is highly likely it was created from the personal name *Plaetor*, well known in the Northern Adriatic onomastic group, especially in the Venetic region; however, while among the Liburnians the name *Plaetor* occurs connected with other Liburnian names, the same has not been confirmed for gentilicium *Plaetorius*, and is equally possible that natives as well as immigrants were named with it in Liburnia (as well as in the entire Dalmatia).²¹⁹

²¹⁷ For now, I documented nine occurrences of that nomen (A. KURILIĆ, 1999, 359).

²¹⁸ Cf. G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v. *Gallio*.

²¹⁹ A. KURILIĆ, 2002, 141; cf. also G. ALFÖLDY, 1969, 109, s.v., who thinks that autochthonous people were named with it in Roman Dalmatia.

Jedan je liburnski cipus iz Aserije (kat. br. 21) postavljen Rubriji Maksimili, za koju se na osnovi imenskog obrasca može smatrati da je raspolagala rimskim građanskim pravom. Postoje neke diskretne indicije (kao što je njen kognomen) da je ona mogla biti romanizirana Liburnka, no ipak se ne bi smjela u potpunosti isključiti mogućnost da je bila došljakčkog italskog porijekla.

Rubria Q. f. Rufina postavila je liburnski cipus samoj sebi u Aseriji (kat. br. 4). Njen imenski obrazac jasno svjedoči da je bila slobodnorodena rimska građanka. Zahvaljujući nedavnom sretnom nalazu još jednog liburnskog cipusa koji je podigla svom ocu (kat. br. 3), romaniziranom Liburnu Kvintu Rubriju Rufu, Aplovom sinu, nema mjesta sumnji da je bila domorodačkog liburnskog porijekla jer se ono jasno očituje u imenu njena djeda - *Aplus* - smještenom u neskracenom obliku na mjestu filijacije njena oca.

SEMPRONIUS: nomen je svugdje vrlo čest pa i na Istoku; čest je i u Dalmaciji, i to, tijekom kasnog principata uglavnom u Salonu te po jednom u Promoni i u Liburniji, dok je iz ranog principata zabilježen s dva spomenika iz Liburnije i jednog s nepoznatog nalazišta (G. ALFÖLDY, 1969, 119, s.v.)

L. Sempronius Rufus Iuvenalis se spominje tek posredno na jednom liburnskom cipusu iz Bibinja, s teritorija kolonije Iader (kat. br. 70), i to samo u imenovanju njegove robinje Fortine. Budući da su njegovi nomen i jedan od kognomena (Juvenal) na području Dalmacije uglavnom prisutni na području Salone, možda je i on potjecao iz provincijalnog glavnog grada. O njemu

The father and daughter on the Liburnian cippus from Alveria (catal no. 13), *T. Plaetorius Victor* and *Plaetoria T. f. Maximilla*, had that name. According to the distribution of names, they could have been members of Romanized autochthonous family. Both were Roman citizens, but the daughter's nomenclature indicates she was freeborn, while the same can not be defined with certainty for her father.

RUBRIUS: Nomen is widespread in Italy and in the West, but can be found everywhere; autochthonous people had that nomen in *Asseria* (G. ALFÖLDY, 1969, 116, s.v.).²²⁰ New epigraphic finds have once again proven that, in Roman Dalmatia, this nomen was most densely concentrated in *Asseria*.²²¹

One Liburnian cippus from *Asseria* (cat. no. 21) was raised for *Rubria Maximilla*, who according to her naming pattern, might have been a Roman citizen. Some discrete indications (such as, her cognomen) exist for that that she might have been a Romanized Liburnian, however the possibility that she was of immigrant Italic origin should not be completely discarded.

²²⁰ Two of the Rubrii from *Asseria* were certainly of Liburnian autochthonous origin, which is confirmed by their father's unabbreviated Liburnian names in the position of patronymic (*Apli f.*: *AE* 2007, 1108; *Ceuni f.*: *ILLug* 868), but this does not have to apply to all other bearers of that nomen.

²²¹ Cf. I. FADIĆ, 2004, 85-87 (there he claims that five people were named with that name in *Asseria*, but only three of them are mentioned by name, while other two were reconstructed from the filiation); other two occurrences of Rubrii are from Zadar or its wider area (*CIL* 3, 10011 and *ILLug* 2880).

se ne zna puno više, već se tek smije pretpostaviti da je bio (slobodnorodeni) rimski građanin, gospodar troje robova koji su uspjeli steći dovoljan pekulij da bi roditelji svojoj kćeri Fortini mogli postaviti jedan od skupljih tipova nadgrobnih spomenika, pa je zacijelo i on sam bio čovjek sa znatnim imetkom.

SEXTILIUS: nomen je naročito rasprostranjen u Italiji i na Zapadu; u Dalmaciji ga zacijelo većinom nose Italici (G. ALFÖLDY, 1969, 121, s.v.). U Liburniji je ime potvrđeno u imenovanju samo dviju osoba, od kojih ni jedna ne iskazuje očitu povezanost s domorodačkim stanovništvom, pa su podjednako mogle pripadati doseljeničkom i romaniziranom starosjedilačkom stanovništvu.²²²

Tim je nomenom imenovana *Sextilia Procula* sa spomenika iz Korinija (kat. br. 30) na kojem je navedeno četiri generacije familije Kalpurnijâ. Njen nomen bi ukazivao na nježno italsko porijeklo, dok su njen kognomen često nosili i romanizirani Liburni. S obzirom na to da u imenovanju ne navodi filijaciju, mogla bi biti kako oslobođenica tako i slobodnorodena rimska građanka.

TITIENUS: jedina potvrda tog nomena u rimskoj Dalmaciji je na liburnskom cipusu iz agera kolonije Iader. Ime je rasprostranjeno u Italiji, naročito u Etruriji (I. FADIĆ, 1995, 16-17).

P. Titienus Nepos postavio je u Luci liburnski cipus svojoj ženi Helviji Saturnini

Rubria Q. f. Rufina erected the Liburnian cippus to herself in *Asseria* (cat. no. 4). Her naming pattern clearly proves she was a freeborn Roman citizen. Owing to the recent auspicious find of another Liburnian cippus she raised for her father (cat. no. 3), a Romanized Liburnian, *Q. Rubrius Rufus*, the son of *Aplus*, there is no doubt she was of autochthonous Liburnian origin, as is easily read in her grandfather's name, *Aplus*, written in the unabbreviated form in the position of her father's filiation.

SEMPRONIUS: Nomen is quite common everywhere, even in the East; it is frequently found in Dalmatia, that is, during the late Principate it was used mostly in Salona, and one confirmation has been found in Promona and Liburnia, while two monuments from Liburnia and one of unknown origin were recorded belonging to the early Principate (G. ALFÖLDY, 1969, 119, s.v.).

L. Sempronius Rufus Iuvenalis is only indirectly mentioned on one Liburnian cippus from Bibinje within the territory of the colony of *Iader* (cat. no. 70), and only in the nomenclature of his slave, Fortina. Considering that, in the territory of Dalmatia, his nomen and one of the cognomen (*Iuvenalis*) were mostly present in the territory of Salona, perhaps he also came from the capital city of province. Nothing more is really known about him, but it can be assumed he was a (freeborn) Roman citizen, the master of three slaves who were able to acquire large enough *peculium* to be able, as parents, to erect one of the most expensive variants of tombstones for their daughter Fortina,

²²² A. KURILIĆ, 1999, 48, 64, 363.

(kat. br. 50). S obzirom na distribuciju imena i na imenski obrazac koje nosi, može se pretpostaviti da je bio rimski građanin (i to vjerojatnije slobodnorodeni nego oslobođenik) koji je u Luku stigao izravno iz Italije ili preko obližnjeg Jadera.²²³

*TITUVIUS - v. osobno ime Titua.

TROSIUS: nomen se smatrao "ilirskim", odnosno "venetskim", no, vrlo je čest u sjevernoj Italiji (gdje potvrde pretežu u Istriji); samo je sporadično potvrđen u srednjoj i južnoj Italiji, Noriku, Makedoniji i Galiji, i to vjerojatno isključivo kod osoba sjevernitalijskog porijekla; njegovi nositelji u Nadinu i Aseriji se smatraju pripadnicima liburnskog domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 129, s.v.), no, to nije uvijek moguće pouzdano dokazati, kako zorno pokazuju svi sljedeći primjeri.²²⁴

Liburnski cipus iz Aserije (kat. br. 9) procijenjen na vrlo visoku vrijednost (razred 8)²²⁵ svom je sinu Titu Leliju Maksimu postavila *Trosia Severa*. Nedostatak filijacije kako kod majke tako i kod sina zacijelo je već rezultat mode u imenovanju,²²⁶ nego kakve druge namjere (npr. sakrivanja oslobođeničkog statusa), pa bi ih oboje stoga trebalo smatrati rimskim građanima.

Na jednom najvjerojatnije nedovršenom liburnskom cipusu iz Aserije (kat. br. 75) na

and therefore he himself must have been a wealthy man.

SEXTILIUS: Nomen is particularly widespread in Italy and in the West; in Dalmatia Italics must have usually had it (G. ALFÖLDY, 1969, 121, s.v.). The name was confirmed solely in Liburnia in the nomenclature of two persons, neither of whom expressed a visible connection with autochthonous people, and therefore they could have belonged either to the immigrant or to the Romanized native population.²²²

Sextilia Procula was named with that nomen (cat. no. 30) on the monument from *Corinium* where four generations of *Calpurnii* were recorded. Her nomen would indicate her Italic origin, while her cognomen was often used by Romanized Liburnians. Considering she does not quote her filiation in her nomenclature, she could either have been a freedwoman or a freeborn Roman citizen.

TITIENUS: The only occurrence of that nomen in Roman Dalmatia is on a Liburnian cippus from ager of *Iader* colony. The name is widespread in Italy, especially in Etruria (I. FADIĆ, 1995, 16-17).

P. Titienus Nepos raised a Liburnian cippus in Luka for his wife *Helvia Saturnina* (cat. no. 50). Regarding the distribution of names and the naming pattern he had, it could be assumed he was a Roman citizen (and more likely a freeborn than a freedman) who came to Luka directly from Italy or from nearby *Iader*.²²³

²²³ Usp. A. KURILIĆ, 1994, 232; A. KURILIĆ, 1999, 172 i I. FADIĆ, 1995, 16-17 (koji smatra da je Titijen možda stigao upravo s područja Etrurije).

²²⁴ Usp. i A. KURILIĆ, 2002, 125-126, bilj. 22.

²²⁵ V. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1004.

²²⁶ A. KURILIĆ, 1999, 47 i d., 61 i d., 245-247.

²²² A. KURILIĆ, 1999, 48, 64, 363.

²²³ Cf. A. KURILIĆ, 1994, 232; A. KURILIĆ, 1999, 172 and I. FADIĆ, 1995, 16-17 (who thinks Titienus might have originated from Etruria).

početku natpisnog polja uklesani su prenamen i nomen pokojnika: *Q. Trosio*, što čini jedini sadržaj natpisa. U nedostatku filijacije i kognomena te drugih podataka koji bi se dali iščitati iz odnosa s drugim osobama, teško je donositi pouzdane zaključke kako o njegovom građansko-pravnom statusu tako i o etničkoj pripadnosti.

Trosiji Sekundili, kćeri Gajevoj, liburnski je cipus u Aseriji postavila njena majka, *Veratia L. f. Maximilla* (kat. br. 24). I majka i kći su sigurno bile slobodnorodne rimske građanke. Teže im je odgonetnuti etničku pripadnost, no neće se puno pogriješiti ako ih se uvrsti u onu skupinu koja je podjednako mogla biti doseljeničkog ili starosjedilačkog porijekla.

TULLIUS: nomen je svugdje čest, u Liburniji ga nose i domaći ljudi (G. ALFÖLDY, 1969, 129, s.v.); doduše, među desetak nositelja tog imena u Liburniji, samo je jedna osoba i sigurno bila starosjedilačkog porijekla, dok su ostali bili ili doseljenici ili romanizirani Liburni te oslobođenici.²²⁷

Nomen se nalazi u imenovanju oslobođenika i njegova patrona s jednog liburnskog cipusa iz Zadra (kat. br. 62). Budući da patron (*Q. Tullius Primigenius*) nosi kognomen koji je čest u oslobođeničkoj populaciji, lako je moguće da je i on sam bio oslobođenik, osobito kad se uzme u obzir činjenica da mu spomenik ne postavlja neki član bliske obitelji, nego nasljednik-oslobođenik (*Q. Tullius Ausimus*).

*TITUVIUS – see personal name *Titua*.

TROSIUS: Nomen used to be considered to be “Illyrian” or “Venetic”, but it is very frequent in Northern Italy (and the finds are predominantly from Histria); it is only sporadically found in Central and Southern Italy, Noricum, Macedonia and Gaul, and probably predominantly with people of Northern Italic origin; the bearers of that nomen in Nedinum and Asseria are considered to be the members of autochthonous Liburnian population (G. ALFÖLDY, 1969, 129, s.v.), but that is not always possible to prove, as can be seen in all of the following examples.²²⁴

Trosia Severa erected a Liburnian cippus in Asseria (cat. no. 9), estimated to be of very high value (category 8),²²⁵ to her son *Titus Laelius Maximus*. The lack of filiation in the mother’s, as well as in the son’s nomenclature is surely more the result of naming practice,²²⁶ than of any other intention (e.g. hiding the servile status), and both should consequently be considered to be Roman citizens.

On one, most likely, unfinished Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 75), praenomen and nomen of the deceased were inscribed at the beginning of the inscription field: *Q. Trosio*, which is the only content of the inscription. In the lack of filiation, cognomen and other data that are usually read from the relations with other individuals, it is hard to conclude with certainty what was his civic status and ethnicity.

²²⁷ A. KURILIĆ, 1999, 49-50, 53, 64, 66, 142-143 (bilj. 245), 174, 216, 229, 366.

²²⁴ Cf. also A. KURILIĆ, 2002, 125-126, note 22.

²²⁵ See A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1004.

²²⁶ A. KURILIĆ, 1999, 47ff., 61ff., 245-247.

Ukoliko je Primigenije bio ipak slobodno-rođeni građani, možda je mogao biti dose-ljeničkog, italskog porijekla, dok se o Au-zimovom porijeklu, s obzirom na njegov nekadašnji robovski položaj, ne može ni pretpostavljati.

VALERIUS: nomen je jedan od naj-češćih necarskih gentilicija. Svugdje je izuzetno često potvrđen, ponajčešće u sjevernoj Italiji, vrlo je čest i na Istoku. U Dalmaciji su ga nosile osobe različita porijekla. (G. ALFÖLDY, 1969, 131 i d., s.v.) Prema navedenom mjestu kod Alföldyja, u Liburniji su ime nosili i domaći ljudi, no, među nešto više od 30 potvrda koje su mi poznate, niti kod jedne ime nije nedvojbeno povezano sa starosjedilačkim stanovništvom (liburnski kognomen ili patronimik, krvna veza, ...).²²⁸ Ime je inače vrlo omiljeno među vojnicima,²²⁹ što se zamjećuje i kod nositelja toga imena na natpisima Liburnije.²³⁰ Prema tomu, *Valerii* u Liburniji bili su iz etnički vrlo različitih sredina, jer je među njima bilo

Another Liburnian cippus in *Asseria* was erected to *Trosia Secundilla*, the daughter of Gaius, by her mother *Veratia L. f. Maximilla* (cat. no. 24). Both mother and daughter were undoubtedly freeborn Roman citizens. Their ethnicity is harder to determine, but including them into the group that is both likely to be of immigrant or autochthonous origin might not be an error.

TULLIUS: Nomen is common every-where, but in Liburnia native people carry it, as well (G. ALFÖLDY, 1969, 129, s.v.); how-ever, among ten bearers of that name in Libur-nia, only one was certainly of autochthonous origin, while others were either immigrants or Romanized Liburnians and their ex-slaves.²²⁷

Nomen was found on a Liburnian cippus from Zadar in the nomenclature of a freed-man and his patron (cat. no. 62). Since the patron (*Q. Tullius Primigenius*) had a cognomen often found in the servile population, it is easily possible he himself was a freedman, especially considering that his monument was not erected by a member of a close fam-ily, but his freedman heir (*Q. Tullius Ausimus*). If Primigenius was a freeborn citizen, perhaps he might have been of immigrant, Italic ori-gin, while Ausimus' origin, considering his former slave status, can not be presumed.

VALERIUS: Nomen is one of the most common non-imperial *gentilicia*. It is fre-quently found everywhere, mostly in the Northern Italy, and is very common in the East. In Dalmatia people of various origins

²²⁸ A. KURILIĆ, 1999, 366-367.

²²⁹ O. SALOMIES, 1987, 245-246.

²³⁰ Vojnici su uglavnom stranci, npr. iz Italije (*ILLug* 2802 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1767), južne Galije (*CIL* 3, 2839 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1041; *ILLug* 2818 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1987), Dalmacije (*Aequum: CIL* 3, 15004 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1987), i dr. Neki od vojnika su bili rodnom iz liburnskih gradova, kao npr. jedan iz Varvarije (*CIL* 11, 104), jedan iz Senja (*CIL* 6, 2451) te jedan iz Jadera (*CIL* 6, 32519, a, 8), a njihovi su natpisi pronađeni izvan Liburnije.

²²⁷ A. KURILIĆ, 1999, 49-50, 53, 64, 66, 142-143 (note 245), 174, 216, 229, 366.

i stranaca i romaniziranih domorodaca.²³¹ Ime su dijelom nosili i oslobođenici.²³²

Ime nosi komemoratorica s liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. **21**), koja je mogla biti kako pokojničina kći tako i njena majka; u svakom slučaju, ukoliko se prihvati mogućnost da je ta pokojnica (*Rubria T. f. Maximilla*) doista mogla biti liburnskog porijekla, tada bi se isto moglo pretpostaviti i za Valeriju Marcelu. Na žalost, ni njena imenâ, koja su također vrlo rasprostranjena, ne mogu pomoći u određivanju njene etničke pripadnosti, pa je zato podjednako moguće da je mogla biti stranog (italskog?) porijekla.

Valeria T. f. Luculla je pokojnica kojoj je liburnski cipus postavio njen muž *A. Caecina Miracula(?)* (kat. br. **33**). Iz njenog se imenovanja jasno razabire da je bila slobodnorodjena rimska građanka, a distribucija njenih imenâ ukazuje na to da je podjednako mogla biti doseljeničkog (italskog) porijekla kao i romanizirana Liburnka.

VARENUS: om. je rasprostranjen u Italiji a drugdje je rijedak; u Dalmaciji ga nose Italici (G. ALFÖLDY, 1969, 133, s.v.). U Liburniji je ime poznato samo s jednom potvrdom, s natpisa na liburnskom cipusu iz Zadra (kat. br. **55**).²³³

Na tom se cipusu spominje *Varena Quieta* koja je vjerojatno bila komemoratorica.

were named with it (G. ALFÖLDY, 1969, 131ff., s.v.). In Liburnia, according to the previously indicated place in Alföldy, the autochthonous people also bore that name, but, among over 30 occurrences that are known to me, not a single one is undoubtedly connected with native population (Liburnian cognomen or patronymic, blood relation, ...).²²⁸ Moreover, the name was very popular among the soldiers,²²⁹ which has been observed among the bearers of that name in Liburnian inscriptions, too.²³⁰ Consequently, *Valerii* in Liburna were originally from very different ethnical backgrounds, as both immigrants and Romanized natives were among them.²³¹ Freedmen/freedwomen also bore that name.²³²

The commemorator, who might have been either the deceased's daughter or her mother, also had that name inscribed on the Liburnian cippus from Asseria (cat. no. **21**); in either case, if the possibility is accepted that the deceased

²²⁸ A. KURILIĆ, 1999, 366-367.

²²⁹ O. SALOMIES, 1987, 245-246.

²³⁰ Soldiers were mostly foreigners, e.g. from Italy (*ILJug* 2802 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1767), Southern Gaul (*CIL* 3, 2839 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1041; *ILJug* 2818 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1987), Dalmatia (*Aequum: CIL* 3, 15004 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1987), etc. Some of the soldiers were originally from Liburnian cities, like e.g. one from Varvaria (*CIL* 11, 104), one from Senj (*CIL* 6, 2451) and one from Iader (*CIL* 6, 32519, a, 8), and their inscriptions were found outside Liburnia.

²³¹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 171-174, 180, 183, 216 (foreign origin), 170, 216 (possibly Romanized Liburnians).

²³² A. KURILIĆ, 1999, 159, 228.

²³¹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 171-174, 180, 183, 216 (strano porijeklo), 170, 216 (mogući romanizirani Liburni).

²³² A. KURILIĆ, 1999, 159, 228.

²³³ A. KURILIĆ, 1999, 368.

Ukoliko je bila slobodnorodena građanka, tada je zacijelo bila italskog porijela, jer u prilog toga ukazuju distribucije i njenog nomena i kognomena.

VERATIUS (v. i *Viratius*): nomen je brojao u Italiji i zapadnim provincijama, naročito u južnoj Galiji, no, relativno je rijedak u Dalmaciji; u ranom principatu je ograničen na Liburniju (I. FADIĆ, 1990, 238; usp. i G. ALFÖLDY, 1969, s.v.). Na liburnskim cibusima nosi ga za sada samo više osoba iz Aserije, gdje se uočava bračna povezanost s familijama koje se znaju vezati uz romanizirano starosjedilačko stanovništvo (*Arruntius*, *Trosius*).²³⁴ Međutim, za sada se starosjedilačko liburnsko porijeklo ne može vezati uz nositelje imena *Veratius*,²³⁵ već se čini da svi pripadaju doseljeničkoj populaciji ili njihovim oslobođencima, odnosno njihovim potomcima.

Jedan od tih aserijatskih liburnskih cipusa postavljen je *Veratae C. f. Priscillae*, ženi G. Aruncija Sedata i (po svoj prilici) majci G. Aruncija Celera i Aruncije Celerine

(*Rubria T. f. Maximilla*) was indeed of Liburnian origin, then the same could also be assumed for *Valeria Marcella*. Unfortunately, neither could her names, which were also widespread, help in determining her ethnicity, therefore it is equally possible she was of foreign (Italic?) origin.

Valeria T. f. Luculla was a deceased to whom her husband *A. Caecina Miracula*(?) erected a Liburnian cippus (cat. no. 33). She was a freeborn Roman citizen, which is easily detected from her nomenclature, and the distribution of her names indicates she could equally have been of immigrant (Italic) or Romanized Liburnian origin.

VARENUS: Nomen is widespread throughout Italy but is rare elsewhere; in Dalmatia it was common among Italics (G. ALFÖLDY, 1969, 133, s.v.). A single occurrence of that name is known from Liburnia, from the inscription on the Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 55).²³³

Varena Quieta, who was most likely a commemorator, is mentioned on that cippus. If she was a freeborn citizen, then she was probably of Italic origin, as indicated by the distribution of both her nomen and cognomen.

VERATIUS (see also *Viratius*): Nomen is numerous in Italy and Western provinces, especially in southern Gaul, but is relatively rare in Dalmatia; during the early Principate it was limited to Liburnia (I. FADIĆ, 1990, 238; cf. also G. ALFÖLDY, 1969, s.v.). On Liburnian cippi the nomen is for now attested only in nomenclatures of several persons from Asseria

²³⁴ Bračne veze između pripadnika familija različite etničke pripadnosti nije ni nepoznanica ni rijetkost, pa tako ni u višem sloju stanovništva antičke Liburnije; v. npr. A. KURILIĆ, 2008, 92-94.

²³⁵ Za aktivnog vojnika XI. legije s natpisa iz Albone (*L. Veratius L. f. Cla. Otho*; *CIL* 3, 3052) nije nužno smatrati da je bio rodnom iz Albone kao niti da je bio tamošnji starosjedilac samo zato što u svom imenovanju navodi isti tribus (A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2314); naprotiv, aktivna služba i kognomen *Otho* (koji se ne javlja nigdje drugdje u Liburniji; v. A. KURILIĆ, 1999, 400) prije bi govorili u prilog toga da je i on bio stranac na tom području.

²³³ A. KURILIĆ, 1999, 368.

(kat. br. 17). S obzirom na distribuciju njenih imenâ, ona je mogla biti prije pripadnica doseljeničke nego starosjedilačke familije u Aseriji.²³⁶

Veratia L. f. Maximilla postavila je u Aseriji liburnski cipus svojoj kćeri Trosiji Sekundili (kat. br. 24). Majka je, jednako kao i kći joj, sigurno bila slobodnorodena rimska građanka, i to možda ipak doseljeničkog (italskog) porijekla, a ne starosjedilačkog liburnskog. Na osnovi stilskih sličnosti s nedavno otkrivenim liburnskim cipusom u Aseriji (kat. br. 46), iznosi se hipoteza da je Lucije naveden u njevoj filijaciji upravo *L. Veratius Martialis* s tog cipusa.²³⁷

Taj nedavno otkriveni liburnski cipus (kat. br. 46) postavio je spomenutom Marcijalu njegov sin *L. Veratius Lupus*. Otac i sin sigurno su raspolagali rimskim građanskim pravom, no njihovi kognomeni upućuju na to da su mogli pripadali servilnom sloju stanovništva, a ne među *ingenui*. Stoga bi se i njih moglo smatrati pripadnicima doseljeničkog stanovništva u Aseriju.

VERONIUS: nomen je čest u sjevernoj Italiji, a inače je rijedak; u Liburniji je jednom (na portretnoj steli iz Ostrovice – *ILLug* 869 = 203; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1329) potvrđen i kod starosjedilačkog liburnskog stanovništva (G. ALFÖLDY,

who were connected by marriage with some familiae (*Arruntius, Trosius*) which are usually perceived as belonging to the Romanized autochthonous population.²³⁴ However, for now, the autochthonous Liburnian origin can not be associated with the bearers of nomen *Veratius*,²³⁵ moreover it seems they all belong to the immigrant population, and so do their liberti, i.e. their descendants.

One of such Liburnian cippi from Asseria was erected to *Veratia C. f. Priscilla*, the wife of *C. Arruntius Sedatus* and (most likely) the mother of *C. Arruntius Celer* and *Arruntia Celerina* (cat. no. 17). Considering the distribution of her names, she is more likely to have been a member of immigrant than autochthonous family in Asseria.²³⁶

Veratia L. f. Maximilla erected a Liburnian cippus in Asseria to her daughter *Trosia Secundilla* (cat. no. 24). The mother was certainly, as was her daughter, a freeborn Roman citizen, perhaps of immigrant (Italic) and not of autochthonous Liburnian origin. Based on the style similarities with the Liburnian cippus

²³⁶ Usp. i A. KURILIĆ, 1999, 75.

²³⁷ I. FADIĆ, 2007, 123 i d., gdje donosi i genealogiju tako zamišljene obitelji. Nadajmo se da će tu hipotezu potvrditi neki budući sretan nalaz.

²³⁴ Marital connections between members of familiae of different ethnicity were not unknown or rare, not even in the upper social class of ancient Liburnia; see e.g. A. KURILIĆ, 2008, 92-94.

²³⁵ It is not necessary to consider an active soldier of the Legio XI (*L. Veratius L. f. Cla. Otho*; *CIL* 3, 3052) recorded in an inscription from Albona to be a native of that city or indigenous to that area only because he mentioned the same tribus in his nomenclature (A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2314); on the contrary, active service and cognomen *Otho* (that is not present anywhere else in Liburnia; see A. KURILIĆ, 1999, 400) would indicate more he was a foreigner to that region.

²³⁶ Cf. also A. KURILIĆ, 1999, 75.

1969, 135, s.v.), što se, međutim, ne smije uzimati kao dokaz da su svi ostali nositelji toga imena pripadali starosjedilačkom stanovništvu. Osim toga, u sjevernoj Italiji većina nositelja može se povezati sa servilnim, a ne autohtonim stanovništvom, slično kao i sljedeći primjer s liburnskog cipusa iz Ostrovice.²³⁸

Nomen *Veronius* potvrđen je u Liburniji, osim na gore spomenutoj steli, samo još jednom, i to opet u Ostrovici, ali na liburnskom cipusu (kat. br. 61) koji bi se morao pripisati osobama servilnog porijekla, možda upravo oslobođenicima, odnosno potomcima oslobođenika familije Liburna G. Veronija Etora s te stele. Liburnski cipus o kojemu je ovdje riječ postavila je *Veronia Prochne* sebi i svom dvadesetogodišnjem sinu Veroniju Sementivu. Već sama činjenica da majka i sin nose isto gentilno ime upozorava na mogućnost da su pripadali oslobođeničkom sloju, a tu pomisao osnažuje i distribucija njihovih kognomena, i to prije svega majčinoga.²³⁹

VESIUS: nomen je poznat u Italiji, južnoj Galiji i Africi; ne može se smatrati autohtonim na iliričkom području; u Dalmaciji su ga nosili pripadnici italskih familija (G. ALFÖLDY, 1969, 135, s.v.). Na navedenom mjestu kod Alföldyja nije bila zabilježena ni jedna potvrda tog imena u

recently discovered in Asseria (cat. no. 46), the hypothesis was formed that *Lucius*, mentioned in her filiation, is exactly the same person as *L. Veratius Martialis* from that latter cippus.²³⁷

That recently discovered Liburnian cippus (cat. no. 46) was erected to aforementioned *Martialis* by his son *L. Veratius Lupus*. Both father and son must have enjoyed Roman citizenship, but their cognomina would rather indicate they might have belonged to the servile social class, and not to the *ingenui*. Therefore they could also be considered to be members of immigrant population in Asseria.

VERONIUS: Nomen is common in Northern Italy, but is otherwise rare; in Liburnia it was also attested among the indigenous Liburnian population (G. ALFÖLDY, 1969, 135, s.v.), however only once (on a portrait stele from Ostrovica - *ILJug* 869 = 203; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1329), which, therefore, must not be taken as an argument that all other bearers of that name belonged to it as well. Besides, in Northern Italy most of them can be connected with servile and not autochthonous population, similar to the following example from the Liburnian cippus from Ostrovica.²³⁸

Nomen *Veronius* was attested in Liburnia, apart from the aforementioned stele, only one more time, again in Ostrovica, but on the Liburnian cippus (cat. no. 61), which can be attributed to the people of servile origin,

²³⁸ A. KURILIĆ, 2002, 143.

²³⁹ A. KURILIĆ, 2002, 143. Drugačije misli I. FADIĆ (1990a, 239, 241) koji i za ove Veronije smatra da su bili Liburni.

²³⁷ I. FADIĆ, 2007, 123f., with the genealogy of the familia interpreted in such a way. Hopefully some future fortunate find will prove this hypothesis.

²³⁸ A. KURILIĆ, 2002, 143.

Liburniji, iako su i tada već bile poznate barem one publicirane u *CIL*-u; za sada broj potvrda u Liburniji iznosi tri, i to sve tri iz Aserije.²⁴⁰ I u Liburniji bi se nositelje toga imena prije moglo vezati uz doseljeno italsko nego uz romanizirano liburnsko stanovništvo.²⁴¹

Vesia T. f. Paullina pokojnica je kojoj je u Aseriji podignut prilično skupi liburnski cipus (kat. br. 41), i to bez da je uopće spomenut komemorator. Možemo samo pretpostavljati - analogno brojnim drugim primjerima s liburnskih cipusa - da je to mogao biti neki bliski član njene obitelji. Na posjedovanje civiteta upućuje standardna rimska filijacija, a na italsko porijeklo bi ukazivala prije svega gore iznesena zapažanja o prostornoj učestalosti njenog gentilnog imena.

Vesiji Moderati je liburnski cipus postavio Gelije Krisogon (kat. br. 42), možda pripadnik oslobođeničkog sloja. Ni jedno u svom imenovanju ne donosi filijaciju, što bi se moglo protumačiti na više načina: kao odraz promjena u obrascu imenovanja, skrivanje pripadnosti oslobođeničkom staležu njih oboje (prema čemu bi onda i ona bila oslobođenica, ali familije *Vesia*). Distribucija njenih imenskih elemenata navodi na pomisao da je mogla biti došljakčkog porijekla.

VETURIUS: ime je svugdje rašireno, a osobito u Italiji; u Liburniji je potvrđeno

perhaps even to the liberti of the Liburnian *Veronii* mentioned on that stele or to the their descendants. *Veronia Prochne* erected the before mentioned Liburnian cippus for herself and her twenty-year old son, *Veronius Sementivus*. The fact alone that both mother and son have the same *nomen gentile* indicates the possibility they were both of servile social class, and that idea is also supported by the distribution of their cognomina, and the mother's in particular.²³⁹

VESIUS: Nomen is known in Italy, Southern Gaul and Africa; it can not be considered to be indigenous to the Illyricum; in Dalmatia, members of Italic familiae were named with it (G. ALFÖLDY, 1969, 135, s.v.). Alföldy did not register there a single occurrence of that name in Liburnia, even though at least one was known by then, the one published in *CIL*; for now the number of finds in Liburnia amounts to three, and all of them come from *Asseria*.²⁴⁰ The bearers of that name in Liburnia could also rather be connected with immigrant Italic than with Romanized Liburnian population.²⁴¹

Vesia T. f. Paullina was the deceased to whom a rather expensive Liburnian cippus was erected in *Asseria* (cat. no. 41), without even having the commemorator mentioned. We can only presume – taking other numerous examples from Liburnian cippi as analogies – that

²⁴⁰ V. kat. br. 41 i 42 te *CIL* 3, 9937.

²⁴¹ Usp. i I. FADIĆ, 1990, 239.

²³⁹ A. KURILIĆ, 2002, 143. I. FADIĆ (1990a, 239, 241) thinks differently and considers these *Veronii* to be Liburnians.

²⁴⁰ See cat. nos. 41 and 42 and *CIL* 3, 9937.

²⁴¹ Cf. also I. FADIĆ, 1990, 239.

samo imenovanju dviju romaniziranih Liburnki, koje ga nose kao latinski nomen, a ne latinizirano kolektivno ime, pa ga se, samoga po sebi, ne može smatrati pokazateljem starosjedilačkog liburnskog porijekla.²⁴²

Liburnski cipus iz Nina (kat. br. 1) postavlja Julija Lukula, kći Ceunova, sebi, jednom muškarcu (*Sex. Iulius [---]*) i svojoj majci *Veturiae Ceuni f. Paullae*. I majka i kći su nesumnjivo bile slobodnorodene rimske građanke, što je razvidno iz njihovih imenskih obrazaca. I kod jedne i kod druge je, osim toga, posve jasno da su bile romanizirane Liburnke, jer obje u svom patronimiku donose liburnsko ime oca - koje je kod obje isto: *Ceunus*.

VIRATIUS (v. i *Veratius*).

Nomen je vrlo vjerojatno bio zabilježen na liburnskom cipusu iz Aserije (kat. br. 14) i vrlo se vjerojatno treba vezati s ostatkom kognomena Maximinus/Maximina (ukoliko ipak nije Maximus ili Maxima). Spol te osobe ne može se odrediti. Valja istaknuti da je u Aseriji nomen *Veratius* potvrđen u imenovanju nekog Maxima(!) – doduše, na spomeniku datiranom u kasni principat (*CIL* 3, 13254 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1000), jer prisutnost tako imenovane osobe u Aseriji (unatoč tome što su njihovi spomenici datirani jedan u kasni, a drugi u rani principat; G. ALFÖLDY, 1969, 138, s.v.) potkrijepljuje restituciju nomena ove osobe u *Viratius/-a*.

it might have been a close member of her family. Standard Roman filiation indicates that she was a citizen, while the above mentioned observations about the spatial distribution of her *nomen gentile* would indicate her Italic origin.

Gellius Chrysogonus, perhaps a member of a servile class, erected a Liburnian cippus to *Vesia Moderata* (cat. no. 42). Neither of them mentioned the filiation in their nomenclatures, which could be interpreted in several ways: as a reflection of changes in the naming pattern or as an attempt to hide their servile class origin (according to which she would also be an ex-slave, but of the familia *Vesii*). The distribution of her name elements indicates she might have been of immigrant origin.

VETURIUS: Name is widespread everywhere, especially in Italy; in Liburnia it is found only in the nomenclature of two Romanized Liburnian women, who carry it as a Latin nomen, and not as a Latinized collective name, so it can not be considered to be an indicator of native Liburnian origin.²⁴²

Liburnian cippus from Nin (cat. no. 1) was raised by *Iulia Luculla*, the daughter of *Ceunus*, for herself, a man (*Sex. Iulius [---]*) and her mother *Veturia Ceuni f. Paulla*. Both mother and daughter were undoubtedly free-born Roman citizens, which is obvious from their naming patterns. Besides, both were quite clearly Romanized Liburnians, as they both bring father's Liburnian name in their

²⁴² A. KURILIĆ, 2002, 144 (ime je jednom potvrđeno i kao kognomen); G. ALFÖLDY (1969, 136, 326, s.v.) smatra da su ga nosili Italici, osim u Liburniji, gdje su ga nosili domaći ljudi.

²⁴² A. KURILIĆ, 2002, 144 (the name is confirmed once, same as the cognomen); G. ALFÖLDY (1969, 136, 326, s.v.) considers Italics bore it, except in Liburnia, where autochthonous people might have had it.

patronymic – which is the same for either of them: *Ceunus*.

VIRATIUS (see also *Veratius*).

Nomen was most likely recorded on a Liburnian cippus from *Asseria* (cat. no. 14) and it should probably be associated with the remains of a cognomen *Maximinus/Maximina* (unless it is *Maximus* or *Maxima*). That person's gender can not be determined. It should be emphasized that nomen *Veratius* was attested in *Asseria* in the nomenclature of a certain *Maximus*(!) – albeit, on the monument dated to the late Principate (*CIL* 3, 13254 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1000), because the presence of a person with that name in *Asseria* (despite the fact that their monuments are dated one in the late and the other in the early Principate; G. ALFÖLDY, 1969, 138, s.v.) corroborates the restitution of this person's nomen into *Viratius/-a*.

OSOBNNA IMENA

AGAPETUS – kat. br. 30.

Ime je grčko, ali se svugdje javlja, osobito u Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 143, s.v.).

AMPLIATUS – kat. br. 57.

Kognomen Ampliatus je svugdje rasprostranjen, čest kod robova (G. ALFÖLDY, 1969, 148). Prema potvrdama na navedenom mjestu kod Alföldyja, Ampliatus (kat. br. 57) je bio jedina potvrda tog kognomena u Liburniji tijekom principata, no u novije doba objavljen je još jedan natpis koji donosi to ime.²⁴³

APHROS – kat. br. 64.

Kognomen je grčki; u Dalmaciji je poznat samo s jednom potvrdom, i to s liburnskog cipusa (kat. br. 64) iz Jadera (B. NEDVED, 1992, 215, nr. 21 = Aphros).

APLUS – kat. br. 3 (patronimik).

Ime pripada među karakteristična starosjedilačka liburnska imena, iako se javlja i u imenovanju drugih domorodaca (prvenstveno unutar sjevernojadranskog imenskog kruga kojemu, uostalom, pripadaju i liburnska imena).²⁴⁴ Na području Liburnije ograničeno je na njen južni dio.²⁴⁵

AUSIMUS – kat. br. 62.

Kognomen se javlja samo sporadično (G. ALFÖLDY, 1969, 160, s.v.).

BALBINUS – kat. br. 44.

PERSONAL NAMES

AGAPETUS – cat. no. 30.

It is a Greek name, present everywhere, especially in Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 143, s.v.).

AMPLIATUS – cat. no. 57.

Cognomen *Ampliatus* is widespread everywhere, and is often found among slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 148). According to the occurrences that Alföldy brought there, Ampliatus (cat. no. 57) was the only record of that cognomen in Liburnia during the Principate, but recently another inscription bearing that name was published.²⁴³

APHROS – cat. no. 64

It is a Greek cognomen; in Dalmatia only one occurrence is known, and that is from the Liburnian cippus (cat. no. 64) from *Iader* (B. NEDVED, 1992, 215, no. 21 = Aphros).

APLUS – cat. no. 3 (patronymic).

The name is one of the characteristic autochthonous Liburnian names, although it also occurs in the nomenclature of other native people (primarily in the Northern Adriatic onomastic region which is comprised of Liburnian names as well).²⁴⁴ Within the territory of Liburnia, it is limited to its southern part.²⁴⁵

AUSIMUS – cat. no. 62.

Cognomen occurs only sporadically (G. ALFÖLDY, 1969, 160, s.v.).

BALBINUS – cat. no. 44.

²⁴³ Iader: B. NEDVED, 1992, 160 i d., n. 109 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2085.

²⁴⁴ A. KURILIĆ, 2002, 128; A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; I. FADIĆ, 2007, 122-123, 126.

²⁴⁵ A. KURILIĆ, 1999, 132-133.

²⁴³ Iader: B. NEDVED, 1992, 160 etc., n. 109 = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2085.

²⁴⁴ A. KURILIĆ, 2002, 128; A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; I. FADIĆ, 2007, 122-123, 126.

²⁴⁵ A. KURILIĆ, 1999, 132-133.

Kognomen je svugdje poznat (G. ALFÖLDY, 1969, 161, s.v.).

BITHUS – kat. br. 66.

Kognomen *Bithus* nije bio poznat u Dalmaciji (usp. G. ALFÖLDY, 1969, 165 i 167), ali je jako dobro poznat (ponekad i u inačici *Bithus* ili *Beithus*) u Donjoj Meziji (često na grčkim natpisima), prilično dobro u Gornjoj Meziji, a javlja se i u Belgici, Pannoniji, Daciji, Narbonskoj Galiji te kod jednog stranca u Lugdunskoj Galiji (v. *OPEL* 1, 299); ime je izgleda tračkog porijekla (usp. npr. *CIL* 13, 6955 iz Belgike gdje se kaže “*civi Tra[–]*”, ili još bolje *CIL* 13, 1843: [*or(iundus) ex]prov(incia) Thra[cia]* iz Lugdunske Galije, i *CIL* 16 158: *Thrac(i)* iz Belgike).

CALLISTUS – kat. br. 60.

Kognomen *Callistus* je svugdje čest, naročito u Italiji, prije svega kod oslobođenika; u Dalmaciji je tijekom ranog principata potvrđen čak tri puta u Zadru, uglavnom u servilnoj populaciji, te još samo jednom, u Saloni kod nekog Kalpurnija - koji je možda također bio oslobođenik iz Zadra(?), dok je u kasnom principatu potvrđen gotovo isključivo u Saloni s okolicom, bez i jedne potvrde iz Liburnije.²⁴⁶ Sudeći po rasprostranjenosti kognomen u Dalmaciji, a osobito u Liburniji, izgleda da je u ranom principatu bio osobito omiljen među gospodarima robova u Jaderu.

CARPUS – kat. br. 64.

Cognomen is known everywhere (G. ALFÖLDY, 1969, 161, s.v.).

BITHUS – cat. no. 66.

Cognomen *Bithus* is not known to occur in Dalmatia (cf. G. ALFÖLDY, 1969, 165 i 167), but is very well known (sometimes in the form of *Bithus* or *Beithus*) in Lower Moesia (often found in the Greek inscriptions) and well known in Upper Moesia; it also occurs in Belgica, Pannonia, Dacia, Gallia Narbonensis and in the name of a foreigner from Gallia Lugdunensis (see *OPEL* 1, 299); the name seems to be of Thracian origin (cf. e.g. *CIL* 13, 6955 from Belgica where is mentioned “*civi Tra[–]*”, or even better *CIL* 13, 1843: [*or(iundus) ex]prov(incia) Thra[cia]* from Gallia Lugdunensis, and *CIL* 16 158: *Thrac(i)* from Belgica).

CALLISTUS – cat. no. 60.

Cognomen *Callistus* is common everywhere, especially in Italy, among ex-slaves in particular; in Dalmatia it was attested with three finds from Zadar, dated to the early Principate, mostly attributed to the servile population, and only once more in Salona as a cognomen of a certain *Calpurnius* - who might have also been a freedman from Zadar(?), while in the late Principate it was attested almost exclusively in Salona and its surroundings without any finds from Liburnia.²⁴⁶ Considering the distribution of the cognomen in Dalmatia, especially in Liburnia, it seems it was very popular with slave owners in *Iader* during the early Principate.

²⁴⁶ A. . KURILIĆ, 1999, kat. br. 2075, prema G. ALFÖLDY, 1969, 169, s.v. Callistus.

²⁴⁶ A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2075, according to G. ALFÖLDY, 1969, 169, s.v. Callistus.

Kognomen je svugdje poznat; u starijoj literaturi se smatralo "ilirskim" (G. ALFÖLDY, 1969, 171). Ipak, ime se ne može vezati uz domorodačko stanovništvo. U Liburniji se ono javlja i kod oslobođenika.

CARUS – kat. br. 6.

Kognomen je svugdje rasprostranjen, naročito u keltskim područjima (G. ALFÖLDY, 1969, 171, s.v.).

CELER (v. i *Celerinus*) – kat. br. 15, 19.

Kognomen je svugdje snažno raširen, naročito u Italiji; u Dalmaciji ga upadljivo često nose mornari rimske flote kao sekundarni kognomen (G. ALFÖLDY, 1969, 173, s.v.); ime je, jednako kao i njegove izvedenice, dosta omiljeno i u Liburniji te se smatra da su ga ondje nosili i romanizirani domorodci (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CELERINUS (v. i *Celerus*) – kat. br. 16.

Kognomen je svugdje rasprostranjen (G. ALFÖLDY, 1969, 174, s.v.); ime je dosta omiljeno i među osobama koje se pripisuju liburnskom domorodačkom stanovništvu (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CEUNUS – kat. br. 1 (patronimik x 2).

Ime je tipično za liburnski domorodački imenski korpus, i to isključivo na južnome dijelu Liburnije, a ne javlja se nigdje drugdje.²⁴⁷ Na liburnskom cipusu iz Nina (kat. br. 1) zabilježeno je u patronimicima dviju žena, majke i kćeri: *Veturia Ceuni f. Paulla* i *Iulia Ceuni f. Luculla*.

CHRYSOGONUS – kat. br. 42.

CARPUS – cat. no. 64.

The cognomen is known everywhere; in older literature it was thought to be of "Illyrian" origin (G. ALFÖLDY, 1969, 171). However, the name can not be connected with native population. In Liburnia it occurs among the freedmen as well.

CARUS – cat. no. 6.

Cognomen is widespread everywhere, especially throughout the Celtic regions (G. ALFÖLDY, 1969, 171, s.v.).

CELER (see also *Celerinus*) – cat. nos. 15, 19.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy; in Dalmatia was conspicuously frequently borne by sailors of Roman fleet as a secondary cognomen (G. ALFÖLDY, 1969, 173, s.v.); the name was, same as its derivatives, quite popular in Liburnia so is considered that Romanized Liburnians were also named with it (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CELERINUS (see also *Celerus*) – cat. no. 16.

Cognomen is widespread everywhere (G. ALFÖLDY, 1969, 174, s.v.); the name was also quite popular among individuals who are thought to have belonged to autochthonous Liburnian people (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CEUNUS – cat. no. 1 (patronymic x 2).

The name is typical for native Liburnian onomastic corpus, and it occurs exclusively on the southern part of Liburnia and nowhere else.²⁴⁷ It was documented on the Liburnian

²⁴⁷ A. KURILIĆ, 2002, 128; A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169.

²⁴⁷ A. KURILIĆ, 2002, 128; A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169.

Kognomen je svugdje poznat, naročito kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 16, s.v.).

CLEMENS – kat. br. 10.

Kognomen je svugdje izuzetno čest, naročito u srednjoj i sjevernoj Italiji; u Dalmaciji se javlja gotovo isključivo u ranom principatu (G. ALFÖLDY, 1969, 178, s.v.); u Liburniji je vrlo često kod ljudi kojima se može pretpostaviti domorođačko liburnsko porijeklo (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CLYTUS – kat. br. 34.

Ime je potvrđeno u tom obliku najmanje dva puta: jednom u Italiji i jednom u Hispaniji (gdje je također poznat i oblik *Clitus*), a slični oblici (*Clito*, *Clitus*) rasprostranjeni su i u Panoniji (A. MÓCSY, 1983, 83; usp. i *OPEL* 2, 66), pa je moguće da je ime izvorno bilo iz keltskog repertoara. S druge strane, ime se uspoređuje s imenima *Clitus* i *Cliticus*, koja se smatraju epihorskima na liburnskom području (B. NEDVED, 1992, 221, nr. 51 = *Clytus*).²⁴⁸

DAPHNIS ili DAPHNE – kat. br. 71.

Imena su grčkog porijekla i poznata su u više inačica, osobito na latinskim natpisima; imena te skupine svugdje su rasprostranjena, dijelom i kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 185, s.v. *Daphnus/Daphnes/Dafnus/Dapinus*). Robinja kojoj njen surob Euharist postavlja liburnski cipus u Zadru (kat. br. 71) imenovana je dativom *Daphnes* koji je mogao nastati od oblika *Daphne* ili *Daphnis*,

cippus from Nin (cat. no. 1), in the patronymics of two women, mother and daughter: *Veturia Ceuni f. Paulla* and *Iulia Ceuni f. Luculla*.

CHRYSOGONUS – cat. no. 42.

Cognomen is known everywhere, especially among freedmen (G. ALFÖLDY, 1969, 16, s.v.).

CLEMENS – cat. no. 10.

Cognomen is frequent everywhere, especially in Central and Northern Italy; in Dalmatia it occurs almost exclusively during the early Principate (G. ALFÖLDY, 1969, 178, s.v.); in Liburnia is very frequent among people of presumed native Liburnian origin (A. KURILIĆ, 1999, 170).

CLYTUS – cat. no. 34.

The name was documented at least two times in that form: once in Italy and once in Hispania (where the form *Clitus* is also known), and similar forms (*Clito*, *Clitus*) are also spread throughout Pannonia (A. MÓCSY, 1983, 83; cf. *OPEL* 2, 66), and therefore it is possible that the name was originally Celtic. On the other hand, the name is often compared with names *Clitus* and *Cliticus*, which are presumed to be autochthonous on the Liburnian territory (B. NEDVED, 1992, 221, no. 51 = *Clytus*).²⁴⁸

DAPHNIS or DAPHNE – cat. no. 71.

The names are of Greek origin and are known in several forms, especially in Latin inscriptions; the names of this group are found everywhere, partly among ex-slaves, as well (G. ALFÖLDY, 1969, 185, s.v. *Daphnus/*

²⁴⁸ A. KURILIĆ, 1999, 169; A. KURILIĆ, 2002, 136.

²⁴⁸ A. KURILIĆ, 1999, 169; A. KURILIĆ, 2002, 136.

osim ako taj dativ nije nastao i od nekog drugog nominativnog oblika.²⁴⁹ S obzirom na to da je robinja - kako je to već u uvodnom dijelu istaknuto – ovo je grčko ime mogla dobiti od svojih gospodara ili trgovaca robljem, pa nije etnički signifikantno.²⁵⁰

DEXTER – kat. br. 55.

Kognomen je svugdje poznat, a naročito je čest u srednjoj i sjevernoj Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 187, s.v.).

DIDIMUS – kat. br. 58.

Grčko ime Δίδυμος javlja se svugdje, a potvrđeno je i u imenovanju oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 188, s.v. Didymus).²⁵¹

ELPIS – kat. br. 68.

Elpis je isključivo žensko ime (koje se javlja i u obliku *Helpis*) a koje je svugdje snažno rasprostranjeno, naročito u Italiji, prije svega kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 192, s.v. Elpis/Helpis), a koje je izuzetno često i u Dalmaciji (v. A. MÓCSY, 1983, 113).

To ime nosi komemoratorica s jednog liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. 68) koji je postavila sebi i svom sinu Efebu koji je bio *actor*, svojevrsan upravitelj. Njegova služba, kao i jednoimena imenska obrasci te orijentalna imenâ koja nose, snažno ukazuju na to da su oboje bili robovi. S obzirom na to

Daphnes/Dafnus/Dapinus). The slave, who had her Liburnian cippus erected in Zadar by her co-slave *Eucharistus* (cat. no. 71), was named with dative *Daphnes* that might have originated from the form *Daphne* or *Daphnis*, unless it was formed from some other nominative form.²⁴⁹ As a slave – as was emphasized in the introductory section – she might have been given this Greek name by her masters or slave traders, and therefore it is not ethnically significant.²⁵⁰

DEXTER – cat. no. 55.

Cognomen is known everywhere, and is particularly frequent in Central and Northern Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 187, s.v.).

DIDIMUS – cat. no. 58.

Greek name Δίδυμος is found everywhere, and is also confirmed in the nomenclature of freedmen (G. ALFÖLDY, 1969, 188, s.v. Didymus).²⁵¹

ELPIS – cat. no. 68.

Elpis is exclusively a feminine name (occurs also in the variant *Helpis*), which is widespread everywhere, especially in Italy, predominantly among freedwomen (G. ALFÖLDY, 1969, 192, s.v. Elpis/Helpis), and is very frequent in Dalmatia (v. A. MÓCSY, 1983, 113).

²⁴⁹ Usp. G. ALFÖLDY, 1969, 185, s.v. Daphnus/Daphnes/Dafnus/Dapinus; B. NEDVED (1992, 223, s.v. Daphnus) koja nominativni oblik daje isti kao i dativni - *Daphnes*; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1121.

²⁵⁰ I. FADIĆ (1991, 188) ju smatra Orijentalkom.

²⁵¹ V. i W. PAPE, 1911⁴, 297-298; I. FADIĆ, 2006, 83-84; A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

²⁴⁹ Cf. G. ALFÖLDY, 1969, 185, s.v. Daphnus/Daphnes/Dafnus/Dapinus; B. NEDVED (1992, 223, s.v. Daphnus) who interprets the nominative form to be the same as the dative form - *Daphnes*; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1121.

²⁵⁰ I. FADIĆ (1991, 188) thinks she was Oriental.

²⁵¹ See also W. PAPE, 1911⁴, 297-298; I. FADIĆ, 2006, 83-84; A. KURILIĆ, 2006a, 41-42.

da se i ovaj cippus procjenjuje na vrlo visoku vrijednost, svakako se smije pretpostaviti da je ta njegova služba bila vrlo lukrativna, odnosno, da mu je omogućila bogat pekulij.

EPHEBUS – kat. br. 68.

Grčko ime *Ephebus* poznato je posvuda, dijelom i kod robova (G. ALFÖLDY, 1969, 193, s.v.); do nedavno to ime nije bilo poznato s prostora Liburnije.

Aktor *Ephebus* kojemu je liburnski cippus postavila njegova majka Elpis (kat. br. 68) prva je potvrda tog imena u Liburniji. Služba aktora označava svojevrsnog upravitelja, a takve su službe uglavnom obavljali robovi ili oslobođenici.²⁵² Tezu o njegovom robovskom statusu dodatno potkrijepljuju i orijentalno porijeklo njegova imena te jednostavan, jednoimeni imenski obrazac.

EUCHARISTUS – kat. br. 71.

Svugdje je poznat kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 196, s.v.).

To ime nosi rob koji je svojoj surobinji Dafni postavio liburnski cippus u Zadru (kat. br. 71). Kao i kod ostalih robova i oslobođenika, nošenje nekog orijentalnog imena nije dokaz i istočnjačkog porijekla.²⁵³

EUTYCHES – kat. br. 59, 73.

Eutyches je ime grčko porijekla; svugdje je vrlo snažno rasprostranjeno, prije svega kod oslobođenika; u Dalmaciji se javlja gotovo isključivo tijekom kasnog principata (G. ALFÖLDY, 1969, 198, s.v.).

The commemorator bears that name on one Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 68), which she erected for herself and her son *Ephebus*, who was an *actor*, a type of superintendent. His service, just as the nomenclatures consisting of single names and the Oriental names they carry, strongly indicate their slave status. Considering that this cippus is estimated to a very high value, it is quite reasonable to assume that his service was very lucrative, meaning, it provided a rich peculium.

EPHEBUS – cat. no. 68.

Greek name *Ephebus* is known everywhere, partly also among slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 193, s.v.); the name was unknown on the territory of Liburnia until recently.

Actor Ephebus to whom his mother *Elpis* erected a Liburnian cippus (cat. no. 68) was the first confirmation of that name in Liburnia. The service of *actor* denotes a type of superintendent, and such services were mostly performed by slaves or freedmen.²⁵² The Oriental origin of his name and the simple, single name nomenclature additionally substantiate the hypothesis regarding his slave status.

EUCHARISTUS – cat. no. 71.

It is well known everywhere among ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 196, s.v.).

The slave who raised a Liburnian cippus in Zadar to his co-slave *Daphne* had this name (cat. no. 71). Similarly to other slaves and freedmen, the possession of a certain Oriental

²⁵² RE 1, s. v. Actor, 2, col. 329-330; usp. i I. FADIĆ, 1990, 230.

²⁵³ Ipak, I. FADIĆ (1991, 188) ga smatra Orijentalcem.

²⁵² RE 1, s. v. Actor, 2, col. 329-330; cf. also I. FADIĆ, 1990, 230.

Na liburnskim cipusima s otoka Krka nose ga jedan vjerojatni oslobođenik (kat. br. 59), te jedna osoba za koju se može pretpostaviti robovski status, jer je imenovana samo tim jednim imenom,²⁵⁴ a kontekst natpisa ne pruža drugih podataka koji bi mogli dodatno pojasniti to pitanje (kat. br. 73).

EUTYCIA – kat. br. 67.

Kognomen je svugdje rasprostranjen, naročito kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 199, s.v. Euty chius).

FACUNDUS – kat. br. 45 (x2).

Latinski kognomen *Facundus* javlja se svugdje, a osobito u keltskim područjima i Italiji,²⁵⁵ ime do sada uopće nije bilo poznato u rimskoj Dalmaciji.

name is not an evidence of Oriental origin.²⁵³

EUTYCHES – cat. nos. 59, 73.

Euty ches is the name of Greek origin, which is widespread everywhere, primarily among ex-slaves; in Dalmatia it occurs almost exclusively during the late Principate (G. ALFÖLDY, 1969, 198, s.v.).

That name was attested on Liburnian cippi from the island of Krk, where it was borne by one presumed freedman (cat. no. 59) and one presumed slave (cat. no. 73). Such status of the latter has been deduced according to his nomenclature (consisting of a single name),²⁵⁴ because the context of the inscription does not provide any other information that might further clarify the issue.

EUTYCIA – cat. no. 67.

Cognomen is widespread everywhere, especially among ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 199, s.v. Euty chius).

FACUNDUS – cat. no. 45 (x2).

The Latin cognomen *Facundus* appears everywhere, especially in Celtic regions and Italy,²⁵⁵ the name was unknown in Roman

²⁵⁴ Imenovanje samo jednim imenom tipično je za robove; v. npr. A. KURILIĆ, 1999, 30-31. I. FADIĆ (1989, 54, br. 7) smatra da je očito bio rob ili oslobođenik, i to Orijentalac.

²⁵⁵ I. KAJANTO, 1965, 251. *OPEL* 2, 133, donosi 12 potvrda tog imena (2 u Italiji - no, valja imati na umu činjenicu da su tu uključeni samo natpisi iz tri italske regije: IX.-XI. [str. 6], a ostalo iz keltskih krajeva s jednom potvrdom iz Panonije); pregled epigrafskih korpusa putem *EDCS* pokazao je njegovu veću rasprostranjenost, kako brojčanu tako i teritorijalnu, pa se pokazalo da se javlja u gradu Rimu (npr. *CIL* 6, 8932 - carski rob; *CIL* 6, 20847; *CIL* 6, 27992; *CIL* 6, 37748 - carski rob; itd.), drugdje u Italiji (npr. u Umbriji: *CIL* 11, 5735; *CIL* 11, 6095; *CIL* 11, 6225; u Picenumu: *CIL* 9, 6081²⁹) te u Africi (npr. *CIL* 8, 368; *CIL* 8, 3445; *CIL* 8, 10478⁴⁵; *CIL* 8, 22645¹³⁶; i dr.). Ime su, osim toga, nosili i kasnoantički dostojanstvenici: jedan konzul iz početka 4. st. (*RE*, VI, 2, col. 1957, s. v. Facundus, br. 1), *consularis Siciliae* iz 5. st. (*RE*, VI, 2, col. 1957, s. v. Facundus, br. 2) te biskup iz sredine 6. st. (*RE*, VI, 2, col. 1957-1958, s. v. Facundus, br. 3).

²⁵³ However, I. FADIĆ (1991, 188) considers him to be of Oriental origin.

²⁵⁴ The naming with only one name is typical for slaves, see e.g. A. KURILIĆ, 1999, 30-31. I. FADIĆ (1989, 54, br. 7) also regards him as slave or freedman of Oriental origin.

²⁵⁵ I. KAJANTO, 1965, 251. *OPEL* 2, 133, provides 12 occurrences of that name (two from Italy - but, it should be kept in mind that *OPEL* lists inscriptions from only three Italic regions: IX-XI [p. 6], while the rest was from the Celtic regions with one record from Pannonia); survey of the epigraphic corpus through *EDCS* has indicated its wider distribution, both in quantity and in extent, and is even documented in the

FORTINA – kat. br. 70.

Ime Fortina moglo bi biti ženska inačica muškog imena *Fortinus* ili *Fortis*. Ono prvo je znatno rjeđe od onoga drugoga,²⁵⁶ pa je izglednije da je nastalo od imena *Fortis*. U tom smislu indikativan je jedan natpis iz Salone (*CIL* 3, 2001), gdje stoji: VIBIAE FORTI što bih radije restituirala u *Vibiae Forti(nae)* nego *Vibiae Fortis (sic!)*.

Ime Fortina se najvjerojatnije treba čitati u imenovanju robinje L. Sempronija Rufa Juvenala s liburnskog cipusa iz Zadra (kat. br. 70) koji su joj postavili njeni roditelji, *Sirio* i *Lamias*, koji su oboje zasigurno također bili njegovi robovi. Budući da su robovi rijetko nosili imena dobivena po rođenju, nije moguće ništa zaključiti odakle su potjecali ovi Rufovi robovi.²⁵⁷

FORTUNATUS – kat. br. 52.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji, u Africi te u Dalmaciji; prije svega je karakterističan za oslobođenike i robove (to vrijedi i za Dalmaciju, ali je ovdje ime u kasnom principatu bilo jedno od najrasprostranjenijih i kod slobodnog stanovništva – ali ne i onoga domaćega) (G. ALFÖLDY, 1969, 206, s.v.). **GALATA – kat. br. 53.**

Kognomen je sporadično potvrđen na Istoku i u Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v.).

²⁵⁶ I. KAJANTO, 1965, 257; Prema A. MÓCSY, 1983, 128 (*OPEL* 2, 150), raširenost imena na ispitivanom dijelu rimskoga zapada (v. prethodnu bilješku) je: Fortinus: C PA1; Fortis C IT2 H11 BG1 DL3 PA3 NO1 DC1 AQ1 BR2 RA1.

²⁵⁷ Ipak, I. FADIĆ (1991, 188) Fortinu smatra Orijentalikom.

Dalmatia until recently.

FORTINA – cat. no. 70.

The name *Fortina* could be a female version of male name *Fortinus* or *Fortis*. The first form is less common than the second one,²⁵⁶ and is more probable it originated from the name *Fortis*. One inscription from Salona is indicative in that effect (*CIL* 3, 2001), and cites: VIBIAE FORTI which I would rather restitute into *Vibiae Forti(nae)* than into *Vibiae Fortis (sic!)*.

The name *Fortina* should probably be read in the nomenclature of the slave belonging to L. Sempronius Rufus Iuvenalis on the Liburnian cippus from Zadar (cat. no. 70), which was erected by her parents *Sirio* and *Lamias*, who were certainly also his slaves. Since the slaves rarely retained names given to them at birth, it is not possible to conclude anything about the origins of Rufus' slaves.²⁵⁷

city of Rome (e.g. *CIL* 6, 8932 – imperial slave; *CIL* 6, 20847; *CIL* 6, 27992; *CIL* 6, 37748 – imperial slave; etc.), in other parts of Italy (e.g. in Umbria: *CIL* 11, 5735; *CIL* 11, 6095; *CIL* 11, 6225; in Picenum: *CIL* 9, 6081²⁹) and in Africa (e.g. *CIL* 8, 368; *CIL* 8, 3445; *CIL* 8, 10478⁴⁵; *CIL* 8, 22645¹³⁶; etc.). Besides, the name was borne by the Late Roman dignitaries: one consul from the early fourth century (*RE*, VI, 2, col. 1957, s. v. Facundus, no. 1), *consularis Siciliae* from the 5th century (*RE*, VI, 2, col. 1957, s. v. Facundus, no. 2) and bishop from the mid sixth century (*RE*, VI, 2, col. 1957-1958, s. v. Facundus, no. 3).

²⁵⁶ I. KAJANTO, 1965, 257; According to A. MÓCSY, 1983, 128 (*OPEL* 2, 150), the distribution of the names in the examined territory of Roman West (see previous note) was: Fortinus: C PA1; Fortis C IT2 H11 BG1 DL3 PA3 NO1 DC1 AQ1 BR2 RA1.

²⁵⁷ However, I. FADIĆ (1991, 188) considers Fortina to be an Oriental.

GALLIO – kat. br. 51.

Gallio je prilično rijetko ime, koje je rasprostranjeno u sjevernoj Italiji i Hispaniji, a drugdje se rijetko nalazi (G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v.).

GRATILLA – kat. br. 67.

Kognomen je rasprostranjen u južnoj Galiji, a drugdje je rijedak (G. ALFÖLDY, 1969, 213, s.v.).

HERMA – kat. br. 63.

Kognomen pripada grčkom imenskom repertoaru, a osobito je često rasprostranjen kod oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 215, s.v.).

HILARUS – kat. br. 6.

Kognomen je svugdje vrlo rasprostranjen, naročito u Italiji, prije svega kod oslobođenika; čest je i kod kršćana (G. ALFÖLDY, 1969, 217, s.v. Hilarus/Illarus).

HONORATUS – kat. br. 49.

Kognomen je vrlo čest na Zapadu, a naročito u Africi i Galiji, ali je ipak svugdje poznat; rasprostranjen je i kod kršćana u Italiji i Africi (G. ALFÖLDY, 1969, 218, s.v.).

HYGIA – kat. br. 66.

Hygia je ime grčkog porijekla; svugdje je rasprostranjeno, a naročito kod robova i oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 219, s.v. Hygia/Ygia).

IADESTINUS – kat. br. 28.

Za kognomen se smatralo da je nastao od imena mjesta *Iader* i držalo se da je vjerojatno jedno od imena sjevernojadranske skupine,²⁵⁸ međutim, kao i druga imena ta-

FORTUNATUS – cat. no. 52.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy, in Africa and in Dalmatia; it is predominantly characteristic for freedmen and slaves (this is valid for Dalmatia as well, but here during the late Principate it was also one of the most widespread names with freedmen population – however not with natives) (G. ALFÖLDY, 1969, 206, s.v.).

GALATA – cat. no. 53.

Cognomen is confirmed sporadically in the East and in Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v.).

GALLIO – cat. no. 51.

Gallio is a fairly rare name which is spread throughout Northern Italy and Hispania, and is rarely found elsewhere (G. ALFÖLDY, 1969, 209, s.v.).

GRATILLA – cat. no. 67.

Cognomen is common in Southern Gaul, and is rare elsewhere (G. ALFÖLDY, 1969, 213, s.v.).

HERMA – cat. no. 63.

Cognomen belongs to the Greek onomastic repertoire, and is especially widespread among ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 215, s.v.).

HILARUS – cat. no. 6.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy, above all among ex-slaves; it is also frequent among Christians (G. ALFÖLDY, 1969, 217, s.v. Hilarus/Illarus).

HONORATUS – cat. no. 49.

Cognomen is very frequent in the West and especially in Africa and Gaul, but is known everywhere else; it is widespread among Christians in Italy and Africa (G. ALFÖLDY, 1969, 218, s.v.).

²⁵⁸ G. ALFÖLDY, 1969, 219, s.v.; usp. i I. FADIĆ, 2006, 80; B. NEDVED, 1992, 232, s.v.

kve etimologije (npr. *Liburnius*, *Saloninus*) ne mora nužno biti indikatorom etničke pripadnosti njihovih nositelja.²⁵⁹

IAETUS – **kat. br. 31** (patronimik).

Ime je za sada poznato samo s jednom potvrdom, i to iz Karina, pa se stoga smatra liburnskim autohtonim imenom.²⁶⁰

ISIDORUS – **kat. br. 65**.

Ovo je grčko ime svugdje vrlo rašireno, a javlja se i kod kršćana. (G. ALFÖLDY, 1969, 223, s.v. Isidorus). Tim je imenom zabilježena jedna *delicata* s liburnskog cipusa iz Jadera ili Enone (kat. br. **65**), koja je, kako se čini, stekla status oslobođenice, i to od strane nekog Gaja. S obzirom na to da je cipus oštećen u tom dijelu, nomen joj nije sačuvan.

IUVENALIS – **kat. br. 70** (u imenovanju svoje robinje).

Kognomen *Iuvenalis* je svugdje poznat, a naročito na zapadu (G. ALFÖLDY, 1969, 225, s.v.).

LAMIAS – **kat. br. 70**.

Ime je grčkog porijekla i poznato je u više inačica (npr. *Λαμίας*, *Λαμία*, *Λαμιάδας*, i dr.).²⁶¹ Nosila ga je majka robinje Fortine

HYGIA – **cat. no. 66**.

Hygia is the name of Greek origin; it is widespread everywhere, especially among slaves and ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 219, s.v. Hygia/Ygia).

IADESTINUS – **cat. no. 28**.

The cognomen was considered to have originated from the name of the settlement, *Iader*; and it was regarded to have probably been one of the names of Northern Adriatic group,²⁵⁸ however, similarly to other names of such etymology (e.g. *Liburnius*, *Saloninus*), it does not have to be necessarily indication of ethnicity.²⁵⁹

IAETUS – **cat. no. 31** (patronymic).

For now, the name is known only from one find, moreover the one from Karin, and is therefore considered to be a Liburnian autochthonous name.²⁶⁰

ISIDORUS – **cat. no. 65**.

This Greek name is widespread everywhere, and it also occurs among Christians (G. ALFÖLDY, 1969, 223, s.v. Isidorus). One *delicata* has been attested with that name on the Liburnian cippus from *Iader* or *Aenona* (cat. no. **65**), and it seems she was enfranchised by a certain

²⁵⁹ V. kod A. KURILIĆ, 2002, 138.

²⁶⁰ A. KURILIĆ, 2002, 138 (gdje se upozorava na mogućnost da bi ime možda radije trebalo čitati *Taetus*); usp. G. ALFÖLDY, 1969, 220, s.v., gdje se ono uspoređuje s imenom Ieta, no, novija istraživanja su pokazala da (jedinu!) potvrdu tog ženskog imena treba ispraviti u *Aeta* (A. KURILIĆ, 2002, 125, 127 [bilj. 33], 138).

²⁶¹ Prema podacima dostupnima u *LGPN*; I. FADIĆ, 1991, 188 smatra da postoje naznake da bi ime moglo biti semitskog porijekla.

²⁵⁸ G. ALFÖLDY, 1969, 219, s.v.; cf. also I. FADIĆ, 2006, 80; B. NEDVED, 1992, 232, s.v.

²⁵⁹ See A. KURILIĆ, 2002, 138.

²⁶⁰ A. KURILIĆ, 2002, 138 (where the attention is drawn to the possibility that the name should be rather read as *Taetus*); cf. G. ALFÖLDY, 1969, 220, s.v., where it is compared to the name Ieta, but, recent research has indicated that (unique!) record of that female name should be corrected to *Aeta* (A. KURILIĆ, 2002, 125, 127 [note 33], 138).

kojoj je zajedno s mužem Sirionom postavila liburnski cipus u Zadru (kat. br. 70).

LUCULLUS – kat. br. 1, 33.

Kognomen je naročito rasprostranjen u keltskim područjima; u Liburniji je poznat samo u ranom principatu, gdje ga ponekad nose i romanizirani Liburni (G. ALFÖLDY, 1969, 233, s.v.).

LUPUS – kat. br. 46, 69.

Kognomen je svugdje čest, naročito u Italiji i keltskim provincijama; čest je i u Dalmaciji, ali slabo kod domaćeg stanovništva, kao i ostala imena na Lup- (G. ALFÖLDY, 1969, 234, s.v.). U Liburniji ime i nije osobito rašireno (potvrđeno je u imenovanju samo četiriju osoba, među kojima je jedna robinja [kat. br. 69], ali i jedan veteran rodom iz Varvarije s natpisa izvan Liburnije).²⁶²

Na liburnskim cipusima ime je potvrđeno na jednome iz Aserije (kat. br. 69) koji je postavljen Lupi, robinji više gospodara koji nose nomen *Kaninius: Lupae Kaniniorum*.

MARCELLUS – kat. br. 21.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, pa i kod kršćana (G. ALFÖLDY, 1969, 237, s.v.).

MARTIALIS – kat. br. 46.

Kognomen je svugdje vrlo raširen, osobito u Italiji i na zapadu; javlja se i u Dalmaciji, gdje ga nose doseljenici, a javlja se i u imenovanju oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 239, s.v.). U Liburniji se do sada

Gaius. Considering that the cippus was damaged in that section, her nomen has not been preserved.

IUVENALIS – cat. no. 70 (in the nomenclature of his slave).

Cognomen *Iuvenalis* is known everywhere, especially throughout the West (G. ALFÖLDY, 1969, 225, s.v.).

LAMIAS – cat. no. 70.

The name is of Greek origin and several versions are known (e.g. *Λαμίας*, *Λαμία*, *Λαμιάδας*, and others).²⁶¹ The mother of the slave *Fortina*, for whom, together with her husband *Sirio*, she erected a Liburnian cippus in Zadar, bore that name (cat. no. 70).

LUCULLUS – cat. nos. 1, 33.

Cognomen is especially widespread in Celtic regions; in Liburnia it occurs only during the early Principate and was sometimes borne by the Romanized Liburnians as well (G. ALFÖLDY, 1969, 233, s.v.).

LUPUS – cat. nos. 46, 69.

Cognomen is common everywhere, especially in Italy and Celtic provinces; it is frequent in Dalmatia, but not so much among the natives, similarly to the other names beginning with Lup- (G. ALFÖLDY, 1969, 234, s.v.). In Liburnia the name is not that widespread (it was confirmed in the nomenclature of only four people, among whom was one slave [cat. no. 69], but also one veteran, native

²⁶² A. KURILIĆ, 2006a, 18-19 i bilj. 56. Veteran porijeklom iz Varvarije: *AE* 1969/70, 633 = *AE* 1955, 238. Za druga dva nositelja tog imena v. *ILLug* 2855 i ovdje kat. br. 46 (*Veratius Lupus*).

²⁶¹ According to data available in *LGPN*; I. FADIĆ, 1991, 188 thinks there are indications the name might have been of Semitic origin.

javlja u imenovanju vojnika iz Burnuma te kod jedne osobe iz okolice Knina.²⁶³

MAXIMILLA – kat. br. 13, 21, 23, 24, 27.

Kognomen je naročito rasprostranjen u keltskim područjima, ali se javlja svugdje; u rimskoj se Dalmaciji javlja i kod domaćeg stanovništva, kao i druga slična imena (G. ALFÖLDY, 1969, 242, s.v.). U Liburniji se nalazi samo tijekom ranog principata (I. FADIĆ, 2006, 81).

MAXIMUS – kat. br. 5, 6, 9, 11, 12, 14, 23, 30.

Maximus je svugdje među najčešćim imenima, pa tako i u Dalmaciji gdje je snažno rasprostranjen i kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 242-243, s.v.).²⁶⁴ Isto vrijedi i za Liburniju, gdje je, zajedno sa svojim izvedenicama, zabilježen u imenovanju 70 osoba (A. KURILIĆ, 1999, 395-397), među kojima su i stranci i romanizirani domorodci.²⁶⁵

MIRACULA – kat. br. 33.

Miracula je muški kognomen (možda etruščanskog porijekla?), koji je u Dalmaciji možda potvrđen na jednom liburnskom cipusu (kat. br. 33); čitanje kognomena je

to Varvaria, found on an inscription outside Liburnia).²⁶²

The name was attested on one Liburnian cippus from Asseria (cat. no. 69), which was erected to Lupa, the slave of several masters who bear *Kaninius* nomen: *Lupae Kaniniorum*.

MARCELLUS – cat. no. 21.

Cognomen is very common everywhere, even among Christians (G. ALFÖLDY, 1969, 237, s.v.).

MARTIALIS – cat. no. 46.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy and in the West; it occurs in Dalmatia as well where immigrants bear it, and is also present in the nomenclature of ex-slaves (G. ALFÖLDY, 1969, 239, s.v.). In Liburnia it was found in the nomenclature of the soldier from Burnum and one person from the vicinity of Knin.²⁶³

MAXIMILLA – cat. nos. 13, 21, 23, 24, 27.

Cognomen is especially widespread in the Celtic regions, but it also appears everywhere else; in Roman Dalmatia it was borne by native people, just like other similar names (G. ALFÖLDY, 1969, 242, s.v.). In Liburnia it

²⁶³ Burnum: *CIL* 3, 2833 (i str. 1036; i str. 1627; i str. 2328.161) = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1037; *ILLug* 839 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1071; Knin: *ILLug* 2801 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2694. Za distribuciju imena u Liburniji usp. A. KURILIĆ, 1999, 395; I. FADIĆ, 2007, 124.

²⁶⁴ Ime Maximus se gotovo u svim provincijama nalazi na prvom mjestu po brojnosti (A. MÓCSY, 1985, 27, 92-102).

²⁶⁵ A. KURILIĆ, 1999, 170,

²⁶² A. KURILIĆ, 2006a, 18-19 and note 56. Veteran native to Varvaria: *AE* 1969/70, 633 = *AE* 1955, 238. On other two bearers of that name see *ILLug* 2855 and here cat. no. 46 (Veratius Lupus).

²⁶³ Burnum: *CIL* 3, 2833 (and p. 1036; and p. 1627; and p. 2328.161) = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1037; *ILLug* 839 = A. KURILIĆ, 1999, kat. no. 1071; Knin: *ILLug* 2801 = A. KURILIĆ, 1999, kat. no. 2694. On the distribution of names in Liburnia cf. A. KURILIĆ, 1999, 395; I. FADIĆ, 2007, 124.

upitno, pa je on, osim *Miracula*, možda mogao glasiti *Vernacula*, ili čak *Facula* ili *Iacula*.²⁶⁶

MODERATUS – kat. br. 42.

Lognomen je rasprostranjen u Italiji i keltskim provincijama, ali se javlja svugdje (G. ALFÖLDY, 1969, 248, s.v.).

NEPOS – kat. br. 50.

Kognomen Nepos je svugde rasprostranjen, a naročito u Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 251, s.v.).

NICEPHORUS – kat. br. 6.

Kognomen je vrlo snažno rasprostranjen u Italiji, naročito kod oslobođenika, ali je svugdje poznat (G. ALFÖLDY, 1969, 252, s.v. Nicephor/Nicephorus/Niceporus).

NILUS – kat. br. 37.

Nilus je grčko ime; sporadično je potvrđeno i u Italiji i na Zapadu (G. ALFÖLDY, 1969, 253, s.v. Nilus).

PAULLINUS (v. i *Paulus/Paullus*) – kat. br. 20, 41, 51.

Kognomen je naročito rasprostranjen u Italiji i keltskim provincijama, a čest i kod kršćana (G. ALFÖLDY, 1969, 261, s.v.).

PAULUS/PAULLUS (v. i *Paullinus*) – kat. br. 1, 35, 44.

Kognomen je rasprostranjen, jednako kao i *Paullinus*, to jest, naročito u Italiji i keltskim provincijama, a čest je i kod kršćana), ali je nešto češći na Istoku (G. ALFÖLDY, 1969, 261, ss.vv. Paullus/Paulus, Paullinus/Paulinus). Ime se u Liburniji, osim kod stranaca, ponekad nalazilo i u imenovanju

was common only during the early Principate (I. FADIĆ, 2006, 81).

MAXIMUS – cat. nos. 5, 6, 9, 11, 12, 14, 23, 30.

Maximus is one of the most common names everywhere, as is also in Dalmatia, where it is strongly widespread even among the indigenous population (G. ALFÖLDY, 1969, 242-243, s.v.).²⁶⁴ The same could be applied to Liburnia, where, together with its derivatives, it has been documented in the nomenclature of 70 people (A. KURILIĆ, 1999, 395-397), among whom were both immigrants and Romanized natives.²⁶⁵

MIRACULA – cat. no. 33.

Miracula is a male cognomen (perhaps of Etruscan origin?) that might have been attested in Dalmatia on one Liburnian cippus (cat. no. 33); the reading of the cognomen is questionable, and therefore, besides *Miracula*, it might have sounded more like *Vernacula*, or even *Facula* or *Iacula*.²⁶⁶

MODERATUS – cat. no. 42.

Cognomen is spread throughout Italy and in Celtic provinces, but is also found everywhere (G. ALFÖLDY, 1969, 248, s.v.).

NEPOS – cat. no. 50.

Cognomen Nepos is widespread everywhere, especially in Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 251, s.v.).

NICEPHORUS – cat. no. 6.

²⁶⁶ I. FADIĆ, 1990, 241; usp. A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2074.

²⁶⁴ The name Maximus is the first in quantity in almost all provinces (A. MÓCSY, 1985, 27, 92-102).

²⁶⁵ A. KURILIĆ, 1999, 170,

²⁶⁶ I. FADIĆ, 1990, 241; cf. A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2074.

romaniziranih Liburna, jednako kao i njegove izvedenice.²⁶⁷

POLIO – kat. br. 30 (x3).

Ovaj latinski kognomen je svugdje poznat (naročito u Italiji), ali najčešće u inačici *Pollio* (G. ALFÖLDY, 1969, 268, s.v.).

PRIMIGENIUS – kat. br. 62.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji, i to prije svega kod robova i oslobođenika (G. ALFÖLDY, 1969, 271, s.v.).

PRIMULUS – kat. br. 73.

Kognomen je vrlo snažno rasprostranjen u južnoj Galiji, ali je čest i u ostalim keltskim područjima i Africi (G. ALFÖLDY, 1969, 272, s.v.).

To ime nosi pokojnica s jednog liburnskog cipusa s otoka Krka (kat. br. 73) koja je po svoj prilici bila robinja, jednako kao i njen muž *Eutyches*. S obzirom na to, nije moguće pretpostavljati otkud je mogla biti porijeklom, jer je na tržište robljem mogla stići od bilo kuda.²⁶⁸

PRISCILLA – kat. br. 17.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen; čest je i u Dalmaciji, naročito tijekom ranog principata, gdje je prisutan i kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 273, s.v.). Za sada se to, za razliku od imena *Priscus*, ne može tvrditi i za Liburniju.²⁶⁹

Cognomen is especially widespread in Italy, particularly among ex-slaves, but is known everywhere (G. ALFÖLDY, 1969, 252, s.v. Nicephor/Nicephorus/Niceporus).

NILUS – cat. no. 37.

Nilus is a Greek name; it has been sporadically attested in Italy and in the West (G. ALFÖLDY, 1969, 253, s.v. Nilus).

PAULLINUS (see also *Paulus/Paullus*) – **cat. no. 20, 41, 51.**

Cognomen is particularly spread throughout Italy and in Celtic provinces, and is frequent among Christians (G. ALFÖLDY, 1969, 261, s.v.).

PAULUS/PAULLUS (see also *Paullinus*) – **cat. nos. 1, 35, 44.**

Cognomen is widespread same as *Paullinus* is, i.e., especially in Italy and in Celtic provinces and is frequent among Christians, but it is somewhat more frequent in the East (G. ALFÖLDY, 1969, 261, ss.vv. Paullus/Paulus, Paullinus/Paulinus). The name was, besides among the immigrants, sometimes found in the nomenclature of Romanized Liburnians, similarly to its derivatives.²⁶⁷

POLIO – cat. no. 30 (x3).

This Latin cognomen is known everywhere (especially in Italy) but mostly in the form *Pollio* (G. ALFÖLDY, 1969, 268, s.v.).

PRIMIGENIUS – cat. no. 62.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy, predominantly among slaves and freedmen (G. ALFÖLDY, 1969, 271, s.v.).

PRIMULUS – cat. no. 73.

²⁶⁷ A. KURILIĆ, 1999, 170, 400-401.

²⁶⁸ I. FADIĆ (1989, 54, br. 7) misli da je bila robinja ili oslobođenica, i to Orijentalka.

²⁶⁹ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 170.

²⁶⁷ A. KURILIĆ, 1999, 170, 400-401.

PRISCUS – kat. br. 7.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, a naročito u Italiji; čest je i u Dalmaciji, naročito u ranom principatu, pa i kod domaćih ljudi (G. ALFÖLDY, 1969, 273, s.v. Priscus). I u Liburniji je ponekad potvrđen kod osoba koje se mogu smatrati potpuno romaniziranim Liburnima.²⁷⁰

Jedna *Prisca* zabilježena je samo kognomenom na liburnskom cipusu iz Kožlovca (kat. br. 7), najvjerojatnije jer se njen nomen može rekonstruirati iz bratova (bilo da je taj bio *Titius* bilo *Mamaester*).

PROCHNE – kat. br. 61.

Ime je grčko; u provinciji Dalmaciji potvrđeno je samo dva puta, i to oba puta u Liburniji (v. G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).²⁷¹

PROCLINUS (v. i *Proclus*, *Proculus*) – kat. br. 10.

Kognomen je slično rasprostranjen kao i *Proculus* i njegove izvedenice) (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).

PROCLUS (v. i *Proclinus*, *Proculus*) – kat. br. 11, 12.

Kognomen je slično rasprostranjen kao i *Proculus* i njegove izvedenice) (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).

PROCLUS (v. i *Proclinus*, *Proclus*) – kat. br. 12, 29 (x2), 30.

Cognomen is widespread in Southern Gaul, but is frequent in other Celtic regions and in Africa (G. ALFÖLDY, 1969, 272, s.v.).

A deceased on one Liburnian cippus from the island of Krk (cat. no. 73), who was in all likelihood a slave, just as was her husband *Eutyches*, had that name. Taking that into consideration, it is not possible to assume her origin, because she could have arrived on the slave market from anywhere.²⁶⁸

PRISCILLA – cat. no. 17.

Cognomen is widespread everywhere; it is frequent in Dalmatia, too, especially during the early Principate, where it was also sometimes borne by native people (G. ALFÖLDY, 1969, 273, s.v.). For now, that can not be confirmed for Liburnia, unlike for the name *Priscus*.²⁶⁹

PRISCUS – cat. no. 7.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy; it is frequent in Dalmatia as well, particularly during the early Principate, and also among the native people (G. ALFÖLDY, 1969, 273, s.v. Priscus). Likewise it was sometimes attested in Liburnia among people who could be considered to be fully Romanized Liburnians.²⁷⁰

A certain *Prisca* was recorded on a Liburnian cippus from Kožlovac (cat. no. 7) with only a cognomen, probably because her nomen could have been reconstructed from her

²⁷⁰ Npr. kod gradskog dužnosnika P. Gavilija Priska iz Albone (CIL 3, 3055 [i str. 1643] = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2316); usp. A. KURILIĆ, 1999, 170, 187.

²⁷¹ Druga potvrda je iz Jadera: *Safinia Procne* (CIL 3, 2935).

²⁶⁸ I. FADIĆ (1989, 54, br. 7) thinks she might have been a slave or a freedwoman, moreover an Oriental.

²⁶⁹ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 170.

²⁷⁰ E.g. the city official P. Gavilius Priscus from Albona (CIL 3, 3055 and p. 1643] = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2316); cf. A. KURILIĆ, 1999, 170, 187.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji, te na Istoku; u Dalmaciji je to jedan od najčešćih kognomena, kako u Saloni s okolicom tako i kod domaćeg stanovništva, jednako kao i njegove izvedenice (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v. Proculus/Proclus). I u Liburniji je ovo ime često (kao i njegove izvedenice) i smatra se da su ga i tu ponekad nosili jako romanizirani domorodci;²⁷² ipak, još ni jednom ni ovo ime ni neka njegova izvedenica nije potvrđeno u očitom domorodačkom okruženju.²⁷³

QUARTA – kat. br. 56.

Ime *Quartus* u ulozu kognomena svugdje je rasprostranjeno, naročito u keltskim područjima (prije svega u sjevernoj Italiji i Noriku); ime je bilo rasprostranjeno i u Dalmaciji, ali jedva kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 278, s.v. Quartus). Ime se u Liburniji javlja i u ulozu tzv. ženskog prenomena (kat. br. 56).

QUIETUS – kat. br. 55.

Kognomen je rasprostranjen podjednako kao *Quetus*, koji je u tom je obliku rasprostranjen u Africi i keltskim provincijama, a češći je i u Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 425, ss.vv. Quetus, Quietus). **QUINTILLIA – kat. br. 35.**

Ime se zacijelo može povezati s drugim sličnim oblicima, poput *Quintillus*, *Quintillianus* i sličnima, koji su svugdje

brother's (whether it was *Titius* or *Mamaester*).

PROCHNE – cat. no. 61.

It is a Greek name; in Roman Dalmatia it was recorded only twice, both times in Liburnia (v. G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).²⁷¹

PROCLINUS (see also *Proclinus*, *Proculus*) – cat. no. 10.

Cognomen is similarly distributed as *Proculus* and its derivatives (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).

PROCLUS (see also *Proclinus*, *Proculus*) – cat. nos. 11, 12.

Cognomen is similarly distributed as *Proculus* and its derivatives (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v.).

PROCULUS (see also *Proclinus*, *Proclus*) – cat. nos. 12, 29 (x2), 30.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy and in the East; in Dalmatia it is one of the most frequent cognomina, both in Salona with its territory and among autochthonous population, and its derivatives have the similar distribution (G. ALFÖLDY, 1969, 274, s.v. Proculus/Proclus). In Liburnia this name is also frequent (just as are its derivatives) and considered to be occasionally borne by strongly Romanized natives;²⁷² however, till now neither this name nor any of its derivatives have ever been attested in the obvious autochthonous surrounding.²⁷³

²⁷² A. KURILIĆ, 1999, 170, 403-404.

²⁷³ Usp. popis osoba imenovanih tim kognomenom i njegovim izvedenicama u A. KURILIĆ, 1999, 403-404.

²⁷¹ Another occurrence from Iader: *Safinia Procne* (CIL 3, 2935).

²⁷² A. KURILIĆ, 1999, 170, 403-404.

²⁷³ Cf. the list of people named with that cognomen and its derivatives in A. KURILIĆ, 1999, 403-404.

rasprostranjeni, naročito u keltskim provincijama i u Africi te nešto rjeđe u Italiji (usp. G. ALFÖLDY, 1969, 279, s.v. Quintillus; *OPEL* 3, 18-19).

QUINTUS – kat. br. 18.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji, u keltskim provincijama i u Africi; čest je i kod kršćana; vrlo je snažno rasprostranjen i u Dalmaciji, gdje se nalazi i u imenovanju domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 280, s.v.). Ipak, u Liburniji je ime vrlo rijetko i radije ga treba povezati ili s doseljenim italjskim stanovništvom ili eventualno s potpuno romaniziranim Liburnima.²⁷⁴

RUFINUS (v. i *Rufus*) – **kat. br. 3-4** (ista osoba).

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Hispaniji (G. ALFÖLDY, 1969, 283, s.v.).

RUFUS (v. i *Rufinus*) – **kat. br. 3, 8, 58, 70** (u imenovanju svoje robinje).

Kognomen *Rufus* je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, a naročito u Italiji i Hispaniji; i u Dalmaciji je vrlo čest, pa i kod osoba domaćeg porijekla (G. ALFÖLDY, 1969, 283-284, s.v.). Navodi se da je čest i kod robova i oslobođenika (B. NEDVED, 1992, 236, s.v.),²⁷⁵ međutim, na području Liburnije nikad nije potvrđen u tom sloju stanovništva (v. A. KURILIĆ, 1999, 406-407). Ime se u Liburniji javlja i u imenovanjima osoba koje se

QUARTA – kat. no. 56.

The name *Quartus* used as cognomen is widespread everywhere, especially in Celtic regions (above all in Northern Italy and Noricum); the name was spread throughout Dalmatia, but barely among native population (G. ALFÖLDY, 1969, 278, s.v. Quartus). The name appears in Liburnia in the form of so called female praenomen (cat. no. 56).

QUIETUS – kat. no. 55.

Cognomen is equally widespread as *Quertus*, which is in that form found in Africa and Celtic provinces, and is quite frequent in Italy as well (G. ALFÖLDY, 1969, 425, ss.vv. Quertus, Quietus).

QUINTILLIA – kat. no. 35.

The name can certainly be connected with other similar forms like *Quintillus*, *Quintilianus* and alike, that are spread everywhere, especially in Celtic provinces and in Africa and to a lesser extent in Italy (cf. G. ALFÖLDY, 1969, 279, s.v. Quintillus; *OPEL* 3, 18-19).

QUINTUS – kat. no. 18.

Cognomen is widespread, especially in Italy, in Celtic provinces and in Africa; it is frequent among Christians; it is extensively spread throughout Dalmatia, where it also occurs in the nomenclature of autochthonous population (G. ALFÖLDY, 1969, 280, s.v.). However, in Liburnia, the name is quite rare and should rather be connected with either immigrant Italic population or maybe with fully Romanized Liburnians.²⁷⁴

²⁷⁴ Usp. B. NEDVED, 1992, 176, s. v. Appuleii/ Apulei. Za malobrojnost potvrda u Liburniji v. A. KURILIĆ, 1999, 405.

²⁷⁵ Usp. i I. FADIĆ, 2007, 125.

²⁷⁴ Cf. B. NEDVED, 1992, 176, s. v. Appuleii/ Apulei. On the scarcity of its occurrences in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 405.

jasno prepoznaju kao Liburni, što je jasno svjedočanstvo da su ih uz strance nosili i romanizirani Liburni.²⁷⁶

Taj je kognomen zabilježen u oštećenom imenovanju jednog muškarca s liburnskog cipusa iz Varvarije (kat. br. 8), koji je bio povezan sa ženama koje nose imena iz liburnskog onomastičkog korpusa, pa se čini izglednim da je i on bio iste pripadnosti. **SABINUS – kat. br. 36.**

Kognomen *Sabinus* svugdje je vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji, na zapadu, u Noriku i Panoniji te na Istoku; čest je i kod kršćana; u Dalmaciji je ime također bilo vrlo snažno rasprostranjeno, ali jedva kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 285, s.v. *Sabinus*).

SATURNINUS – kat. br. 28, 50.

Ovaj je kognomen svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Africi i keltskim provincijama; poznat je i kod kršćana u Italiji i Africi; snažno je rasprostranjen i u Dalmaciji, naročito u kasnom principatu, pa i kod domaćih ljudi (G. ALFÖLDY, 1969, 288, s.v.).²⁷⁷

SECUNDILLA (v. i *Secundus*, *Secundinus*) – kat. br. 18(?), 24, 26.

RUFINUS (see also *Rufus*) – cat. nos. 3-4 (the same person).

Cognomen is widespread everywhere, especially in Hispania (G. ALFÖLDY, 1969, 283, s.v.).

RUFUS (see also *Rufinus*) – cat. nos. 3, 8, 58, 70 (in the nomenclature of his slave).

Cognomen *Rufus* is widespread everywhere, especially in Italy and in Hispania; in Dalmatia it is quite common, even among people of autochthonous origin (G. ALFÖLDY, 1969, 283-284, s.v.). It is reported to be common with slaves and ex-slaves (B. NEDVED, 1992, 236, s. v.),²⁷⁵ however, it has never been confirmed within that social class of people on the territory of Liburnia (v. A. KURILIĆ, 1999, 406-407). The name occurs in the nomenclature of people who are clearly recognized as Liburnians, which is an obvious proof that both immigrants and Romanized Liburnians had that name.²⁷⁶

That cognomen was attested on the Liburnian cippus from Varvaria (cat. no. 8) in the damaged nomenclature of one man, connected with women who bore names from Liburnian onomastic corpus, and therefore it seems likely he was of the same affiliation.

SABINUS – cat. no. 36.

Cognomen *Sabinus* is greatly widespread everywhere, especially in Italy, in the West, Noricum and Pannonia and in the East; it is frequently found among Christians; in Dalmatia the name was also widespread, but barely

²⁷⁶ A. KURILIĆ, 1999, 170, 406-407.

²⁷⁷ B. NEDVED, 1992, 247 i I. FADIĆ, 2006, 79 navode da je ovaj kognomen čest i kod robova i oslobođenika, no nisam uspjela naći potvrda toj tvrdnji niti kod jednog nositelja tog imena s natpisa Liburnije.

²⁷⁵ Cf. also I. FADIĆ, 2007, 125.

²⁷⁶ A. KURILIĆ, 1999, 170, 406-407.

G. Alföldy nema tu natuknicu u svom popisu imena u rimskoj Dalmaciji (G. ALFÖLDY, 1969, 290); I. KAJANTO (1965, 126-127) ukazuje na učestalost tog imena (kao i mnogih drugih koji završavaju deminutivnim sufiksom -illus/-illa) u keltskim područjima: 41 potvrda od ukupno 107, a prema evidenciji istoga autora (str. 292), pretežno se javlja u ženskom obliku, i rijetko kod robova i oslobođenika. Taj se kognomen naročito često javlja u Narbonskoj Galiji (A. MÓCSY, 1983, 258), no ovdje se najvjerojatno radi o standardnoj umanjeničkoj tvorbi, neovisnoj o učestalosti imena na keltskom području.

SECUNDINUS (v. i *Secundilla*, *Secundus*) – **kat. br. 22.**

Kognomen je svugdje rasprostranjen, naročito na keltskim područjima osim u Hispaniji, čest i kod kršćana, vrlo snažno rasprostranjen u Dalmaciji, prije svega u kasnom principatu, ali jedva kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 90, s.v.). SECUNDUS (v. i *Secundilla*, *Secundinus*) – **kat. br. 22, 31, 39, 47, 48.**

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen; i u Dalmaciji je jedan od najčešćih, ali se ipak samo sporadično javlja kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 291, s.v.). U Liburniji je samo dva puta sigurno potvrđen u sprezi s domaćim imenima, pri čemu je samo jedna od potvrda vezana uz slobodnorođeno stanovništvo, ali se zbog brojnosti prisutne i na području Liburnije sigurno može pretpostaviti da je broj njegovih

among native population (G. ALFÖLDY, 1969, 285, s.v. Sabinus).

SATURNINUS – **cat. nos. 28, 50.**

This cognomen is greatly widespread everywhere, especially in Africa and Celtic provinces; it was also used by Christians in Italy and Africa and is widespread in Dalmatia as well, especially during the late Principate, sometimes among autochthonous people (G. ALFÖLDY, 1969, 288, s.v.).²⁷⁷

SECUNDILLA (see also *Secundus*, *Secundinus*) – **cat. nos. 18 (?), 24, 26.**

G. Alföldy does not have that entry in his list of names from Roman Dalmatia (G. ALFÖLDY, 1969, 290); I. KAJANTO (1965, 126-127) draws attention to the frequent occurrence of that name (similarly to many others that end in diminutive suffix -illus/-illa) in Celtic regions: 41 confirmations of total 107, and according to the data gathered by the same author (p. 292) it usually occurs in the female form, and rarely among slaves and ex-slaves. That cognomen is especially frequent in Gallia Narbonensis (A. MÓCSY, 1983, 258), but this is probably the case of standard diminutive word formation, regardless of the frequency of names in the Celtic regions.

SECUNDINUS (see also *Secundilla*, *Secundus*) – **cat. no. 22.**

Cognomen is widespread everywhere, especially in Celtic regions with the exception of

²⁷⁷ B. NEDVED, 1992, 247 and I. FADIĆ, 2006, 79 mention that this cognomen is frequent among slaves and ex-slaves, but I was unable to find any substantiation to that claim with either of the bearers of that name in the Liburnian inscriptions.

starosjedilačkih nositelja bio veći od tih nekoliko potvrda.²⁷⁸

SEDATUS – **kat. br. 15-17** (ista osoba).

Kognomen je rasprostranjen u Italiji i keltskim provincijama (G. ALFÖLDY, 1969, 292, s.v.); u Liburniji ga nosi nekoliko osoba (samo tri), ali uvijek u takvom kontekstu koji može upućivati na to da su njegovi nositelji u Liburniji bili romanizirani starosjedioci.²⁷⁹

SEMENTIVUS – **kat. br. 61**.

Kognomen je potvrđen još jedino u Rimu (G. ALFÖLDY, 1969, 293, s.v.).

Hispania, and is common among Christians; it is widespread throughout Dalmatia, above all during the late Principate, but barely among native population (G. ALFÖLDY, 1969, 90, s.v.).

SECUNDUS (see also *Secundilla*, *Secundinus*) – **cat. nos. 22, 31, 39, 47, 48**.

Cognomen is widespread everywhere; in Dalmatia it is also one of the most common names, but occurs only sporadically among native population (G. ALFÖLDY, 1969, 291, s.v.). It was attested only twice in Liburnia in connection with autochthonous names, and only one of them was attributed to freeborn population, but taking into account the number of finds on the Liburnian territory, the number of bearers that were of autochthonous origin was certainly greater than these few confirmations.²⁷⁸

SEDATUS – **cat. nos. 15-17** (the same person).

Cognomen is widespread in Italy and in Celtic provinces (G. ALFÖLDY, 1969, 292,

²⁷⁸ Za jedinu sigurnu potvrdu, v. ovdje, kat. br. 31. Jednom ga nosi oslobođenica neke *Darmocae Ceunae* (Varvaria, *ILluc* 828). Ime su možda još nosile Aplova kći iz Bribira (*CIL* 3, 9881; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2366) i *Marica* iz Biograda (*CIL* 3, 2855; A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1306). *L. Oppius T. f. Cl(udia tribu) Secundus Varvar[ia]*, kako se i izrijekom kaže u njegovom imenovanju s natpisa iz Gornje Mezije (*CIL* 3, 14514) porijeklom je iz Varvarije pa se stoga (i zbog nomena *Oppius*) smatra romaniziranim Liburnom, iako se upozorava i na mogućnost da je mogao biti potomak doseljenika u taj liburnski grad (A. KURILIĆ, 1999, 52, 151-152, kat. br. 2860). Za brojnost imena i u Liburniji (40-ak potvrda) v. A. KURILIĆ, 1999, 170, 408-409.

²⁷⁹ Osim kod Aruncija Sedata, zabilježenoga na tri liburnska cipusa (kat. br. 15-17), ime se nalazi još i u imenovanju visokog gradskog dužnosnika Skardone i svećenika *ad aram Augusti Liburnorum* (*T. Turranius T. f. Ser. Sedatus*; *CIL* 3, 2810) čiji se nomen povezuje s romaniziranim starosjediocima (A. KURILIĆ, 1999, 215-217, kat. br. 2229), te u imenovanju veterana *coh. VII praetoriae* na popisu veterana iz Rima (*T. Ennius Sedatus Iader*; *CIL* 6, 32520) koji, osim što izrijekom navodi da je porijeklom iz Zadra, nosi i nomen koji je jednom potvrđen u imenovanju liburnskih domorodaca (A. KURILIĆ, 1999, 45, 52, 124, kat. br. 2866; ime *Ennius* u sprezi s domorodačkim imenom: *C. Ennius Oepli f. Aetor*; *ILluc* 908).

²⁷⁸ On the one certain record, see here, cat. no. 31. A freedwoman of a certain *Darmoca Ceuna* (Varvaria, *ILluc* 828) bore that name. Perhaps Aplus' daughter from Bribir (*CIL* 3, 9881; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2366) and *Marica* from Biograd also bore that name (*CIL* 3, 2855; A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1306). *L. Oppius T. f. Cl(udia tribu) Secundus Varvar[ia]*, as is emphasized in his nomenclature in the inscription from Upper Moesia (*CIL* 3, 14514), was from Varvaria by birth and therefore (and because of the nomen *Oppius*) he is considered to be a Romanized Liburnian, although the attention is also drawn to the possibility he might have been a descendant of an immigrant to that Liburnian town (A. KURILIĆ, 1999, 52, 151-152, cat. no. 2860). On the distribution of names in Liburnia (around 40 occurrences) see A. KURILIĆ, 1999, 170, 408-409.

SEVERUS – kat. br. 2, 9, 29, 53.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji i keltskim područjima; vrlo je čest i u rimskoj Dalmaciji, gdje je podjednako sporadično poznat kod domaćeg stanovništva kao i *Severinus* (G. ALFÖLDY, 1969, 295, s.v. Severus). Ime je često i u Liburniji, ali niti jednom nije pronađeno u sprezi s domaćim imenima ili drugim domaćim okruženjem.²⁸⁰

SEXTILIANUS – kat. br. 59.

Ime koje je izvedenica dobro poznatog latinskog nomena Sextilius (usp. P. WEAWER, 2004, 200; G. ALFÖLDY, 1969, 121, s.v.) javlja se na natpisima iz raznih područja Rimskog carstva (usp. *OPEL* 4, 78) kao i u rimskim izvorima (usp. Martial. I, 11; VI, 54; X, 29). Do danas nema potvrđenih nalaza u provinciji Dalmaciji (usp. G. ALFÖLDY, 1969, 296).

SIRIO – kat. br. 70.

Ime je istočnog porijekla i često je u imenovanju robova i oslobođenika (usp. G. ALFÖLDY, 1969, 305).

Sirion i njegova žena *Lamias* zajedno su postavili liburnski cipus svojoj kćeri Fortini, robinji L. Sempronija Rufa Juvenala (kat. br. 70), čiji su robovi zacijelo bili i oni sami. Kao takvi, mogli su u njegov posjed stići s bilo koje tržnice robova, pa se ne može pouzdano zaključivati o njihovi porijeklu.²⁸¹

SPENDUSA – kat. br. 49.

s.v.); in Liburnia only few people bore it (only three), but always in a context which could indicate the Romanized autochthonous people to be the bearers of that name in Liburnia.²⁷⁹

SEMENTIVUS – cat. no. 61.

Cognomen was attested only once more, in Rome (G. ALFÖLDY, 1969, 293, s.v.).

SEVERUS – cat. nos. 2, 9, 29, 53.

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy and Celtic regions; it is also quite common in Roman Dalmatia, where is sporadically present among native population as *Severinus* (G. ALFÖLDY, 1969, 295, s.v. Severus). The name is frequent in Liburnia as well, but not once has it been found in connection with autochthonous names or similar native surrounding.²⁸⁰

SEXTILIANUS – cat. no. 59.

The name, which is a derivation of well known Latin nomen Sextilius (cf. P. WEAWER, 2004, 200; G. ALFÖLDY, 1969, 121, s.v.) occurs in inscriptions in various parts of the Roman Empire (cf. *OPEL* 4, 78) as well

²⁷⁹ Apart from Arruntius Sedatus, documented on three Liburnian cippi (cat. nos. 15-17), the name is also found in the nomenclature of a high city official of Scardona and a priest *ad aram Augusti Liburnorum* (*T. Turranus T.f. Ser. Sedatus*; *CIL* 3, 2810) whose nomen is connected with Romanized autochthonous people (A. KURILIĆ, 1999, 215-217, cat. no. 2229), and in the nomenclature of a veteran of *coh. VII praetoria* on the list of veterans from Rome (*T. Ennius Sedatus Iader*; *CIL* 6, 32520) who, apart from explicitly naming his origin being from Zadar, had a nomen that was confirmed once in the nomenclature of Liburnian natives (A. KURILIĆ, 1999, 45, 52, 124, cat. no. 2866; the name *Ennius* in connection with autochthonous name: *C. Ennius Oepli f. Aetor*; *ILug* 908).

²⁸⁰ See A. KURILIĆ, 1999, 170, 400-410.

²⁸⁰ V. A. KURILIĆ, 1999, 170, 400-410.

²⁸¹ I FADIĆ (1991, 188) smatra da je ovaj rob doista mogao stvarno biti Sirijac, što je, naravno, sasvim moguće.

Ime je grčko, a zabilježeno je u Italiji i Africi (B. NEDVED 1992, 250, nr. 178 = Spendusa).

TERTULLINUS (v. i *Tertullus*) – **kat. br. 43.**

Kognomen je svugdje vrlo snažno raširen, naročito u keltskim područjima (G. ALFÖLDY, 1969, 308, s.v. *Tertullinus/Tertyllinus*).

TERTULLUS (v. i *Tertullinus*) – **kat. br. 2, 25.**

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, naročito u Italiji i keltskim provincijama, čest je i u Dalmaciji, gdje je prisutan i kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 308, s.v.). I u Liburniji je ovo ime vrlo često na natpisima, gdje je bilo omiljeno i kod romaniziranih Liburna, a ponekad i istom imenskom obrascu s nekim karakterističnim liburnskim imenom, poput *Volsus* ili *Turus* (A. KURILIĆ, 1999, 170, 412).

TITUA – **kat. br. 8.**

Ime nesumnjivo pripada starodjedilačkom imenskom korpusu (o čemu jasno svjedoči *Vadica Apli f. Titua* s monumentalne poretna stele iz Aserije) i tek je druga njegova potvrda uopće.²⁸² Ime bi trebalo povezati s osobnim imenom *Titus/Tita*.

Na jako oštećenom liburnskom cipusu iz Varvarije (kat. br. 8) vjerojatnije je da je posljednja spomenuta osoba bila imenovana tim već poznatim liburnskim ženskim

in Roman literature (cf. Martial. I, 11; VI, 54; X, 29). Up to now it was unattested in Roman Dalmatia (cf. G. ALFÖLDY, 1969, 296).

SIRIO – **cat. no. 70.**

The name is of Oriental origin and is frequent in the nomenclature of slaves and ex-slaves (cf. G. ALFÖLDY, 1969, 305).

Sirio and his wife *Lamias* erected together a Liburnian cippus for their daughter *Fortina*, the slave of *L. Sempronius Rufus Iuvenalis* (cat. no. 70), whose slaves they must have been themselves. As such, they could have come into his possession from any slave market, and therefore their origins can not be determined with certainty.²⁸¹

SPENDUSA – **cat. no. 49.**

The name is Greek, and was recorded in Italy and in Africa (B. NEDVED 1992, 250, no. 178 = Spendusa).

TERTULLINUS (see also *Tertullus*) – **cat. no. 43.**

Cognomen is widespread everywhere, especially in Celtic regions (G. ALFÖLDY, 1969, 308, s.v. *Tertullinus/Tertyllinus*).

TERTULLUS (see also *Tertullinus*) – **cat. nos. 2, 25.**

Cognomen is widespread everywhere, especially in Italy and Celtic provinces; it is frequent in Dalmatia, as well, where it was also found among native people (G. ALFÖLDY, 1969, 308, s.v.). This name is frequently found in the inscriptions from Liburnia, where it was popular among Romanized Liburnians, and

²⁸² Stela: *ILug* 207 = A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 1012. Za pripadnost imena liburnskom imenskom korpusu, v. još i A. KURILIĆ, 1999, 132 i d.; A. KURILIĆ, 2002, 132.

²⁸¹ I. FADIĆ (1991, 188) thinks this slave might actually had been of Sirian origin, which is, of course, quite plausible.

imenom nego nepostojećim kolektivnim imenom *Tituvius. Prema tome, ovo bi za sada bila druga potvrda tog liburnskog osobnog imena.²⁸³ Na spomeniku je ona imenovana samo jednoimenim obrascem, koji u ovom kontekstu i sa slabim poznavanjem teksta natpisa (zbog njegove oštećenosti) ne dopušta stvaranje nekih sigurnijih zaključaka o njenom građansko-pravom statusu. Posve je moguće da se iz izgubljenog dijela teksta lako mogla iščitati njena kompleksnija imenska formula pa onda nije bilo potrebe za njenim ponavljanjem na kraju.

TITUS – kat. br. 8, 9.

Ime valja smatrati dijelom liburnskog imenskog korpusa (A. KURILIĆ, 2002, 132).

Ime se možda smije prepoznati u imenovanju muškarca na liburnskom cipusu iz Kožlovca, gdje je doneseno na položaju rimskog prenomena, ali u neskraćenom obliku. (kat. br. 9) Jedna žena imenovana je samo njime (*Tita*) na liburnskom cipusu iz Varvarije (kat. br. 8), pa se čini da nije imala ni jednog drugog imena; međutim, spomenik je jako oštećen, pa je moguće da se njen imenski obrazac nekada mogao iščitati iz ostatka natpisa.

TURUS – kat. br. 2 (patronimik).

Kognomen pripada domorodačkim imenskim korpusima sjevernojadranske imenske skupine, a time i liburnskom onomastičkom fondu (usp. G. ALFÖLDY, 1969, 315, s.v.).²⁸⁴

sometimes also occurs in the same naming patterns with certain characteristic Liburnian names like *Volsus* or *Turus* (A. KURILIĆ, 1999, 170, 412).

TITUA – cat. no. 8.

The name undoubtedly belongs to the autochthonous corpus of names (which *Vadica Aplif. Titua* from the monumental portrait stela from *Asseria* clearly proves) and is just the second confirmation of that name.²⁸² It should be connected with a personal name *Titus/Tita*.

On a severely damaged Liburnian cippus from Varvaria (cat. no. 8) it is more likely that the last mentioned individual was named with this already known Liburnian female name than with the nonexistent collective name *Tituvius. Therefore, this would be, for now, the second confirmation of this Liburnian personal name.²⁸³ She is named on the monument with only a single-name pattern, which, in this context and due to the poor knowledge of the inscribed text (because of its damaged condition), does not render possible the formation of any definite conclusions regarding her civic status. It is quite possible that her more complex nomenclature might have easily been read from the lost part of the text and therefore there was no need to repeat it at the end.

TITUS – cat. nos. 8, 9.

This name should be considered a part of a Liburnian anthroponymic corpus (A.

²⁸³ Detaljnije kod A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2689; A. KURILIĆ, 2002, 126, 132 (bilj. 68).

²⁸⁴ Usp. i A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; A. KURILIĆ, 2002, 133.

²⁸² Stela: *ILJug 207* = A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 1012. On the attribution of names to Liburnian corpus of names see also A. KURILIĆ, 1999, 132f.; A. KURILIĆ, 2002, 132.

²⁸³ In detail in A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2689; A. KURILIĆ, 2002, 126, 132 (note 68).

Na liburnskim cipusima jednom se nalazi u patronimiku svećenice božanske Auguste iz Aserije: *Iulia Turi f. Tertulla* (kat. br. 2).

URSIO – kat. br. 54, 69.

Kognomen je svugdje poznat naročito u Italiji (G. ALFÖLDY, 1969, 317, s.v.); u Liburniji se javlja prilično rijetko, i to u imenovanju tek triju osoba.²⁸⁵

To ime nosi i komemorator s liburnskog cipusa iz Aserije (kat. br. 69) koji ga je postavio svojoj sestri Lupi, robinji više osoba s nomenom *Kaninius*; stoga je opravdano zaključiti da je i on bio njihov rob.

URSUS – kat. br. 72.

Kognomen je svugdje rasprostranjen, a naročito snažno u keltskim područjima; čest je i kod kršćana, jednako kao i njegove izvedenice; u Dalmaciji se nalazi prije svega tijekom kasnog principata (kao i njegove izvedenice), a javlja se i kod domaćih staovnika provincije (G. ALFÖLDY, 1969, 318, s.v.), no ne i u Liburniji, gdje se javlja u imenovanju stranaca,²⁸⁶ možda već posve romaniziranih domorodaca kasnog principata, a jednom je vjerojatno potvrđeno i u imenovanju robinje nekog Cestija (kat. br. 72). VALENTILLA – kat. br. 32.

Kognomen je sporadično potvrđen još u Hispaniji i Donjoj Meziji (G. ALFÖLDY, 1969, 319, s.v.).

VALENTINUS (v. i *Valens/Vales*) – kat. br. 34.

KURILIĆ, 2002, 132).

The name should perhaps be recognized in the nomenclature of a man on the Liburnian cippus from Kožlovac, where it was inscribed in the position of the Roman praenomen, but in the unabbreviated form (cat. no. 9). One woman was recorded with only that name (*Tita*) on the Liburnian cippus from Varvaria (cat. no. 8), and it seems she did not have any other names; however, the monument was severely damaged and is possible her naming pattern used to be legible from the rest of the inscription.

TURUS – cat. no. 2 (patronymic).

Cognomen belongs to the native corpus of names from Northern Adriatic onomastic group, and as such, in the Liburnian anthroponymic fund as well (cf. G. ALFÖLDY, 1969, 315, s.v.).²⁸⁴

It was recorded once on Liburnian cippi in the patronymic of a priestess of the Diva Augusta from Asseria: *Iulia Turi f. Tertulla* (cat. no. 2).

URSIO – cat. nos. 54, 69.

Cognomen is known everywhere, especially in Italy (G. ALFÖLDY, 1969, 317, s.v.); it rarely occurs in Liburnia and was found in the nomenclature of only three people.²⁸⁵

The commemorator, who erected a Liburnian cippus in Asseria for his sister Lupa, a slave of several masters with nomen *Kaninius*, used to have that name (cat. no. 69); therefore it is reasonable to conclude he was also their slave.

²⁸⁵ A. KURILIĆ, 2006a, 18-19 i bilj. 56.

²⁸⁶ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 170, 181, 184-185, 417.

²⁸⁴ Cf. also A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; A. KURILIĆ, 2002, 133.

²⁸⁵ A. KURILIĆ, 2006a, 18-19 and note 56.

Kognomen je rasprostranjen kao i *Valens*, ipak je vrlo čest i na Zapadu; u Dalmaciji se prije svega javlja tijekom kasnog principata, ali jedva kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 320 s.v.). U Liburniji su potvrde tog imena vrlo rijetke; poznato je sa svega dvije potvrde, i to oba puta u imenovanju žena (kat. br. 34 i *CIL* 3, 9944),²⁸⁷ koje su možda bile stranog porijekla.²⁸⁸

VALES/VALENS – kat. br. 52.

Kognomen je svugdje čest, naročito u Italiji; izuzetno je snažno rasprostranjen u tračkim provincijama, a vrlo je snažno rasprostranjen i u Dalmaciji, gdje se javlja i kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 318-319, s.v.; usp. i B. NEDVED, 1992, 254, nr. 195 = Valens, Vales). U Liburniji ime, ipak, nije osobito često, a nose ga osobe s raznih strana: uz potvrdu s kat. br. 52, među njima je jedan strani vojnik,²⁸⁹ jedan vojnik porijeklom iz Liburnije²⁹⁰ te dvoje kojima nije moguće odrediti porijeklo.²⁹¹

VICTOR – kat. br. 13.

Kognomen je svugdje vrlo snažno rasprostranjen, a čest je i kod kršćana; i u Dalmaciji je bio snažno rasprostranjen, pa i kod domaćeg stanovništva (G. ALFÖLDY, 1969, 326-

URSUS – cat. no. 72.

Cognomen is widespread everywhere, and especially in Celtic regions; it is frequently found among Christians, just as are its derivatives; in Dalmatia it was used predominantly during the late Principate (its derivatives alike), and was attested among the autochthonous people of the province (G. ALFÖLDY, 1969, 318, s.v.), but not in Liburnia, where it was only present in the nomenclature of foreigners,²⁸⁶ perhaps also among fully Romanized natives during the late Principate, and it was probably found once in the nomenclature of a slave of certain *Cestius* (cat. no. 72).

VALENTILLA – cat. no. 32.

Cognomen was sporadically confirmed also in Hispania and Lower Moesia (G. ALFÖLDY, 1969, 319, s.v.).

VALENTINUS (see also *Valens/Vales*) – cat. no. 34.

Cognomen is also widespread as *Valens*, however it is frequent in the West; in Dalmatia it was used predominately during the late Principate, but barely by the native population (G. ALFÖLDY, 1969, 320 s.v.). The occurrences of that name are very rare in Liburnia; only two records are known, both of which are in the nomenclature of women (cat. no. 34 and *CIL* 3, 9944),²⁸⁷ who may have been both of foreign origin.²⁸⁸

VALES/VALENS – cat. no. 52.

Cognomen is common everywhere, es-

²⁸⁷ Za malobrojnost potvrda u Liburniji, v. A. KURILIĆ, 1999, 414.

²⁸⁸ Usp. A. KURILIĆ, 1999, 185.

²⁸⁹ Vojnik je rodom iz Herakleje (*CIL* 3, 14999).

²⁹⁰ Vojnik je rodom iz Varvarije (Vnatpis iz Gornje Germanije: *CIL* 13, 7008).

²⁹¹ A. KURILIĆ, 1999, kat. br. 2894; *CIL* 3, 14321²⁶. Za broj potvrda u Liburniji, v. A. KURILIĆ, 1999, 414.

²⁸⁶ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 170, 181, 184-185, 417.

²⁸⁷ On the scarcity of occurrences in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 414.

²⁸⁸ Cf. A. KURILIĆ, 1999, 185.

327, s.v.). U Liburniji je slika ipak ponešto drugačija, jer je tu ime relativno rijetko (tek četiri potvrde), sve četiri iz različitih etničkih i društvenih sredina.²⁹²

VIRNO – kat. br. 32.

Ime se za sada javlja samo jednom, i to u Liburniji; obično ga se stoga smatra liburnskim, odnosno, “ilirskim”,²⁹³ i, iako mjesto nalaza više ide u prilog toga da se ime smatra dijelom liburnskog imenskog blaga, njegov završetak na -o, kakav je tipičan za dalmatsko (ali i za cijelo srednjedalmatinsko) imensko područje, upozorava na mogućnost da je Virno u Liburniju mogla dospjeti s tog područja.²⁹⁴

VOLSO/VOLSONUS(?) – kat. br. 6 (patronimik).

Oba imena svakako pripadaju sjevernojadranskoj imenskoj skupini, odnosno, liburnskim osobnim imenima.²⁹⁵

Na liburnskim cipusima javio se kao patronimik Petilije Maksime iz Nina (*Volsoni f.*, kat. br. 6). Nominativni je oblik mogao biti kako *Volso*, tako i *Volsonus*.²⁹⁶

VOLSUS – kat. br. 5.

pecially in Italy; it is greatly widespread in Thrace provinces, and greatly widespread in Dalmatia, where it was borne by native population as well (G. ALFÖLDY, 1969, 318-319, s.v.; cf. also B. NEDVED, 1992, 254, no. 195 = Valens, Vales). The name in Liburnia was not that common, and people of different origin carried it: besides the confirmation from the cat. no. 52, among them was also one foreign soldier,²⁸⁹ one soldier native to Liburnia²⁹⁰ and two for whom the origin is impossible to determine.²⁹¹

VICTOR – kat. no. 13.

Cognomen is widespread everywhere, and is frequent among Christians; in Dalmatia it was widespread, even among the native population (G. ALFÖLDY, 1969, 326-327, s.v.). In Liburnia, the situation is somewhat different, because the name is relatively rare (only four occurrences), all of which come from different ethnical and social backgrounds.²⁹²

VIRNO – kat. no. 32.

The name appeared only once, actually, in Liburnia; it is usually considered to be

²⁹² Jednom ime nosi stranac (rodом iz Ekvuma; *CIL* 3, 3016), a jednom osoba porijeklom iz Jadera (natpis iz Dacije: *CIL* 3, 1200), jednom možda romanizirani domorodac (kat. br. 13), a jednom ime nosi rob (*CIL* 3, 10021).

²⁹³ G. ALFÖLDY, 1969, 329, s.v.

²⁹⁴ A. KURILIĆ, 2002, 144.

²⁹⁵ A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; A. KURILIĆ, 2002, 134.

²⁹⁶ A. KURILIĆ, 2002, 135 (osobito v. ondje bilj. 81-85); v. i G. ALFÖLDY, 1969, 331, s.v. *Volsonus*.

²⁸⁹ Soldier's origin was from Heraclea (*CIL* 3, 14999).

²⁹⁰ Soldier's origin was from Varvaria (see inscription from Upper Germania: *CIL* 13, 7008).

²⁹¹ A. KURILIĆ, 1999, cat. no. 2894; *CIL* 3, 14321²⁶. On the number of occurrences in Liburnia see A. KURILIĆ, 1999, 414.

²⁹² Once a foreigner had that name (from Aequum by birth; *CIL* 3, 3016), and once a person originally from Iader (inscription from Dacia: *CIL* 3, 1200), once perhaps a Romanized native (cat. no. 13), and once a slave (*CIL* 3, 10021).

Ime je karaktistično za liburnski imenski korpus (A. KURILIĆ, 2002, 134).

ZOSIMUS – kat. br. 65.

Zosimus je grčko ime; dosta je rašireno; javlja se kod oslobođenika i kod kršćana (G. ALFÖLDY, 1969, 332, s. v.).

Liburnian, or “Illyrian”²⁹³ and, although the location of the find supports more the idea that the name is a part of Liburnian onomastic corpus, its ending in -o, typical for *Delmatae* (but also for the entire Central Dalmatian) onomastic region, indicates the possibility that *Virno* might have arrived to Liburnia from that region.²⁹⁴

VOLSO/VOLSONUS(?) – kat. no. 6 (patronymic).

Both names certainly belong to the Northern Adriatic onomastic group, i.e. Liburnian personal names.²⁹⁵

It was recorded on Liburnian cippi as a patronymic, *Petilius Maximus* from Nin (*Volsoni f.*, cat. no. 6). The nominative form might have been either *Volso* or *Volsonus*.²⁹⁶

VOLSUS – kat. no. 5.

The name is characteristic for Liburnian onomastic corpus (A. KURILIĆ, 2002, 134).

ZOSIMUS – kat. no. 65.

Zosimus is a fairly widespread Greek name; it occurs both among ex-slaves and Christians (G. ALFÖLDY, 1969, 332, s. v.).

²⁹³ G. ALFÖLDY, 1969, 329, s.v.

²⁹⁴ A. KURILIĆ, 2002, 144.

²⁹⁵ A. KURILIĆ, 1999, 132-133, 168-169; A. KURILIĆ, 2002, 134.

²⁹⁶ A. KURILIĆ, 2002, 135 (especially see note 81-85); see also G. ALFÖLDY, 1969, 331, s.v. *Volsonus*.

Literatura / Literature

ABRAMIĆ, M. – COLNAGO, A., 1909. – M. Abramić – A. Colnago, Untersuchungen in Norddalmatien, *Jahreshefte des Österreichischen archäologischen Institutes in Wien*, 12, Bb. 13-112 (= M. Abramić – A. Colnago, Istraživanja u sjevernoj Dalmaciji, *Asseria*, 7, 2009, 161-206).

AE – *Année épigraphique*. Paris, Presses univertitaires.

ALFÖLDY, G., 1969. – G. Alföldy, *Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatien*, Heidelberg.

ALFÖLDY, G., 1978. – G. Alföldy, Ein “nordadriatischer” Gentilname und seine Beziehungen, *Zeitschrift für Papirologie und Epigraphik*, 30, Bonn, 123-136.

BIRARDI, M. A., 1980. – M. A. Birardi, Strati sociali a Canusium nella documentazione del CIL IX. Ricerca onomastica, *Annali della Facoltà di lettere e filosofia di Bari*, 23, 197-219.

BREMMER, J., 1982. – J. Bremmer, The Suodales of Poplios Valesios, *Zeitschrift für Papirologie und Epigraphik*, 47, 133-147.

CIL – *Corpus Inscriptionum Latinarum*. Berlin, Accademia litterarum regia Borussica.

ČAČE, S., 2006. – S. Čače, South Liburnia at the Beginning of the Principate: Jurisdiction and Territorial Organization, *Les routes de l'Adriatique antique. Géographie et économie - Putovi antičkog Jadrana. Geografija i gospodarstvo*, eds. S. Čače – A. Kurilić – F. Tassaux, Bordeaux – Zadar, 65-79, 303.

EDCS – *Epigraphik-Datenbank Claus/Slaby*,

http://oracle-vm.ku-eichstaett.de:8888/epigr/epigraphik_en

EDH – *Epigraphische Datenbank Heidelberg*, <http://www.rzuser.uni-heidelberg.de/>

FADIĆ, I., 1988. – I. Fadić, Liburnski nadgrobnni spomenik u Veroni (CIL 5, 2200, 8852; CIL 3, 2190), *Diadora*, 10, Zadar, 73-99.

FADIĆ, I., 1989. – I. Fadić, Krčka skupina liburnskih nadgrobnih spomenika tzv. liburnskih cipusa – prilog klasifikaciji, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, sv. 13, “Arheološka istraživanja na otocima Krku, Rabu i Pagu i u Hrvatskom primorju”*. Znanstveni skup – Krk, 24-27. IX. 1985., Zagreb, 51-59.

FADIĆ, I., 1990. – I. Fadić, Aserijatska skupina liburnskih nadgrobnih spomenika tzv. liburnskih cipusa, *Diadora*, 12, Zadar, 209-229.

FADIĆ, I., 1991. – I. Fadić, Zadarska skupina liburnskih nadgrobnih spomenika tzv. liburnskih cipusa, *Diadora*, 13, Zadar, 169-211.

FADIĆ, I., 1992. – I. Fadić, Liburnski nadgrobnni spomenici (Liburnski cipusi) osobitih svojstava, *Diadora*, 14, Zadar, 83-108.

FADIĆ, I., 1995. – I. Fadić, Helvii u antičkom Jaderu i Liburniji, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 37, Zadar, 9-37.

- FADIĆ, I., 2003. – I. Fadić, Novi liburnski cipusi iz Aserije, *Asseria*, 1, Zadar, 97-131.
- FADIĆ, I., 2004. – I. Fadić, Novi epigrafski spomenici iz Aserije i Lepura, *Asseria*, 2, Zadar, 73-103.
- FADIĆ, I., 2006. – I. Fadić, Novi liburnski nadgrobnni spomenici iz Aserije, *Asseria*, 4, Zadar, 73-104.
- FADIĆ, I., 2007. – I. Fadić, Ponovni susret s Rubrijom Rufinom i nomenom Veratius, *Asseria*, 5, Zadar, 111-138.
- GLAVIČIĆ, M., 1994. – M. Glavičić, Natpisi antičke Senije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (Razdio povijesnih znanosti)*, 33(20), 1993/94, Zadar, 55-82.
- IL Afr – Inscriptions latines d’Afrique (Tripolitaine, Tunisie, Maroc)*, Paris, 1923.
- IL Iug – Anna et Jaro Šašel*, Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt (*Situla*, 5, Ljubljana, 1963); *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt* (*Situla*, 19, Ljubljana, 1978); *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMLX repertae et editae sunt* (*Situla*, 25, Ljubljana, 1986).
- Inscr Aqu – J. B. Brusin*, *Inscriptiones Aquileiae*, Udine, 1991-1993.
- KAJANTO, I., 1965. – I. Kajanto, *The Latin Cognomina*, Helsinki (Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae, XXXVI. 2, Helsinki – Helsingfors).
- KAJANTO, I., 1968. – I. Kajanto, The Significance of Non-Latin Cognomina, *Latomus*, 27, 517-534.
- KATIČIĆ, R., 1976. – R. Katičić, *Ancient Languages of the Balkans. I-II.*, Paris.
- KUNTIĆ-MAKVIĆ, B. – ŠEGVIĆ, M., 1988. – B. Kuntić-Makvić – M. Šegvić, O razgraničenju između Aserije i Alverije, *Arheološki radovi i rasprave*, 11, 49-62.
- KURILIĆ, A., 1993. – A. Kurilić, Nova monumentalna portretna stela iz Liburnije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 32(19), Zadar, 61-78.
- KURILIĆ, A., 1999. – A. Kurilić, *Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. stoljeća po Kristu: antroponimija, društveni slojevi, etničke promjene, gospodarske uloge*, doktorska disertacija (rukopis), Filozofski fakultet u Zadru, Zadar.
- KURILIĆ, A., 1999a – A. Kurilić, Family Structure and Relationships in the Early Roman Liburnia: Liburnian “Upper Class” Families, *Atti del XI Congresso internazionale di epigrafia greca e latina*, Roma, 18-24 Settembre 1997, Roma, 229-237.
- KURILIĆ, A., 2002. – A. Kurilić, Liburnski antroponimi, *Folia onomastica croatica*, 11, Zagreb, 123-148.
- KURILIĆ, A., 2003. – A. Kurilić, Un contributo per la valorizzazione economica dei monumenti epigrafici della Liburnia romana, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti*, 40(27), Zadar, 77-92.

- KURILIĆ, A., 2004. – A. Kurilić, Arhitravi s foruma Aserije, *Asseria*, 2, Zadar, 41-71.
- KURILIĆ, A., 2006. – A. Kurilić, Recent epigraphic finds from the Roman province of Dalmatia, *Dalmatia. Research in the Roman Province 1970-2001. Papers in honour of J. J. Wilkes*, eds. D. Davison – V. Gaffney – E. Marin, Oxford, 133-147.
- KURILIĆ, A., 2006a. – A. Kurilić, Vladajući sloj Aserije: magistrati i dobročinitelji, te njihove familije i obitelji, *Asseria*, 4, Zadar, 7-72.
- KURILIĆ, A., 2008. – A. Kurilić, *Ususret Liburnima. Studije o društvenoj povijesti ranorimske Liburnije*, Zadar.
- KURILIĆ, A., 2008a – A. Kurilić, Imenovanje žena u ranorimskoj Liburniji i takozvana “ženska praenomina”, *Archaeologia adriatica*, 2, Zadar, 161-167.
- LASSÈRE, J.-M., 2005. – J.-M. Lassère, *Manuel d'épigraphie romaine*, Paris.
- LGPN – A Lexicon of Greek Personal Names*, Oxford.
- MAURICE, L., 2003. – L. Maurice, Amici et sodales: An Examination of a Double Motif in Plautus, *Mnemosyne*, IV. ser., 56/2, 164-193.
- McWILLIAM, J., 2005. – J. McWilliam, Children among the dead: the influence of urban life of the commemoration of children on tombstone inscriptions, *Childhood, Class and Kin in the Roman World*, ed. S. Dixon, London – New York, 74-98.
- MÓCSY, A., 1983. – A. Mócsy – R. Feldmann – E. Marton – M. Szilágyi, *Nomenclator provinciarum Europae Latinarum et Galliae Cisalpinae cum indice inverso*, Budapest (*Dissertationes Pannonicae*, 3. ser., sv. 1).
- MÓCSY, A., 1985. – A. Mócsy, *Beiträge zur Namenstatistik*, Budapest (*Dissertationes Pannonicae*, 3. ser., sv. 3).
- NEDVED, B., 1992. – B. Nedved, Stanovništvo Zadra od 1. do 3. stoljeća (I. dio), *Dia-dora*, 14, Zadar, 109-263.
- OPEL – Onomasticon provinciarum Europae Latinarum*, Vols. I-IV, 1994.-2002.
- PAPE, W., 1911.⁴ – W. Pape, *Dr. W. Pape's Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, 3. Auflage neu bearb. vob G. E. Bensle, Erste Hälfte A-K, 4. Abdruck, Braunschweig.
- RE – Real-Encyclopädie der klassischen Altertums-wissenschaft*, Stuttgart.
- SALOMIES, O., 1987. – O. Salomies, *Die römischen Vornamen. Studien zur römischen Namengebung*, Helsinki (*Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae*, 82).
- SALOMIES, O., 1992. – O. Salomies, *Adoptive and Polyonymous Nomenclature in the Roman Empire*, Helsinki (*Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae*, 97).
- SCHULZE, W., 1966. – W. Schulze, *Zur Geschichte Lateinischer Eigennamen*, Berlin – Zürich – Dublin (drugo nepromijenjeno izdanje; 1. izdanje objavljeno u: *Abhandlungen der Königl. Gessellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, phil.-hist. Klasse*, N. F., V.,

br. 5, Göttingen, 1904. godine a ne kako je na samom pretisku pogrešno otisnuto, 1964. godine).

SOLIN, H., 1971. – H. Solin, *Beiträge zur Kenntnis der griechischen Personennamen in Rom. I.*, Helsinki (Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae, 48).

SUIĆ, M., 1952. – M. Suić, Novi natpisi iz sjeverne Dalmacije, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 53, 1950-51, Split, 233-248.

SUIĆ, M., 1952a. – M. Suić, Neobjelodanjeni rimski natpisi iz sjeverne Dalmacije, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 54, 207-217.

SUIĆ, M., 1981. – M. Suić, *Zadar u starom vijeku*, Zadar (Posebna izdanja Sveučilišta u Splitu, Filozofskog fakulteta u Zadru, Prošlost Zadra – Knjiga 1).

ŠAŠEL, J., 1992.² – J. Šašel, L'anthroponymie dans la province Romaine de Dalmatie, *Opera selecta*, Ljubljana (*Situla*, 30), 124-142 (= *L'onomastique latine. Colloques internationaux du Centre national de la recherche scientifique*, No 564, Paris 13-15 octobre 1975, ed. Noël Duval. Paris 1977, Éditions du CNRS, 365-383).

ŠAŠEL KOS, M., 2005. – M. Šašel Kos, *Appian and Illyricum*, Ljubljana (*Situla*, 43).

ŠAŠEL KOS, M., 2009. – M. Šašel Kos, A new altar to the Nymphs and the Magii in Dalmatia, *Histria antiqua*, 18/2, Pula, 191-202.

UNTERMANN, J., 1970. – J. Untermann, Venetisches in Dalmatien, *Godišnjak Centra za balkanološka istraživanja*, VII(5), Sarajevo, 5-21.

WEAWER, P., 2004. – P. Weawer, P. Oxy. 3312 and Joining the Household of Caesar, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 149, Bonn, 196-204.

WILKES, J. J., 1969. – J. J. Wilkes, *Dalmatia*, London.